

ספר ויקרא
Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA). This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
20	פרשת צו
35	פרשת שמיני
50	פרשת תזריע
60	פרשת מצרע
73	פרשת אחרי מות
86	פרשת קדשים
97	פרשת אמור
117	פרשת בהר
127	פרשת בחקתי
142	פרשת במדבר
144	הפטרות
144	הפטרת ויקרא
146	הפטרת צו
149	הפטרת שמיני
153	הפטרת תזריע
155	הפטרת מצרע
157	הפטרת אחרי מות
159	הפטרת קדשים
160	הפטרת אמור
162	הפטרת בהר
164	הפטרת בחקתי
167	מפסיר לשבת ראש חודש

167	הפטרת שבת ראש חודש
170	הפטרת שבת מחר חודש
172	פרשת זכור
173	הפטרת פרשת זכור
176	פרשת פרה
178	הפטרת פרשת פרה
180	מפטיר לפרשת החודש
182	הפטרת פרשת החודש
185	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>1 And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר: וקרא למשה ומליל יי עמיה משפן זמנא למימר:</p>	<p>ויקרא</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>ידבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה יי מן בעירא מן תוריו ומן ענא תקרבון ית קורבנכון: מליל עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי יקריב מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן תוריו ומן ענא תקרבון ית קורבנכון: אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה יי מן בעירא מן תוריו ומן ענא תקרבון ית קורבנכון: מליל עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי יקריב מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן תוריו ומן ענא תקרבון ית קורבנכון:</p>	<p>2</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם עלתא קורבניה מן תוריו זכר תמים יקריבנו אל-פתח אהל מועד יקריב אותו לרצנו לפני יהוה: אם עלתא קורבניה מן תוריו זכר תמים יקריבנו אל-פתח אהל מועד יקריב אותו לרצנו לפני יהוה: אם עלתא קורבניה מן תוריו זכר תמים יקריבנו אל-פתח אהל מועד יקריב אותו לרצנו לפני יהוה:</p>	<p>3</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלכתי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אזל לנציאי האומות עכ"ס נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקר אלפים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמעות, ליתן ריוח למשה להחזותו בין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואילו הן י"ג מיעוטין לדבר אִתּוֹ (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונועדתי לך (שמות כה, כג), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו. מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפח, קול ה' צהדר, קול ה' שגר ארזים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וקול פגמי הקרבים נשמע עד הקצר הסיני (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדצרו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הפתח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מצין שגי הקרבים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל י"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי בלשון שמו כל אנשי המלקמה למוות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים ז טו, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקנה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קין המוצח הבאה מן המותרות (שזועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:). תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתעברה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתעברה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש

- 4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וַיִּסְמֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
- 5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting. וַיַּחַדֵּם אֶת־הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּמָה וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּמָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּחַדֵּם אֶת־הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּמָה וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּמָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- 6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces. וְהַפְשִׁיט וְנָתַח אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֶת־הָעֹלָה:
- 7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire. וְנָתְנוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְנָתְנוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:
- 8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar; וְעָרְכוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּחֱתִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ: וְעָרְכוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּחֱתִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ:

השנה (ו). לפני ה' וסמך. אין סמיכה בצנמה: (4) על ראש העולה. להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הנאף: העולה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה: (5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה צור: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להביא את שנתערב צמינו או צשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר ק' דמו (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק: (6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונחות: אותה לנתחיה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.): (7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צביהונו, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזדו פסולה: (8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהונם, הא כהן הדיוט שעזד צשמונה צגדים, עזדו פסולה: את הנחתים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הותו צשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כו): ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו' דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

<p>but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרַעְיוּ יָרֵתָן בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עָלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>	<p>9</p>
<p>And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ: וְאִם מִן עֹזָא קֹרְבָנִיה מִן אִמְרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לְעֹלָתָא דְּכֶר שְׁלִים יִקְרִיבִיה:</p>	<p>ישראל</p>
<p>And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְכֹס יִתִּיה עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צִפְנָא קָדָם יי וְזָרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִיא יְת דְּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוּר יְת סָחוּר:</p>	<p>11</p>
<p>And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רָאשָׁיו וְאֶת־פִּדְדּוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְיַפְלִיג יִתִּיה לְאַבְרוֹהִי וְיִשִּׁיחַ וְיִת תַּרְבִּיחַ וְיִסְדֹּד כֹּהֲנָא יִתְהוֹן עַל אֲעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>12</p>
<p>But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרִיב וְהִכְרַעִים יָרֵתָן בַּמַּיִם וְהִקְלִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עָלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>13</p>
<p>And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ: וְאִם מִן עוֹפָא עֹלָתָא קֹרְבָנִיה קָדָם יי וְיַקְרִיב מִן שְׁפִינִיא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קֹרְבָנִיה:</p>	<p>שני</p>

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לקני, שאמרתי ונעשה רצוני:
(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להצטונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהס:
(11) על ירך המזבח. על כל המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צדמה:
(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר תמים זכר צִבְּקָר צִבְּקָדִים וְעִזִּים (להלן כב, יט), תמות וזכרות צדמה, ואין תמות וזכרות צדפות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הניחוח, שזוה ושזוה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.

וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ
וַיִּמָּלֵךְ אֶת-רָאשָׁיו וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַהּ וְנִמְצְאָה דָמוֹ עַל
קִיר הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּקְרְבוּהָ פָּהֳא לַמִּדְבָּחָא
וַיִּמָּלֹךְ יֵת רִישִׁיהָ וַיִּסְק
לַמִּדְבָּחָא וַיִּתְמָצֵי דָמֶיהָ עַל
כוֹתֵל מִדְבָּחָא:

16 And he shall take away its crop
with the feathers thereof, and
cast it beside the altar on the east
part, in the place of the ashes.

וַיְהִי כִּשְׁנָתוֹ אֶת־מֵרָאֵת בְּנֻצָּתָהּ וַיְהִי שְׁלִיחַ אֹתָהּ אֶצֶל הַמֶּזֶבֶחַ קָדְמָה אֶל־מִקְוֵם הַדָּשָׁן:

And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל׃
וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ
עַל-הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ
עֲלָהּ הוּא אִשָּׁה רַיִת נִיחָח
לִיהוֹת: (ס)

וּפִירִיק יִתִּיה בְּכַנְפֹּהִי לֹא
יִפְרִישׁ וְיֹסִיק יִתִּיה כְּהֵנָּה
לְמַדְבָּחָא עַל אֲעִיָּא דְעַל
אִשְׁתָּא עֲלֵתָא הוּא קוֹרְבַן
דְּמִתְקַבֵּל בְּרִשְׁנָא קָדָם יי׃

II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.

וַיִּפֹּשׂ כִּי־תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנֹךָ וַיִּזְצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹה:

וַאֲנֹשׁ אָרִי יִקְרִיב קִוְרָב מִנְחָתָא קָדָם יי סִילְתָּא יְהִי קִוְרָבְנִיה וַיִּרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עֲלֶיהָ לִבְנֹתָא:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוֹנֵץ בצפרו ממול העורף וחומך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקולפֵן: ונמצה דמו. לשון מיץ אִפִּים (משליל ג), פִּי אִפִּים הִמָּץ (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמזה ויורד: ומלך והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלך והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזכר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בבוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי גלוֹםָּ (איכה ד, טו), וזהו שתרגם אונקלוס בְּאַרְכִּילִיָּה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודרם סביב הזפק כסבין כעין ארוצה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באצבע בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שזנון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. במזרחו של כבש: אל מקום הדרשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) וישמע. אין שייכות אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וישמעוהו קשפע הגדלי (שופטים יד, ו זכאים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוחתו: בכנפיו. נוטה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצב ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר צעוף ריח נוח (פסוק ט), ונאמר צבהמה ריח נוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להתדבד צמנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה ססס, מציא מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות (סס) ונקמט כשהיא סלת, כמו שפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפויית קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת סטס (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר ועשרון סלת למנחה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקטפה, מניח קומץ לבונה עליה לזד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צבורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַהֲבִיֹּאֶה אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשֶּׁם מֶלֶא מִתְּמֵן קֹמֶץ וְיִקְמֹץ מִתְּמֵן מִלִּי קֹמֶץ וְיִקְמֹץ מִסֹּלֶתָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבוֹנֶתָהּ וְיִסֵּק כֹּהֵן יֵת אֶזְכָּרְתָּהּ לְמִדְבַּחַת קֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרֵעָא קֹדֶם יי:</p>	<p>וַהֲבִיֹּאֶה אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשֶּׁם מֶלֶא מִתְּמֵן קֹמֶץ וְיִקְמֹץ מִתְּמֵן מִלִּי קֹמֶץ וְיִקְמֹץ מִסֹּלֶתָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבוֹנֶתָהּ וְיִסֵּק כֹּהֵן יֵת אֶזְכָּרְתָּהּ לְמִדְבַּחַת הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאִשִּׁי קֹדֶשֶׁן מִקֹּרְבָנֵי דִיִּי: יְהִיָּה: (ס)</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאִשִּׁי קֹדֶשֶׁן מִקֹּרְבָנֵי דִיִּי: יְהִיָּה: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְאִרִּי תִקְרִיב קֹרְבָן מִנְחָתָהּ מֵאֲפֶה תִנּוּר סֶלֶת גְּרִיזָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשְׁחָה וְאֶסְפוּיָן פִּטִּירִין דְּמִשְׁחָה בְּמִשְׁחָה:</p>	<p>וְכִי תִקְרֵב קֹרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוּר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוֹלֹת בִּשְׁמֵן וְרִקְקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָהּ עַל-הַמִּצְחָבֶת קֹרְבָנָהּ סֶלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן בְּמִשְׁחָה פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמִּצְחָבֶת קֹרְבָנָהּ סֶלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מִצָּה תִהְיֶה:</p>

מסלתה ומשמנה, ולזונה על מקצתה שאינה נכללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר על כל לזונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלזונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיניקה ובלילה כשרים זור: (2) הכהנים וקמץ. מקמינה ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגליהם עומדות, ללמד שהקמינה כשרה בכל מקום בעזרה, אף ב"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טו:): מלא קמצו. יכול מִזְכָּךְ, מִצְכָּךְ ויואל לכל זד, תלמוד לומר במקום אחר והרים ממנו צִקְמָו (להלן ו, ח), לא יאכל אלא מה שבחך הקומץ, אי צקמא יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזה קומץ במשמע, לשון העזרים: על כל לבונתה. לצד כל הלזונה היא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלזונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לזונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לזונה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר צעליה לטובה ולנחת רוח: (3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק זה אלא לאחר מתנות האישים: (4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיציא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וסוחרן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין קף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפירות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין: (5) ואם מנחה על המצבת. שאמר הרי עלי מנחת מצבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שכתובו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שכוללן בעודן סלת:

6	Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.	פְּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים וַיִּצְקֶתָ בָצֵעַ יְתֵהּ בְּצוּעִין וְתָרִיק עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס) עָלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא:	6
7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֵּנָד וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֵּנָד סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בְּמִשְׁחָ תַתְעַבִּיד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וַהֲבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דְתַתְעַבִּיד מֵאֵלִין קִדָּם יְיָ וַיִּקְרְבֶנָּה לְכַהֵנָּא וַיִּקְרְבֶנָּה לַמִּדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהַלִּים הַכֹּתֶן מִן־הַמִּנְחָה וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָּא מִן מִנְחָתָא יָת אֶת־אֻזְכְּרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וְהִקְטִיר מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וְלִבְנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשִׁי קִדָּשִׁין מִקִּירְבֵּנָא דִּיְיָ:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ בִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרְבוּן קִדָּם יְיָ לֹא תַתְעַבִּיד חֶמֶץ אֲרִי כָל חֶמֶיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִנֶּיהָ קִירְבֵּנָא קִדָּם יְיָ:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	קִרְבֵּן קִדְמָאִי תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קִדָּם יְיָ וְלֹמְדִבְחָא לֹא יִתְסָקֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרְבוּן קִדָּם יְיָ לֹא תַתְעַבִּיד חֶמֶץ אֲרִי כָל חֶמֶיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִנֶּיהָ קִירְבֵּנָא קִדָּם יְיָ:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֵּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: קִרְבֵּן קִדְמָאִי תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קִדָּם יְיָ וְלֹמְדִבְחָא לֹא יִתְסָקֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא:	12

(6) פתות אותה פתים. לרצות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרצות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר לומר עליה, אולי אף החלות ולא אולי אף הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שִׁמְנָה צָדוֹר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לחוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישא. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קָמַן שְׂאִפָּיָה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נה.).

<p>And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.</p>	<p>וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)</p>	<p>13 וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)</p>
<p>And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוֹרִים קֶדֶם יְיָ אָבִיב קְלִי בְּנוֹר פִּירִיכֶן רִפְיֶכֶן תִּקְרִיב יָת מִנְחַת בְּכוֹרֶךָ:</p>	<p>14 וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוֹרִים לַיהוָה אָבִיב קְלִי בָאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרִמֶּל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּכוֹרֶיךָ:</p>
<p>And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>
<p>And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּק כֹּהֵנָּה יָת אֲדָכְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָתָהּ עַל כָּל־לְבִנְיָתָהּ קִירְבָנָה קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָכְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִמִּשְׁמִנָּהּ עַל כָּל־לְבִנְיָתָהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשׁ־שֵׂא קִירְבָּנִיהָ אִם מִן תּוֹרֵי הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבֶנָה קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>וְאִם־זִבַּח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן־הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהָ עַל רִישׁ קִירְבָּנִיהָ וַיִּכְסְנֶיהָ בְּתַרְעַ מִשְׁכַּן זִמְנָה וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־הַדָּמָה יָת דָּמָה עַל מִדְּבָחָה סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>2 וַיִּסְמֹךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וַיִּשְׁחֲטוּ וַיִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־הַדָּמָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרב צמזח צמלח, וניסוך המים צחג: על כל קרבנך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש צלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדצר שהיא חוצה, וכן ואם יקרה היוזל וגו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדצר, שהיא צאה אצב צשעת צישול הצצאה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצטין אותו על האור בצצב של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחיס לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון צצירה וטחינה גורסה צריחיס של גרוסות, כמו וַיִּגְרֹס בָּקָץ (איכה ג, טו), וכן גָּרָסָה נָפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו): שהצצאה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פָּרְמֶל צָקָלָנוּ (מלכים ב, ז, מצ): (1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דצר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וִיקְרִיב מִנֶּכְסֶת קֹדֶשׁ־שֵׁי אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֲלָב דֹּחֲפֵי יָת גֵּנָא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְעַל גֵּנָא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֲלָב הַמְכֻסָּה וְאֶת־כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תִּרְבִּיתִין כּוֹלֵין וְיֵת תִּרְבָּא דְעַל־יָהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֶד יִסְרֶנָּה:</p>
<p>And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקֹן יִתִּיה בְּנֵי אַהֲרֹן לְמִדְבַּחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אַעֲיָא דְעַל אִישָׁתָא קֹדֶרֶב דְמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא קָדָם יי:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֲזָא קֹדֶרֶב־נִיָּה לְנֶכְסֶת קֹדֶשׁ־שֵׁי דְכֵר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִבֶּנָּה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹדֶרֶב־נִיָּה לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹדֶרֶב־נִיָּה וִיקְרִיב יִתִּיה קָדָם יי:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹדֶרֶב־נִיָּה וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמוֹךְ יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קֹדֶרֶב־נִיָּה וַיַּכּוּס יִתִּיה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יֵת דְמִיָּה עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹדֶרֶב־נִיָּה וַשְׁחֹט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

- (3) ואת כל החלב וגו'. להביא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חלב שעל הדקין:
 (4) הכסלים. (פלנקין בלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא צגוצה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שמחת המתנים שקורין בלע"ז לונצילו"ש, לוצן הנראה למעלה צגוצה הכסלים, וצמחתיתו הצער חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, ובלשון ארמי סָכְרָא דְכָבְדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיִּתְקֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
 (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולת חמילכל קרבן, על המערכה:
 (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשב מה שאין צאימורי העז, שהכשב אלימו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:
 (8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בלצב אלא בצמאת:

And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

וְהַקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים
 אִשָּׁה לַיהוָה חָלְבָּו הָאֲלִיָּה
 תְּמִימָה לַעֲמֹת הָעֶצֶה
 יִסִּירֶנָּה וְאֶת־הַחֶלֶב הַמִּכְסֶּה
 אֶת־הַקָּרֵב וְאֶת כָּל־הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:

IO and the two kidneys, and the fat
that is upon them, which is by
the loins, and the lobe above the
liver, which he shall take away
by the kidneys.

וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֵת
 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר
 עַל-הַכֶּסֶּלִים וְאֵת-הִיתָחַת
 עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלִיֹּת
 יִסְרְנָה:

II And the priest shall make it
smoke upon the altar; it is the
food of the offering made by fire
unto the LORD.

וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֲנִים הַמְזֻבָּחַת וְיִסְמְנֶיהָ כֶּחָנָא לְמַדְבָּחָא
 לְחֵם אִשָּׁה לִיהוָה: (פ) לְחֵם קוֹרְבָּנָא קָדָם יי:

And if his offering be a goat,¹²
then he shall present it before
the LORD.

וְאִם עַל קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:

13 And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.

13 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ
וְשָׁתַטּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־רָן אֶת־דָּמֹו
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶנוּ אִשָּׁה
 לִיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכֶּסֶה
 אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב
 אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:

14

and the two kidneys, and the fat
15 that is upon them, which is by
the loins, and the lobe above the
liver, which he shall take away
by the kidneys.

וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּלִּית וְאֵת־
 15 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלָהֶן אֲשֶׁר
 עַל־הַכִּסְאִים וְאֵת־הַיִּתְּרוֹת
 עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכִּלִּית
 יְסִירֶנָּה׃
 וְיִתְּנוּ כֹלֶיךָ וְיִתְּרָא
 דְּעִלְיָהֶן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיִתְּ
 חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל
 כֹּלִיתָא יַעֲדִינָה׃

(9) חֲלָבוֹ. המוצר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצדה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.).
(11) לֶחֶם אִשָּׁה לֶדֶה. לחמו של אש לשם גזירה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִיתָה עֵץ בְּלֶחֶמוֹ (ירמיה יא, יט), עֲבַד לֶחֶם רָב (דניאל ה, א), לִשְׁחֹק עַמִּים לֶחֶם (קהלת י, יט):

16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה וַיִּסְקֶנּוּן כֹּהֵנָא לְמִדְבָּחָא לֶחֶם אִשֶּׁה לַרְיִית נִיחֹח כָּל־ בְּרִיעָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי: חֶלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל־ מִוִּשְׁבְּתֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־ דָּמָא לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לֵאמֹר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נַפְשׁ כִּי־תַחֲטָא בְשִׁגָּגָה מִכָּל־ מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשֶׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם הִכָּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל־ חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חֲטָא פֶּרֶב־ בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לַחֲטָאת:	3
4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וְהֵבִיא אֶת־הַפֶּרֶב אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמָךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּרֶב וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּרֶב לִפְנֵי יְהוָה:	4
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּרֶב וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	5
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָיו פְּרֻכַת הַקֹּדֶשׁ:	6

- (17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:
 (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתר ושגגתו חטאת (שבת סט.).
 מאחת מהנה. ממוקמת אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:
 (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר
 לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין
 זו לכפר עליהם ולהתפלל צדעם, ונעשה מקולקל: פה. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פה,
 הא כיצד, זה פר צ' ג':
 (5) אל אהל מועד. למשכן. וצבית עולמים להיכל:

<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיָּתֵן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶתֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>וַיָּתֵן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶתֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסָּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסָּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כַּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסִּיקֶנּוּ כְּהֵנָּה עַל מִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא:</p>	<p>כַּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסִּיקֶנּוּ כְּהֵנָּה עַל מִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְאֶת־עוֹר הַפֶּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעֵיו וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>	<p>וְאֶת־עוֹר הַפֶּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעֵיו וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפֶּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפָךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפָךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף: (פ)</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפֶּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפָךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפָךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף: (פ)</p>

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כיון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יוםא נז):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ירים ממנו. מן המחוצר, שלא ינחמו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, א):

(10) כאשר יורם. מאותו אזורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש זבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיתת קדשים (זבחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון מוספת הן, כמו מלכד:

<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְהָל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>	<p>13</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל פֶּרֶבֶן־בָּקָר לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>14</p>
<p>And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּרֶבֶן לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּרֶבֶן לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>15</p>
<p>And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וְהֵבִיֹא הַכֹּהֵן הַמְשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּרֶבֶן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>16</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:</p>	<p>17</p>
<p>And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן־הַדָּם יָתֹן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>18</p>
<p>And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת כָּל־חֲלִבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ:</p>	<p>19</p>

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו בצמ' יומא (סח.) ובסנהדרין (מז:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שצמורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו צדור על פיהם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

<p>20 Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְעַבֵּד לְתוֹרָא דְחַטָּאתָא כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיְכַפֵּר עַל־יָהוֹן כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּיך לָהֶוֹן:</p>	<p>20 וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וַכַּפֵּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:</p>
<p>21 And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.</p>	<p>וַיּוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהֵל הִוא: (פ)</p>	<p>21 וַהּוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהֵל הִוא: (פ)</p>
<p>22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אִם רֹבֵא יַחֲבִיב וַיַּעֲבִיד חֵד מִכָּל פְּקוּדֵי דֵי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְּעִבְדָּא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲבִיב:</p>	<p>22 אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהֶיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם:</p>
<p>23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>אִו אַתְּיָדַע לֵיהּ חֻבְתִּיהּ דְּחָב בֵּהּ וַיָּבִי יֵת קוֹרְבָּנִיהּ צִפִּיר בֶּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:</p>	<p>23 אִו־הוֹדִיעַ אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בֵּהּ וַהֲבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:</p>
<p>24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהּ עַל רִישׁ צִפִּירָא וַיַּכּוּס יָתִיהּ בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יֵת עַלְתָּא קֳדָם יי חַטָּאת הִוא:</p>	<p>24 וַיָּסֹמֶךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיַּשְׁחֵט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הִוא:</p>
<p>25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסֹּב כְּהֵנָּא מִדְּמָא דְחַטָּאתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וַיִּתְּ דְּמִיָּה יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְעֹלָתָא:</p>	<p>25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת מִזִּבְחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמּוֹ יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזִּבְחַ הָעֹלָה:</p>

- (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועֵשָׂה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו זו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בשרחונו מפני חיבתו (שס):
- (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתינו על המזבח החיצון שנתנן צמחנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שצמחנה אחת מהן מעכבת:
- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
- (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמטין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נֶגַח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא הימר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:
- (24) במקום אשר ישחט את העולה. צנפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
- (25) ואת דמו. שירי הדם:

<p>And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of</p> <p>26 peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלְבֹו יַקְטִיר וְיִתְּ כָּל תְּרִבִּיָּה יֹסִיק הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלֵב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וּכְפָר עָלָיו תַּכְתֵּן מִחֲטָאתֹו וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p> <p>26</p>
<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p> <p>27</p>	<p>וְאִם־נִפְשׁ אֶחָת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אֶחָת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם: וְאִם אָנֹשׁ חָדַד יַחֲוֹב בְּשָׁלוּ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבְדֵיהּ חָדַד מִמִּקְוֵיָא דִּי דִלָּא כְּשִׁרִין לְאַתְּעִבְדָּא וִיחֹב: שטי</p> <p>27</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p> <p>28</p>	<p>אֹו הוֹדֵעַ אֵלָיו חֲטָאתֹו אֲשֶׁר חָטָא וְהָבִיא קָרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עֻזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתֹו אֲשֶׁר חָטָא: אוֹ אֲתִידַע לִיה חֻבְתִּיהּ דְּחָב וְיִיתִי קוֹרְבָנִיהּ צְפִירַת עֻזִּי שְׁלֵמָא נִקְבָּא עַל חֻבְתִּיהּ דְּחָב: 28</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p> <p>29</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדֹו עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֶת־תַּחֲטָאת בְּמָקוֹם הָעֹלָה: וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וְיַכּוּס יָת חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְעֹלָתָא: 29</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p> <p>30</p>	<p>וְלָקַח תַּכְתֵּן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעֹו וְנָתַן עַל־קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְיִסֹּב כַּהֲנָא מִדָּמָהּ בְּאַצְבָּעֵיהּ וְיִתִּין עַל קִרְנֹת מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וְיִתְּ כָּל דָּמָהּ יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא: 30</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p> <p>31</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלְבֶהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסִיר חֵלֶב מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר תַּכְתֵּן הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחַח לִיהוָה וּכְפָר עָלָיו תַּכְתֵּן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p> <p>31</p>
<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p> <p>32</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה וְיִבְיָאנָה: וְאִם אֹמֵר יִיתִי קוֹרְבָנִיהּ לַחֲטָתָא נִקְבָּא שְׁלֵמָא וְיִיתִינָה: 32</p>

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:
(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמוריעז האמורים בשלמים:

33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.

וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃

וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃

34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.

וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלָתָא וְיִתֵּן כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃

וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלָתָא וְיִתֵּן כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃

35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.

וְיִתֵּן כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כְמֵא דְמִתְעַדָּא תַרְבֵּי אִמֵּר מִנְכַּסְתָּ קוֹדֶשֶׁיךָ וַיִּסָּק כֹּהֵנָא וַיַּהוֶּיז לְמִדְּבַחָא עַל קוֹרְבָנֵי דִּי יִכַּפֵּר עֲלוֹהֵי כֹהֵנָא עַל חֻבֹּתֵיהּ דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיךָ לֵיהּ׃

וְיִתֵּן כָּל־חֲלֶבֶה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסִיר חֲלֶב־הַפֶּשֶׁבֶּ מִזֶּבֶח הַשְּׁלָמִים וְהַקֹּטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ (פ)

V And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;

וְאִנְשׁ אֲרִי יְחֹב וַיִּשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סְהִיד אִו חָזָא אִו יָדַע אִם לֹא יַחֲוִי וַיִּקְבִּיל חֻבִּיהּ׃

וְנָפֶשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אִו רָאָה אִו יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃

2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;

אִו אִנְשׁ דִּיקְרַב בְּכָל־מַדְעָם מְסֻאָב אִו בְּנִבְלַת חַיָּתָא מְסֻאָבָתָא אִו בְּנִבְלַת בְּעִירָא מְסֻאָבָא אִו בְּנִבְלַת רְחִישׁ מְסֻאָב וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא מְסֻאָב וְחָב׃

אִו נָפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעֶה בְּכָל־דְּבָר טָמֵא אִו בְּנִבְלַת חַיָּה טָמֵאָה אִו בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמֵאָה אִו בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טָמֵא וְנֹעַלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאִשָּׁם׃

3 or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;

אִו אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֲבַת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהּ דִּי־סְתָאב בֵּה וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב׃

אִו כִּי יִגַּע בְּטָמְאָת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּה וְנֹעַלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאִשָּׁם׃

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטאת לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלגיה, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה אלגיה עם האמורין:

על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש בלע"ז:

(1) ושמעה קול אלה. דבר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזעה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת

שזעו (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:

<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, 4 whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או אִם אִישׁ יִשְׁבַּע בְּפִי לַעֲשׂוֹת אֵל או אִם אִישׁ יִשְׁבַּע בְּפִי לַעֲשׂוֹת טוֹב וְהָיָה חֵטְאוֹ וְהָיָה יָדוֹ יָדוּעַ וְהָיָה יָדוֹ יָדוּעַ מֵאֵלֶּיךָ מֵאֵלֶּיךָ מֵאֵלֶּיךָ מֵאֵלֶּיךָ</p>	<p>או נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְבַטֵּא בְשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדוֹ וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: מֵאֵלֶּיךָ וּיְנַדֵּי דָחֵב עָלֶיהָ:</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וַיָּבִיאוּ יָת אֲשָׁמִיהָ לְקֹדֶם יְיָ עַל חֻבַּתֶּיהָ דָּחֵב נִקְבָּא מִן הַצֹּאן כְּשִׁבְהָ אוֹ־שְׁעִירָת עֲזִים לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו מִחֻבַּתֶּיהָ:</p>	<p>וְהָבִיאוּ אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כְּשִׁבְהָ אוֹ־שְׁעִירָת עֲזִים לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו הִכְהֵן מִחֲטָאתוֹ:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדֶיהָ כְּמִסַּת סִיחָא וְיִיָּתִי יֵת חֻבַּתֶּיהָ דָּחֵב תְּרִין שְׁפָנִינִין או תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֶד לְחַטָּאת וְחֶד לְעֹלָתָה:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דְּבִי שֶׁה וְהָבִיאוּ אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תִרְיָם אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּקְרִיב יָת דְּלַחֲטָתָה קְדָמוֹתָה וּמִלּוֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קַדְלֵיהָ וְלֹא יִפְרֹשׁ:</p>	<p>וְהָבִיאוּ אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמִלֵּק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּדְּבֵי מִדָּמָה דְּחַטָּאתָה עַל כְּתֹל מִדְּבָחָה וּדְיִשְׁתָּא דְּדָמָה יִתְמָצִי לִיסוּדָה דְּמִדְּבָחָה חַטָּאתָה הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשֶׁאֶר בָּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>

(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וזין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(4) בשפתיים. ולא בלשון: להרע. לענוש: או להיטיב. לענוש כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעצר (שזועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שזועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שזועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

(8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, רינה פרקליט נכנס דורון אחריו (נכסים זו): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא): עורף. הוא גוצה הראש השופע לגד הנאמר: מול עורף. מול הכוונה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנאמר:

(9) והזה מדם החטאת. צעולה לא הטעין אלא מנאי, ובחטאת הזאת ומנאי, אוחז בעורף ומנאי, והדס נית

10 And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.

11 But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.

12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.

13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.

14 And the LORD spoke unto Moses, saying:

וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הִכְתֵּן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)

וְאִם־לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת לַחֲטָאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֶה כִּי חֲטָאת הוּא:

וְהָבִיאהוּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ הִכְתֵּן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאת הוּא:

וּכְפָר עָלָיו הִכְתֵּן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֶחָת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַלַּיְלָה:

והולך למזבח (וצחים סד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

(10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:

(11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות 1):

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וזלזול נאמר מחטאתו, וכאן בדלי זלזול נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בזלזול, או בדלי זלזול. ומה תלמוד לומר, שיכול הקמורים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו זעוף, והקלין שזקלין יהיו בעשירות האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירות האיפה בדלי זלזול (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל תהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):

15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.

נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָהּ אָנֹשׁ אֲרִי יִשְׁקֶר שֹׁקֵר וַיַּחֲבֹב בְּשִׁגְגָהּ מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם:

16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.

וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ וַיַּחֲבֹב מִן קוֹדֶשׁ יִשְׁלֵם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאִשָּׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.

וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֹא וַעֲשֶׂתָהּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עֹנֹו:

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי צבא ישראל ויזנו אחריו אלהי עמי הקרץ (דברי הימים-א ה, כה), וכן הוא אומר בצוטה וימעלה זו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בצרומה ולא יאשו עליו חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאשו קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו ואת אילי הקרץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך בסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו):
(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון חלב ושומן לפניו, וכסבור ששתייהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם זו של חלב אכל, הרי זה מציא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם ידע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצוות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיצוה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להציג שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך בשרך (דברים כד, יט) ויבדוק עומק צדקה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קבע הכתוב צרכה למי שצאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכניפיו, ונפלה הימנו, ומנחה העני ונתפרנס בה, הרי הקצ"ה קובע לו צרכה:

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן וְיִיתִי דְכַר שְׁלִים מִן עֶגְלָא בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכֹפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:</p>	<p>18</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>19</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>20</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אִו־בִּתְשׁוּמַת יָד אִו בְּגִזְלָא אִו עֲשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>	<p>21</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אִו־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקֶר עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָּה:</p>	<p>22</p>
<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטָּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אִו אֶת־הַעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אִו אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אִתּוֹ אִו אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23</p>

(18) בערכך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא תכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צח"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שזה שמי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מנורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כז, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל צה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטטר, לפיכך צומן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטטר, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שדדע צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להטעסק, או צמלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר: (22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון: (23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשון צחשונה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א וצדעמו להתודות כי חטא) ואשם:

or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even
24 restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.

And he shall bring his forfeit
25 unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.

And the priest shall make
26 atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.

או מכל אשר ישבע עליו או מכולא דישתבע עלוהי לשקור ושלם אתו בראשו וחסותיו יסר עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:
לשקור ושלם אתו בראשו וחסותיו יסר עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:

מפטיר

ואת אשמו יביא ליהנה איל תמים מן הצאן בערפה לאשם אל הכהן:
וית אשמו יביא ליהנה איל תמים מן הצאן בערפה לאשם אל הכהן:

25

וכפר עליו הכהן לפני יהנה ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה:
וכפר עליו הכהן לפני יהנה ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה:

קיא פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43:21 - 44:23 on page 144. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 172. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 180.

VI And the LORD spoke unto Moses, saying:

Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which
2 goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.

And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his
3 flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.

וידבר יהנה אל משה ומליל יי עם משה למימר: ולאמר:

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו:
צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו:

2

ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח:
ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח:

3

(24) בראשו. הוא הקרן ראש המזון: וחמשותיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמשות הרצב לקרן אחת, שאם כפר בחומש וגשע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשע עליו פחות משה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלושת"כ) למי שהמזון שלו:
(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרז מיד ולדורות אר"ש ציזמר כריך הכחוז לזרז במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא), וללמד על הפסולין איזה אש עלה ירד, ואיזה אש עלה לא ירד, שכל תורה לרצות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרצוע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שנצלו לעזרה (כל הענין צמ"כ (פרשתא ח, ח) וזכחים פ"ג ופ"ד):

<p>And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וּלְבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וּלְבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:</p>
<p>And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֵעֶר עָלֶיהָ הִפְתָּן עֲצִים בִּבְקָר בִּבְקָר וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֵעֶר עָלֶיהָ הִפְתָּן עֲצִים בִּבְקָר בִּבְקָר וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>
<p>And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בִקְמָצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְאֵת כָּל־הַלֶּבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזִיקָתָהּ לַיהוָה:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בִקְמָצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְאֵת כָּל־הַלֶּבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזִיקָתָהּ לַיהוָה:</p>

(3) מדו בד. היא הכמזנה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנחם (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהולאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא את הדשן. הַצָּבֹר צִפְפוֹת כשהוא קָבֵה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח), ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (צ"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר בה תמיד היא שמדליקין בה את הנרות שנאמר בה לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיצון תוקד (יומא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המזבח. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמאת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה צקן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לנד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶלֶן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֵל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>9 וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶלֶן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֵל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמִיעַ חוֹלֶקְהוֹן יְהִיבִית יִתָּהּ מִקֹּרְבָנֵי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וְכַאֲשֶׁמָּה:</p>	<p>10 לֹא תֵאֲפֶה חֲמִיעַ חֲלֻקָּם נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכַאֲשֶׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל־זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה יִכְלֶנָּה קִים עֲלֵם לְדֹרֵיכֹן מִקֹּרְבָנָא דִּין כָּל דִּיקָרֵב בְּהוֹן יִתְקַדֵּשׁ:</p>	<p>11 כָּל־זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה חֶק־עוֹלָם לְדֹרֵיתֵכֶם מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שני וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>דִּין קֹרְבָנָא דֹּאֲהֶלֶן וּבְנֵיהֶי דִּיקָרְבוּן קָדָם יְיָ בְּיוֹמָא דִּירְבוּן יִתִּיה חֹד מִן עֶסְרָא בְּתַלְתָּ סֵאִין סִילְתָּא מִנְחָתָא תְּדִירָא פְּלִגּוּתָּהּ בְּצַפְרָא וּפְלִגּוּתָּהּ בְּרִמְשָׁא:</p>	<p>13 זֶה קֹרְבַּן אֹהֶלֶן וּבָנָיו אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּחְעֲבִיד רְבִיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחָתָא בְּצִוְעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>14 עַל־מַחֲבֵת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבַאֲנָה תְּפִינִי מִנְחָתָא פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחַח לַיהוָה:</p>

(8) (והורים ממנו. מהמחוזר, שיהא עשרון שלם צנת אחת צשעת קמינא. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מו.). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד.): המנחה. שלא תהא מעורצת צאחרת (ת"כ פרשת צ, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקשיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינא ומקטירו, (ת"כ שס) ולפי שלא פירש כן אלא צאחת מן המנחות צויקרא (לעיל צ, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, צאחר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמן (מנחות נה.): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנא שלא לשמה פסולה, מנחת נדצה הרי היא כאשם, לפיכך קמנא שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ז):

(11) כל זכר. אפילו בעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָחֵם לָלֶחֶם וּמִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרצות בעלי מומין למחלוקת (זבחים קז.). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שס ו): יקדש. להיות כמורה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים יז):

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול ככל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מבניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):

15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהִכֹּחֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֹק-עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:	וְכִהְנָא דִּיתְרַבָּא תַּחֲתוֹתָהּ מִבְּנֵיהּ יַעֲבִיד יְתָה קָיָם עָלָם קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסַק:
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל-מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	וְכָל מִנְחָתָא דְכִהְנָא גְּמִיר תְּהִי לֹא תִתְאָכִיל:
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאתָ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאתָ לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָהּ לְמִימַר דָּא אוֹרִיתָא דִּחֲטָתָא בְּאַתְרָא דִּתְהַנְכִּיס עֲלֵתָא תְּהַנְכִּיס חֲטָתָא קָדָם יי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמִּחְטֵא אֹתָהּ יֹאכֹלֶנָּה בִּמְקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:	כִּהְנָא דִּמְכַפֵּר בְּדָמָה יִיכַלֶּנָּה בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ תִּתְאָכִיל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בְּבִשָּׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מַדְמָה עַל-הַפָּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בִּמְקוֹם קֹדֶשׁ:	כָּל דִּיקְרַב בְּבִשָּׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וְדִינְדִי מַדְמָה עַל לְבוּשָׁא דִינְדִי עָלֶיהָ תַחֲוֹר בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ:
21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וְכָלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם-בְּכֵלִי נֹחֶשֶׁת בִּשְׁלָהּ וּמָרַק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם:	וּמִן דִּחְסָף דִּתְתַבְּשַׁל בִּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דִּנְחָשָׁא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בַּמַּיִם:

(14) מרבבת. חלוטת צרותחין כל צרכה (ת"כ פרק ד,ה): תפיני. אפויה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה צמור, וחוזר ומטוגנה צמחת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פחיתה:
 (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדצה כליל תהיה:
 (16) כליל. כולה שזה לגבוה:

(19) המחטא אותה. העוזב עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצער (צחיס ט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים צאכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:
 (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמות, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם לו): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הצגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו,ז): אשר יזה. יאה נזה כמו וְלֹא יִטֹּא לְאָרֶץ מְנָלָם (איוב טו, כט), יאה נטוי:
 (21) ישבר. לפי שהצליעה שנזלעת צו נעשה נומר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הגשים (אסתר ג, יב) אשקורי"ר צלע": ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אכל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יואל

22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכֵל אֹתָהּ כָּל דְּכוּרָא בַּכֹּהֲנִיא יִיכּוֹל קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא: יְתֵה קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל־חֲטָאתָא אֲשֶׁר יוֹבֵא וְכָל חֲטָתָא דִּיתְעַל מִדָּמָה מִדָּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכֵל בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכֵל בְּגוֹרָא תִתּוֹקֵד: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אִוִּיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא: קוֹדֶשִׁין הוּא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת־הָאֲשָׁם וְאֶת־דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ יִזְרֹק עַל מִדְּבַחָא סָחוּר: סָקִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְיֵת כָּל תַּרְבִּיחָהּ יִקְרִיב מִנֶּיהָ אֶת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת־הַחֲלָב וְיֵת אִלִּיתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְּחִפִּי יֵת גִּנָּא:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה: וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְּעַלִּיהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְּעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן וְיִסִּיק לְמִדְּבַחָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא: אֲשָׁם הוּא:	5

מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):
(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמחטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטו:
(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכניס מדם חטאת החינוכה לפנים פסולה (זבחים פג.). וכל. לרבות שאר קדשים:
(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ז);
(2) ישחטו. ריצה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצצור נאמר ישחטו, רבים, ותלצו בעולה להביא עולת צבור לצפון;
(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרכזו באליה:
(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זבחים ה: וע"ש ברש"י):

<p>6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.</p>	<p>כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵיא בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ יֹאכֹל קֹדֶשׁ יִכְלֶינִי בְּאַתָּר קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא: יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>6 כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵיא בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ יֹאכֹל קֹדֶשׁ יִכְלֶינִי בְּאַתָּר קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא: יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>
<p>7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.</p>	<p>כַּחַטָּאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת כַּחַטָּאת בֵּן אֲשָׁמָא אוֹרִיתָא לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּרֵהוּ לֹו יִהְיֶה:</p>	<p>7 כַּחַטָּאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת כַּחַטָּאת בֵּן אֲשָׁמָא אוֹרִיתָא לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּרֵהוּ לֹו יִהְיֶה:</p>
<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לֹו יִהְיֶה:</p>	<p>8 וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לֹו יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנוּר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחָשֶׁת וְעַל־מַחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹו תִהְיֶה:</p>	<p>9 וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנוּר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחָשֶׁת וְעַל־מַחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹו תִהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בַשֶּׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאֶחָיו: (פ)</p>	<p>10 וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בַשֶּׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאֶחָיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>	<p>11 וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹט מִצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מִרְפֶּכֶת חֲלֹט בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן:</p>	<p>12 אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹט מִצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מִרְפֶּכֶת חֲלֹט בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן:</p>

- (6) קדש קדשים הוא. צמורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):
- (7) תורה אחת להם. נדרש זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זמחיס קג:):
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותה (ת"כ פרק י, ג):
- (10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:
- (12) אם על תודה יקריבנו. אם על דצר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבשי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם נריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' מקדו ונפלאותיו לגבי אדם. וינצחו וצחי מודה (תהלים קז, כא-כב), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין

- 13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving. עַל-חֻלֹּת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב 13
קָרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדַת יִקְרִיב קוֹרְבָּנֶיהָ עַל נִכְסֹת שְׁלָמָיו:
תּוֹדַת קוֹדְשׁוֹהִי:
- 14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל- 14
קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֹּהֵן קוֹרְבָּנָא אֲפָרְשׁוּתָא קֳדָם יי
הַזֶּרֶק אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ לַכֹּהֵנָא דִּיזְרוּק יַת דָּם נִכְסֹת
יְהוָה: קוֹדְשִׁיא דִּילִיהּ יְהִי:
- 15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning. וּבִשָּׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו 15
בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֹאכֵל לֹא-יִנְיֵחַ בְּיוֹם קוֹרְבָּנֶיהָ יִתְאַכִּיל לֹא
מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר: יִצְנַע מִנִּיהָ עַד צַפְרָא:
- 16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten. וְאִם-נִגְדָּרוֹ אוֹ נִדְּבָה זֶבַח 16
קָרְבָּנוֹ בְּיוֹם הִקְרִיבוֹ אֶת- קוֹרְבָּנֶיהָ בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב
זֶבְחוֹ יֹאכֵל וּמִמָּחֳרַת וְהַנּוֹתָר יִתְאַכִּיל וְדִישָׁתָאֵר מִנִּיהָ
מִמֶּנּוּ יֹאכֵל: יִתְאַכִּיל:
- 17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire. וְהַנּוֹתָר מִבִּשָּׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם 17
הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף: בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא
יִתּוֹקֵד: וְדִישָׁתָאֵר מִבִּשָּׂר נִכְסֹתָא
- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity. וְאִם הָאֵכָל יֹאכֵל מִבִּשָּׂר- 18
זֶבַח שְׁלָמָיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְאִם אֶתְאַכֵּלָא יִתְאַכִּיל מִבִּשָּׂר נִכְסֹת קוֹדְשׁוֹהִי
לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לֹא יְהִי
יִחָשֵׁב לוֹ כְּגוֹל יְהִיהַ וְהַנֶּפֶשׁ לְרַעְיָא דְּמִקְרִיב יִתִּיהָ לֹא
הָאֵכָלָת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא: יִתְחַשֵּׁיב לִיהּ מִרְחָק יְהִי
וְאָנָּשׁ דִּיכּוֹל מִנִּיהּ חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:

אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנח, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' שאין ירושלמיות שהן ו' מדצירות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלות ברותחין כל זכרו: (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ביזא וטבול יום, ומללחם לחולין בפדיון עד שישחט הזבח: (14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יכול לתרומה לכהן העוזד בעזדתו והשאר נאכל לזעלים (מנחות עו:), ובשרה לזעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זכחים ד.): (15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זכחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן צרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אלז אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז.). (16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א) והנותר ממנו יאכל (וי"ו וז יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה בני קציעון ואלה ופעה (בראשית לו, כד) שת וקדש וקצא מקמם (דניאל ח, יג):

<p>19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.</p>	<p>והבשר קודש אשר יקרב בכל מקום לא יאכל בנזר יתקד ובשר קודש כל ידיכי לקודש יוכל בשר קודש:</p>	<p>19 והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרה והבשר כל טהור יאכל בשר:</p>
<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>ואנש דייכול בשרא מנכסת קודשא דקדם יי וקאזבתיא עלוהי וישתיצי אנשא יהוא מעמיה:</p>	<p>20 והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה ושמאטו עליו ונכרתה הנפש יהוא מעמיה:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>ואנש ארי יקרב בכל מקום בסואבת אנשא או בבשרא מקאבא או בכל שקין מקאב וייכול מבשר נכסת קודשא דקדם יי וישתיצי אנשא יהוא מעמיה:</p>	<p>21 ונפש כִּי-תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבמה טמאה או בכל שקין טמא ואכל מבשר-זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש יהוא מעמיה: (פ) אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>ומליל יי עם משה למימר:</p>	<p>22 וידבר יהוה אל-משה לאמר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מליל עם בני ישראל למימר כל תרב תור ואמר ועז לא תיכלון:</p>	<p>23 דבר אל-בני ישראל לאמר כל-חלב שור וכשב ועז לא תאכלו:</p>
<p>24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>ותרב נבילא ותרב תבירא יתעביד לכל עבידא ומיכל לא תיכלוניה:</p>	<p>24 וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל-מלאכה ואכל לא תאכלהו:</p>

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחש צשחיטה לאכלו צשלישי הכחוצ מדצר יכול אם אכל ממנו צשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריז אותו לא יחשב, צשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל צשלישי (ת"כ פרשתא ח, א). וכן פירשו צשעת הקרבתו לא תעלה זאת צמחשצה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צמוץ הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיאמ מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם וצקס יצקס וצקס תאכל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צחטאת ואשם שאם ילאו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחצר אהל מועד יאכלוה, צצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צשר, אפילו צכל העיר):

(20) ושמאטו עליו. צטומאת הגוף הכחוצ מדצר (וצחים מג:), אצל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת צמורה, אלא חכמים למדוה צגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכוח יד:). ג' כריתות אמורות צאכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו צשצבות (ו), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

- 25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people. **כִּי כָל-אֹכֵל חֶלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:**
- 26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings. **וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבְּהֵמָה:**
- 27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people. **כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)**
- 28 And the LORD spoke unto Moses, saying: **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לְאמֹר:**
- 29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings. **דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זֶבַח שְׁלָמֹיו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹיו:**
- 30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD. **יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֶלֶב עַל-הַחֹזֶה יְבִיאֵנּוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:**
- 31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'. **וַהֲקטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַחֶלֶב הַמְזֻבָּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:**

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שתהא יד העלים מלמעלה והחלצ והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשׁי ד'. ומה הן האשׁים, את החלצ על החזה: יביאנו. כשמביאו מצית המטבחים נותן החלצ על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלצ למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הַפְּרוּמָה וְהַחֹזֶה הַתְּנוּפָה על אשׁי הַטְּלָזִים יְצִיאֻהָ לְהִנִּיף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיִּשְׂמֹו אֶת הַטְּלָזִים על הַקְּטֹרֶת וַיִּקְטֹר הַטְּלָזִים הַמְזֻבָּחַ (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשׁים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלצ על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשׁים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִּתְּנוּן אֶפְרָשִׁיתָא לְכֹהֵנָא מִנְכֶּסֶת קוֹדֶשִׁיכוֹן:</p>	<p>32 וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַפֶּתַח מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>דְּמִקְרִיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא וְיָת תְּרֵבָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תִּהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:</p>	<p>33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:</p>
<p>34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>אֲרִי יֵת חֲדָיא דְּאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְּאַפְרָשִׁיתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוֹדֶשִׁיהוֹן וְיִתְּנוּן לְאַהֲרֹן כֹּהֵנָא וּלְבָנָהּ לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>34 כִּי אֶת־חֹזה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתְּנוּ אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>זֶאת רְבֹבַת אַהֲרֹן וְרְבֹבַת בְּנָוָהּ מִקּוֹרְבָנֵיא דִּי בְיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְתַהוֹן לְשִׁמְשָׁא קֳדָם יי:</p>	<p>35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:</p>
<p>36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>דְּפִקִּיד יי לְמוֹתָן לַהוֹן בְּיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְתַהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדִרְיֵהוֹן:</p>	<p>36 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִתֵּת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:</p>
<p>37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>זֶאת אֹרְיָתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוֹרְבָנֵיא וּלְנֶכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא:</p>	<p>37 זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאַשָּׁם וּלְמִזְבְּחֵי שְׁלָמִים וּלְזִבְחֵי הַשְּׁלָמִים:</p>

- (31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הבשר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ח"כ פרק טז, 7):
- (32) שוק. מן הפרק של אכרובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד:):
- (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, יאכל טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטיר חלצים שאינו חולק צשעת:
- (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז:):
- (37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

<p>which the LORD commanded 38 Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוּתוֹ אֶת־ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־ קֹרְבָנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)</p>	<p>38 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוּתוֹ אֶת־ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־ קֹרְבָנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)</p>
<p>VIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קָרִיב יֵת אֶהֱרֹן וְיֵת בָּנָיו עִמֵּיהֶם וְיֵת לְבוּשֵׁיהֶם וְיֵת מִשְׁחַת דָּרְבֹתָא וְיֵת תּוֹרֵא דְּחֻטָּתָא וְיֵת תְּרִין דְּכָרִין וְיֵת סֵלָא דְּפִטְרִיא:</p>	<p>2 קַח אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת פֶּר הַחֻטָּאת וְאֶת שְׁנֵי הָאִילִים וְאֶת כֶּל הַמִּצּוֹת:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וְיֵת כָּל כְּנִשְׁתָּא כְּנוּשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>3 וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הִקְהַל אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאֶת־כְּנִישְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אִתּוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְכָנִשְׁתָּא דִּין פִּתְגָמָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמַעַבְד:</p>	<p>5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַקָּרִיב מֹשֶׁה יֵת אֶהֱרֹן וְיֵת בָּנָיו וַאֲסָחֵי יְתֵהוּן בְּמִיָּא:</p>	<p>6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־ בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיַּהֲב עָלוּהִי יֵת כְּתוּנָא וְזָרִיו יְתִיה בְּהַמְנָא וְאַלְבִּישׁ יְתִיה יֵת מַעֲילָא וַיַּהֲב עָלוּהִי יֵת אֵיפֻדָא וְזָרִיו יְתִיה בְּהַמְנָן אֵיפֻדָא וְאֶתְקִין לִיה בֵּיה:</p>	<p>7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכְּתֹנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־ הַמַּעֲלִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֵפֻד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֵפֻד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דזכרים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלוואים צואתה תלוא (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלוואים חזר וזרזו שזעת מעשה: (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה: (5) זה הדבר. דזרים שמראו שאני עושה לפניכם צונו הקב"ה לעשות, ואל תאמרו לכזודי ולכזוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלוואים פירשתי צואתה תלוא (שם):

<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיָּשִׂי עָלוּהִי יְת הַחֹשֶׁן וַיִּהְיֶה בְּחֹשֶׁן יְת אֲוִרִיא וְיְת תִּמִּימִא:</p>	<p>8 וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאֲוִרִים וְאֶת־הַתִּמִּים:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיָּשִׂי יְת מִצְנַפֶּתָּא עַל רִישִׁיה וַיָּשִׂי עַל מִצְנַפֶּתָּא לְקַבִּיל אִפּוּהִי יְת צִיצֵא דְדִּהֲבָא כְּלִילָא דְקֹדֶשׁא כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:</p>	<p>9 וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מֹול פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.</p>	<p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה יְת מִשְׁחָא דְרַבּוּתָּא וְרַבִּי יְת מִשְׁכָּנָא וְיְת כָּל דְּבִיָּה וְקֹדֶישׁ יְתֵהוֹן:</p>	<p>10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:</p>
<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדָּשָׁם:</p>	<p>11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדָּשָׁם:</p>
<p>12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	<p>וַאֲרִיק מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָּא עַל רִישָׁא אַהֲרֹן וְרַבִּי יְתִיהָ לְקַדָּשׁוֹתִיהָ:</p>	<p>12 וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ:</p>
<p>13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַקָּרִיב מֹשֶׁה יְת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶלְבִּישָׁנָם כְּתוּנִין וְזִרְזִי יְתֵהוֹן הַמִּינִין וְאַתְקִין לָהֶון קֹבְעִין כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:</p>	<p>13 וַיִּקְרֹב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כְּתָנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.</p>	<p>וַקָּרִיב יְת תֹּרֶא דְחַטָּאת וְסִמַּד אַהֲרֹן וּבְנֵהִי יְת יְדֵיהֶון עַל רִישׁ תֹּרֶא דְחַטָּאת:</p>	<p>חמישי וַיָּגֶשׁ אֶת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:</p>

(8) את האורים. כתב של שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פתילי תכלת הקצועים צניץ נתן על המצנפת נמצא הניץ תלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוו זהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. בתחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן צין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon
15 the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.

וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם
וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ
סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחֲטֵא
אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הָדָם יָצַל
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּמְדְּשֵׁהוּ
לְכַפֵּר עָלָיו:

16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.

וַיִּקַּח אֶת-קֶלֶה הַחֹלֶב אֲשֶׁר
עַל-הַקָּרֶבֶת וְאֵת יִתְרָת
הַכֹּהֵן וְאֶת-שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת
וְאֶת-חִלְבֵּיהֶן וַיִּקְטֹּר מִנְּהֶם
הַמִּזְבֵּחַ:

וְנָסִיב יָת כָּל תְּרֵבָא דְעֵל
גִּנָּא וְיֵת חֲצֵר כְּכֻדָּא וְיֵת
תְּרֵמִין כּוּלָּין וְיֵת תְּרֵבָהִין
וְאַסִּיק מִנְּהֶם לְמִדְבָּחָא:

17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.

וְאֶת־הַפֶּזֶר וְאֶת־עֶרְוָה וְאֶת־
בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פֶּרְשׁוֹ שֶׁכָּף בְּאֵשׁ
מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאִשֶּׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.

וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֵלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֶל וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃

And when it was killed, Moses¹⁹
dashed the blood against the
altar round about.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּזְרֹק מִנִּשְׁחָה אֶת־הָדָם 19
עַל־הַמִּזְבֵּחַ כִּי־יָבִיב:

20 And when the ram was cut into
its pieces, Moses made the head,
and the pieces, and the suet
smoke.

וְאֶת־הָאֵל לַנֶּתַח לַנֶּתַח וְיִקְטֹר מִזֶּשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנֶּתַחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר׃

And when the inwards and the
legs were washed with water,
21 Moses made the whole ram
smoke upon the altar; it was a
burnt-offering for a sweet
savour; it was an offering made
by fire unto the LORD; as the
LORD commanded Moses.

וְאֶת־הַקָּרֵב וְאֶת־הַכֹּרֵעִים
 רִתֵּץ בַּמּוֹם וַיִּקְטֹר מִשָּׁה
 אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמְּזֻבָּחַ
 עָלָה הוּא לַיהוָה וְאִשָּׁה
 הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה:

(15) ויחטא את המזבח. סָפְאוּ וְטָהְרוּ מִזְבֵּיחַ לִיכָנֶס לְקֹדֶשׁ: וַיִּקְדָּשׁוּ. צַעֲזוּדָה זֹאת: לְכַפֵּר עָלֵינוּ. מַעֲמָה כָּל הַכִּפּוּרוֹת:

(16) ואת יתרת הכבוד. לצד הכבוד, שהיה נוטל מעט מן הכבוד עמה:

<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרֹב יֵת דְּבָרָא תְּנִינָא דְּכַר קוֹרְבָּנָא וְסִמְכוּ אֵהָרֹן וּבְנוֹהֵי יֵת יְדִיחוֹן עַל רִישׁ דְּבָרָא:</p>	<p>שט וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וּנְכַס וּנְסִיב מֹשֶׁה מַדְמִיָּה וַיִּתֵּב עַל רוֹם אוֹרְנָא דְּאֵהָרֹן דִּימִינָא וְעַל אֱלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֱלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מַדְמִיָּה וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּדָא אֶזְרֹן־אֵהָרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּקְרִיב יֵת בְּנֵי אֵהָרֹן וַיִּתֵּב מֹשֶׁה מִן דְּמָא עַל רוֹם אוֹרְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֱלִיוֹן יְדִיחוֹן דִּימִינָא וְעַל אֱלִיוֹן רַגְלָהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יֵת דְּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחוּר:</p>	<p>24 וַיִּקְרְב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּדָא אֶזְרֹם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־חֲמוֹצֹת סָבִיב:</p>
<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וּנְסִיב יֵת תְּרַבָּא וַיִּת אֱלִיתָא וַיִּת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גִּנָּא וַיִּת חֲצֵר כְּבֵדָא וַיִּת תְּרִתִּין כּוֹלִין וַיִּת תְּרַבָּהוֹן וַיִּת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלָבָהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסְלָא דְּפִטִּירִיָּא דְּקֻדָּם יֵי נְסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִתָּא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלַחִים מֹשֶׁה חֲדָא וְאַסְפּוֹג חֲדָא וְשׁוּוֵי עַל תְּרַבָּא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>26 וּמִסָּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁרוֹ לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וּרְקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּתֵּב יֵת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֵהָרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי וְאַרְיִם יִתְּחוֹן אֲרָמָא קֻדָּם יֵי:</p>	<p>27 וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֹהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים זכהונם:
(26) וחלת לחם שמן. היא זבוכה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמחות (עמ').

<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לַרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה:</p> <p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה יְתָהוֹן מֵעַל יְדָהוֹן וְאִסִּיק לַמִּדְבָּחָא עַל עֹלֹתָא קוֹרְבָנִיא אֲנָוִן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיוֹא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יי:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לַרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה יֵת חֲדָיא וְאֲרִימִיה אֲרָמָא קָדָם יי מִדְּכַר קוֹרְבָנִיא לַמֹּשֶׁה הִנֵּה לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִשִּׁיד יי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלְאִים לַמֹּשֶׁה הִנֵּה לַמָּנָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא דְּרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְּעַל מִדְּבָחָא וְאֲדִי עַל אֶהָרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה וְקִדִּישׁ יֵת אֶהָרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיֵת בְּנוֹהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה:</p>	<p>עֲשִׂיעִי וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־דָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְ עַל־אֶהָרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֵּשׁ אֶת־אֶהָרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבְנוֹהִי בְשִׁילוֹ יֵת בִּשְׂרָא בְּתַרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יְתִיה וְיֵת לַחֲמָא דְּבִסַּל קוֹרְבָנִיא כְּמָא דְּפִשִּׁידִית לְמִימַר אֶהָרֹן וּבְנוֹהִי יִיכְלוּנִיה:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהָרֹן וְאֶל־בְּנָיו בִּשְׂלוּ אֶת־הַבֶּשֶׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסָּל הַמִּלְאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהָרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלַחֲמָא בְּנוֹרָא תִּיִקְדּוּן:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתֵר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם כַּאֲשֶׁר תִּשְׂרְפוּ:</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנְכוֹן אֲדִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנְכוֹן:</p>	<p>מִפְטִיעִי וּמִפְתָּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאֵת יְמֵי מִלְאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם:</p>
<p>34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כְּמָא דְּעֵבַד בְּיוֹמָא הָדִין פִּשִּׁיד יי לְמַעַבַּד לְכַפְּרָא עֲלֵיכוֹן:</p>	<p>34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>

(28) ויקטר המזבח. משה שמש כל שבעת ימי המלוואים צחלוק לנן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.

וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ בִּיָּכֶן צִוִּיתִי:

36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.

וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)

15 פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 146. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 172. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 176. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 185.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

שמיני

2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.

וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ עֵגֶל עֹל בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לַעֲלֹה תְּמִימִם וְהִקְרִב לִפְנֵי יְהוָה:

2

3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לַחֲטָאת וְעֹגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹה:

3

4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'

וְשׁוֹר וְאַיִל לְשִׁלְמִים לְזִבְחֹ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם נִרְאָה אֲלֵיכֶם:

4

5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.

וַיָּקִחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וַיִּקְרִיבוּ יָת דִּפְקִיד מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל־הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה:

5

(34) צוה ה' לעשות. כל שזעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ז:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יוס הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יוס הכפורים שזעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמוות. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזחן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בקדר עולם (פרק ז): ולקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:

<p>6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה דִּין פֶּתַחמָא דְּפִקִּיד יִי תַעֲבִדוּן וַיִּתְּנִילִי לְכוּן וַיִּקְרָא דִּינִי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיִּרְא אֱלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>	<p>6</p>
<p>7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קָרֵב לַמִּדְבָּחָא וַעֲבִיד יִת חַטָּאתָךְ וְיִת עֲלֹתָךְ וְכַפֵּר עָלֶיךָ וְעַל עַמָּא וַעֲבִיד יִת קוֹרְבַן עַמָּא וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפִקִּיד יִי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קָרֵב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֶד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קֹרְבַן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>	<p>7</p>
<p>8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.</p>	<p>וַיִּקְרַב אַהֲרֹן לַמִּדְבָּחָא וַיִּכַּס יִת עֹלָא דְּחַטָּאת דִּילֵיהּ:</p>	<p>וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ:</p>	<p>8</p>
<p>9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.</p>	<p>וַיָּרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יִת דָּמָא לֵיהּ וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעֵיהּ בְּדָמָא וַיִּהַב עַל קַרְנֹת מִדְבָּחָא וַיִּת דָּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחָא:</p>	<p>וַיָּקִרְבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>9</p>
<p>10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּת תַּרְבָּא וַיִּת כּוֹלֵיתָא וַיִּת חֲצָרָא מִן כְּבֹדָא מִן חַטָּאת אָסִיק לַמִּדְבָּחָא כְּמָא דְּפִקִּיד יִי יִת מֹשֶׁה:</p>	<p>וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכְּבֹד מִן־הַחַטָּאת הַקֹּטֵר הַמִּזְבֵּחַהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	<p>10</p>
<p>11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.</p>	<p>וַיִּת בִּשְׂרָא וַיִּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּגוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>	<p>ישראל</p>
<p>12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.</p>	<p>וַיִּכַּס יִת עֲלֹתָא וַאֲמַטְיָאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לֵיהּ יִת דָּמָא וַיִּזְרְקֵיהּ עַל מִדְבָּחָא סְחוֹר סְחוֹר:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>12</p>
<p>13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּת עֲלֹתָא אַמְטְיָאוּ לֵיהּ לְאַבְרָהָא וַיִּת רִישָׁא וְאָסִיק עַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצְיָאוּ אֵלָיו לִנְתִּיחָהּ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>13</p>

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוש, לכך נצחרת (ת"כ פרשתא א, ח); את חטאתך. עגל צנ צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צנ שנה הוא, ומכאן אתה למד: (11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חינוכה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור: (12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:

14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹרַע עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	וַחֲלִיל יְתָנֹא וַיִּתְּ כָרְעִיא וְאָסִיק עַל עֹלֹתָ לַמִּדְבָּחָא:
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקָּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטְהוּ וַיִּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן:	וַקְרִיב יֵת קֹרְבַּן עֲמָ וַנְּסִיב יֵת צִפִּירָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָ וַנְּכַסִּיהּ וַכְּפַר בְּדַמֶּיהָ כְּקַדְמָאָה:
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:	וַקְרִיב יֵת עֹלֹתָ וְעַבְדָּה כְּדָחוּי:
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עַל־תְּהַבֵּי הַבֹּקֶר:	וַקְרִיב יֵת מִנְחָתָא וַיְמַלֵּא יְדֵיהּ מִנָּה וְאָסִיק עַל מִדְבָּחָא בְּרֵ מַעֲלַת צִפִּירָא:
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחָט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַנְּכַס יֵת תּוֹרָא וַיִּתְּ דְּכִרָא נְכִסְתָּ קֹדֶשִׁיא דְּלַעֲמָ וְאַמְטִיאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמָא לִיהּ וַיִּזְרְקִיהּ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלִית וַיִּתֶּרֶת הַכֹּבֶד:	וַיֵּת תְּרַבִּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכִרָא אֵלִיָּתָא וְחַפִּי גִּנֹּא וְכוֹלֵיתָא וְחֹצֵר כְּבִדָּא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשְׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וְשִׂיאוּ יֵת תְּרַבִּיא עַל חֲדוֹתָא וְאָסִיק תְּרַבִּיא לַמִּדְבָּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת־הַחֲזוֹת וְאֶת־שׁוֹק הַיְמִינִי הַגֵּנִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וַיֵּת חֲדוֹתָא וַיִּתְּ שִׁקָּא דִּימִינָא אָרִים אֶהֱרֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:

(15) וַיִּחַטְּאֵהוּ. עֲשֵׂהוּ כַּמִּשְׁפָּט חֲטָאת: כְּרֹאשׁוֹן. כַּעֲגֹלָשׁוֹ:

(16) וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט. הַמְּפֹרָשׁ צֵעוּלַת נִדְצָה צוֹיִקְרָא (צִילָה כ):

(17) וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ. הִיא קְמִינָה: מִלֶּבֶד עַל־תְּהַבֵּי הַבֹּקֶר. כֹּל אֵלֶּה עֲשֵׂה אַחֵר עוֹלַת הַתַּמִּיד:

(19) וְהַמְכַסֶּה. חֲלָצַת הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב:

(20) וַיִּשְׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הַחֲזוֹת. לְאַחֵר הַתְּנוּפָה נִתֵּן כֶּהֱן הַמִּנִּיף לִכְהֵן אַחֵר לְהַקְטִירָם, נִמְצְאוּ הָעֲלִיּוֹנִים

לַמִּטָּה (מִנְחוֹת סב):

<p>22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.</p>	<p>וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן יָתִידָיו אֶל-הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>	<p>22 וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת-יָדָיו אֶל-הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>
<p>23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.</p>	<p>וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת-הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד-יְהוָה אֶל-כָּל-הָעָם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת-הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד-יְהוָה אֶל-כָּל-הָעָם:</p>
<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וְכָל-הָעֵם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	<p>שלישי 24 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וְכָל-הָעֵם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַנִּסִּיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גֹבֵר מַחֲתִיתִיהָ וַיִּתְּבוּ בָהֶן אִשָּׁתָא וַשִּׁיאוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת בַּסִּמִּין וַקְרִיבוּ קֶדֶם יְיָ אִשָּׁתָא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקֵּיד יְתֵהוֹן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחֲתֹתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:
(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנאסי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וזיאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עצודה, אף זיאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקצ"ה עלי, ובצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה בצמעה ידיכם. לפי שכל ז' מי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמשו בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחפז לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לוא ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו:
(24) וירגזו. כתרגמונו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. חדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאימא בויקרא רבה (יב, א):

Then Moses said unto Aaron:
'This is it that the LORD spoke,
3 saying: Through them that are
nigh unto Me I will be sanctified,
and before all the people I will be
glorified.' And Aaron held his
peace.

And Moses called Mishael and
4 Elzaphan, the sons of Uzziel the
uncle of Aaron, and said unto
them: 'Draw near, carry your
brethren from before the
sanctuary out of the camp.'

So they drew near, and carried
5 them in their tunics out of the
camp, as Moses had said.

And Moses said unto Aaron, and
unto Eleazar and unto Ithamar,
6 his sons: 'Let not the hair of your
heads go loose, neither rend your
clothes, that ye die not, and that
He be not wroth with all the
congregation; but let your
brethren, the whole house of
Israel, bewail the burning which
the LORD hath kindled.

And ye shall not go out from the
7 door of the tent of meeting, lest
ye die; for the anointing oil of
the LORD is upon you.' And they
did according to the word of
Moses.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא
אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה | לֵאמֹר
בְּקִרְבִי אֶקְדָּשׁ וְעַל-פָּנַי כָּל-
הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל
4 אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזֶל
אֲחֵי אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר
לָהֶם קְרִיבוּ טוּלוּ יָת
אֲחֵיכֶם מִן קֶדֶם קֹדֶשׁ אֶל-
מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:

וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְנֵתָם אֶל-
5 מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
מֹשֶׁה:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן
וְאֶל-עֲזָרָה וְאֶל-יִתְמָר
6 בָנָיו רֵאשִׁיכֶם אֶל-תַּפְרְעוֹ
וּבְגָדֵיכֶם לֹא-תִפְרְמוּ וְלֹא
תִתְמוּ וְעַל כָּל-הָעֵדָה יִקְצַף
וְאֲחֵיכֶם כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל
יִבְכּוּ אֶת-הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר
שָׂרַף יְהוָה:

וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
7 פֶן-תָּמוּתוּ כִּי-שֶׁמֶן מִשְׁחַת
יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדִּבֶּר
מֹשֶׁה: (פ)

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעֲדֵתִי שָׁמָּה לְגַי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדָּשׁ צִקְצָדִי (שמות כט, מג), אל תקרי צכצודי
אלא צמכצודי (זכאים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית צמיודעיו של מקום, והייתי
סבור או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רצה יז, צ): וידוע
אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שמיני יין (ת"כ שס לו.
ויק"ר שס). בקרובי. צמחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומחעלה,
ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדִּשְׁךָ (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשין
אלא ממקודשין:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצָנִי קָהֶת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם
האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכרתנכם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמטם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם
(סנהדרין נב. שס כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שֶׁאֵצֶל אסור צתספורת (מועד קטן יד:), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של
מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שצָרַתָּן של תלמידי חכמים
מוטלת על הכל להתאצל בה:

8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לְמִימְרֶיךָ:	8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לְמִימְרֶיךָ: לֹא תִשְׁכַּר
9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.	וְלֹא תִשְׁכַּר וְלֹא תִשְׁכַּרְוּ בְּכַמְכֶם אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	9 וְלֹא תִשְׁכַּר וְלֹא תִשְׁכַּרְוּ בְּכַמְכֶם אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלֹא תִפְרֹשׁ בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלִל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:	10 וְלֹא תִפְרֹשׁ בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלִל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:
11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.	וְלֹא תִפְרֹשׁ יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל קִוְיָא דְמִלִּיל יֵי לְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה:	11 וְלֹא תִפְרֹשׁ יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל-תְּחִקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בִּיד-מֹשֶׁה: (פ)
12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיֹּמַר מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנֵי דָאֲשֶׁתָאֲרוּ סְבוּ יֵת מִנְחָתָא דָאֲשֶׁתָאֲרֵת מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי דִי וְאִכְלוּהָ פִטִּיר בְּסִטֵּר מִדְּבָחָא אֲרִי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:	12 וַיֹּמַר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנֹּתָרִים קַחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנֹּתֶרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּדֶת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:
13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְתִיכְלוּן יֵתָה בְּאֵתֵר קֹדֶשׁ אֲרִי חִילְקָהּ וְחִילְקָהּ בְּנֵהּ הִיא מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי דִי אֲרִי כֵן אֶתְפַּקְדִּית:	13 וְאִכְלֵתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקָּהּ וְחֻק-בְּנֵיהָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואס להיכל, צגשתס למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשת אה, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שחבדילו צין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאס עבד עבודתו פסולה (שס ח). זבחים (י:):

(11) ולהורות. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אֶתְךָ ולא תמותו, כהנים צעודתס מיתה, ואין חכמים צהוראתס צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליס קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצִהֲלֹן הַתֶּאֱנֹף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלוה של משה צטלה מחסה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּג גֶּס צַעַד אֶהֱלֵן צַעַת הַהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאס אוננין, וקדשים אסורים לאונין (זבחים קא:): את המנחה. זו מנחת שמיי ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא צה לדורות, הוצרך לפרש צה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָנֹת חק בקדשים: כי כן צוית. צאניות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא:):

<p>And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי־חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בְּנֵי־נַתָּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שָׁקָא דְאַפְרָשׁוּתָא וְחֲדָיָא דְאַרְמוּתָא עַל קוֹרְבָנֵי תְרֻמָּה וְיִתְיוֹן לְאַרְמָא אֲרָמָא קָדֵם יְיָ וְיִהְיֶה לְךָ וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ לְקִיָּם עָלֶיךָ כְּמָא דְפִקְדֵי יְיָ:</p>	<p>15</p>
<p>And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:</p>	<p>וְיִתְ צִפִּירָא דְחַטָּאת מִתְבַּע תְּבַשְׂיָה מִשָּׁה וְהָא אִתְקַד וְרָגִיו עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּארוּ לְמִימָר:</p>	<p>חמשי</p>
<p>'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?</p>	<p>מָדִין לָא אֲכַלְתוּן יַת חַטָּאת בְּאַתְרֵי קֹדֶשׁ אֲרֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא וְיָתָה יְהִי לְכֹון לְסַלְחָא עַל חֻבֵּי כְּנִשְׁתָּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיהוֹן קָדֵם יְיָ:</p>	<p>17</p>

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צדור. תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוזקק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אינן צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזוהרים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה.): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך בחלק, אבל בנוסח לא בחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול בחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חק וחק בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לצנות (ת"כ ס"ז): (15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, ושוק המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פרשתי שלשתן צאו את אהרן (לעיל ז, ל): (16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו בו ציום שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכאן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חממי ישראל, (בש"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צננחה ואכלוה מנחת: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא בתורת כהנים (פרק ז, ב) על אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים ינאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל ובמקום הקדש היטה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון

<p>Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'</p>	<p>הֵן לֹא הוּבֵא אֶת־דָּמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בְּקֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי: הָאֵל לֹא אֶתַּעַל מִדָּמָהּ לְבֵית קֹדֶשׁ אֲנִי וְנֹאֵה מִיֶּכֶל הִיכָלוֹן יִתֵּה בְּקֹדֶשׁ כְּמֵא דַּפְּקִידִית:</p>	<p>18</p>
<p>And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?</p>	<p>וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה וְהָיִטֵּב בְּעֵינֵי יְהוָה:</p>	<p>19</p>
<p>And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.</p>	<p>וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַשֹּׁפֵר בְּעֵינֵיהִי: בְּעֵינָיו: (פ)</p>	<p>20</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹא־הֶרֶן לְמִימֵר לְהוֹן:</p>	<p>שני</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.</p>	<p>דִּבְרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: מִלִּילֹו עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֵר דָּא חַיָּתָא דְּתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אֶרֶצָא:</p>	<p>2</p>

טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה באו: (18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס שרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדָּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאלה אף על פי שאתם אוננים: כאשר צויתי. לכס במנחה: (19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיִּדְבֹּר הָעָם וְגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קִפֵּץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיֹּאמֶר קִלְעֹנָה רַחֵם אֶת־נַפְשִׁי הַיָּצֵא וְגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאצתי בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבותי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא.). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צָנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכנה מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק:): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב): (1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר: (2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשוו צדקמיהם וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הדבילים מן הטומאה וגזר עליהם מנאות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ב): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל וזאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרי המים אסר מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה

<p>3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.</p>	<p>כל דִּסְדִּיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְלָפִין וּמִטְלָפִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִעִירָא יִתֵּהּ תִּיכְלוּן:</p>	<p>3 כָּל־מִפְרֶסֶת פִּרְסָהּ וְשִׁסְעָתָה שִׁסְעַת פִּרְסָתָהּ מֵעֶלֶת גֵּרָה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:</p>
<p>4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>בָּרֶם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פִּשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי פִּרְסָתָהּ יֵת גִּמְלָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>4 אֲךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפִּרְסָה אֶת־הַגִּמְלָא כִּי־מֵעֲלָה גֵרָה הוּא וּפִרְסָתָהּ אֵינָנּוּ מִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת טַבְזָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>5 וְאֶת־הַשִּׁפְן כִּי־מֵעֲלָה גֵרָה הוּא וּפִרְסָתָהּ לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you</p>	<p>וְיֵת אֲרִינְבָא אֲרִי מִסְקָא פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתָהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>6 וְאֶת־הָאֲרִנְבָּתָה כִּי־מֵעֲלָתָה גֵרָה הוּא וּפִרְסָתָהּ לֹא יִפְרִיסָהּ טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת חִזִּירָא אֲרִי סְדִיק פִּרְסָתָהּ הוּא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתִיהּ וְהוּא פִּשְׁרָא לֹא פִּשְׁרָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>7 וְאֶת־הַחִזִּיר כִּי־מִפְרִיס פִּרְסָתָהּ הוּא וְשִׁסְעָתָה שִׁסְעָתָה פִּרְסָתָהּ וְהוּא גֵרָה לֹא־יִגְרָר טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.</p>	<p>מִבְּשָׂרָם לֹא תִיכְלוּן וּבְנִבְלָתָם לֹא תִקְרְבוּן מִסְאֵבִין אֵנֻן לְכוּן:</p>	<p>8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמְאִים הֵם לָכֶם:</p>

תשקלו מן העוף, וכן צפרעים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל בהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא.)

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צסתי צפרנין, כתרומתו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוצרות: מעלת גרה. מעלה ומקיהה האוכל ממעה ומחוצרת אותו לטחן פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פיס הנגרים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשקא, שע"י הגרה האוכל נפטר וממנו: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במציאות: אתה תאכלו. ולא זהמה טמאה, והלא צאזרה היא, אלא לעצור עליה צעשה ולא תעשה (וצחים לד.).

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ז): מבשרם. על צפרים צאזרה, ולא על עצמות וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לא תגעו (ויקרא כא, א), כהנים מזהרים, ואין ישראל מזהרים, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה עז:).

- 9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.
- 9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּם וּבַנְּחָלִים וּבַנְּחָלִים אַתֶּם תֹאכְלוּ:
- 10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,
- 10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁקֶשֶׁת בַּיָּם וּבַנְּחָלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:
- 11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.
- 11 וְשִׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבֶּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ:
- 12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.
- 12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
- 13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;
- 13 וְאֶת־אַלְהֵי תִשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֹנִיָּה:
- 14 and the kite, and the falcon after its kinds;
- 14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה וְדִיתָא וְטֶרְפִּיתָא לְזִנְהָ לְמִינָהּ:
- 15 every raven after its kinds;
- 15 אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֹו יֵת כָּל עוֹרֵבָא לְזִנְיָה:
- 16 and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;
- 16 וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְאֶת־הַנֶּחֱץ וְצִפּוֹר שָׁחָפָא וְנִצָּא לְזִנְיָהּ לְמִינָהּ:

(זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשָׂרֵץ קֶשֶׁקֶשׁ הוּא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרושש וגד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אס יש צו בנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים

ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושים שסינן (חולין סז.), יבחושים מושיילונ"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אס היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייז את המאכלין לקטנים (יבמות קיד.), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסור בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהם ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׁלִי וְאֶת־ וְקִדְיָא וְשְׁלִינוֹנָא וְקַפּוֹפָא:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנִשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וּבֹתָא וְקָתָא וִירְקָרִיקָא:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִנּוּרִיתָא וְאֲבוּ לְזִנְה וְנִגְנָר לְמִינֵיהּ וְאֶת־הַדּוּכִיפַת וְאֶת־ הָעֵטְלָף:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל־שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־ אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל־ שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) [ק' לון] כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסֵּלֶעַם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגֵל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לֹו וְכָל־רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְלִיה אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	23

- (16) הנץ. אישפרוי"ר:
 (17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שתרגס אונקלוס וְשְׁלִינוֹנָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין יי"צ"ן:
 (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עיניים, וקורין לה טלפ"א:
 (19) החסידה. זו דיה לצנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה צמוזנות (שם): האנפה. היא דיה רגוזית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון? הדוכיפת. מרגול הד, וְכַרְפֵּלָא כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלחו, וְנִגְנָר טוקא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שאלחו (דף סח:):
 (20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוששין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:
 (21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין באותן שבינתינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וזריך שיהא שמו חגב, וזוהי אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:
 (23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

<p>24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹא־לֶהֱיָאֵלָה תִּטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע וְלֹא־לֵין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>24 וְלֹא־לֶהֱיָאֵלָה תִּטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל־חֲבֵהֶמָּה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשֹׁסְעוֹ אֵינְנָה שֹׁסֶעַת וְגֵרָה אֵינְנָה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:</p>	<p>26 לְכָל־חֲבֵהֶמָּה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשֹׁסְעוֹ אֵינְנָה שֹׁסֶעַת וְגֵרָה אֵינְנָה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:</p>
<p>27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּמְהַלִּיךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דִּמְהַלְכָּא עַל אַרְבַּע מִסָּאֲבוּן אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>27 וְכָל הַחֵלָד עַל־כַּפְּיוֹ בְּכָל־הַחֵיָה הַחֲלֹכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.</p>	<p>וְדִיטוֹל יָת נִבְלָתָהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא מִסָּאֲבוּן אֲנִין לְכוּן:</p>	<p>28 וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>
<p>29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,</p>	<p>וְדִין לְכוּן דִּמְסָאֵב בְּרַחֲשָׁא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אַרְעָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְוֵהִי:</p>	<p>29 וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בִּשְׂרָץ הַשָּׂרִץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.</p>	<p>וְהַלְטָתָא וְהַלְטָתָא וְהַלְטָתָא וְהַלְטָתָא וְהַלְטָתָא וְהַלְטָתָא:</p>	<p>30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּפֶחַ וְהַלְטָתָא וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְׁמָת:</p>

- (24) ולא־לה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צנגיעתם יש טומאה: (25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא 7, 1): (26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אזל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שזסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה: (27) על כפיו. כגון כלזודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע: (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לנפרדע: (30) אנקה. הרינון: הלטאה. לישרד"ה: החמט. לימז"א: תנשמת. טלפ"א:

<p>These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.</p>	<p>אֵלֶּה הַטְּמָאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרִץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בָּמָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p> <p>אֵלֶּין דְּמִסְאָבִין לָכוֹן בְּכָל־רַחֲשָׁא כָּל דִּיקְרַב בָּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׁא:</p>
<p>And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם בָּמָתָם יִטְמָא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בְּגָד אוֹ־עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מֵלֶאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוֹבֵא וְטָמָא עַד־הָעֶרֶב וְשָׁתַר:</p> <p>וְכָל דִּיפֹּל עָלוֹהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסְאָב מִכָּל מָאֵן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׁד אוֹ שֶׁק כָּל מָאֵן דִּיתַעְבִּיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמִיָּא יִתַּעַל וְיְהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׁא וְיִדְכִי:</p>
<p>And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.</p>	<p>וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:</p> <p>וְכָל מָאֵן דְּחֶסֶף דִּיפֹּל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דְּבִגְמִיָּה יִסְתָּאֵב וְיִתִּיה תִּתְּבָרוֹן:</p>
<p>All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.</p>	<p>מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל־מִשְׁקָהּ אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל־כְּלִי יִטְמָא:</p> <p>מִכָּל מִיכָּל דְּמִתְאָכִיל דִּייעָלוֹן עָלוֹהִי מִיָּא יְהִי מִסְאָב וְכָל מִשְׁקָא דִּישְׁתִּיתִי בְּכָל מָאֵן יְהִי מִסְאָב:</p>
<p>And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִגְּבִילָתָם עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירִים יִתֵּן טְמָאִים הֵם וְטְמָאִים יִהְיוּ לָכֶם:</p> <p>וְכָל דִּיפֹּל מִגְּבִילָתָהוֹן עָלוֹהִי יְהִי מִסְאָב תִּנּוֹר וְכִירִים יִתְּרֵעוֹן מִסְאָבִין אֲנִין וּמִסְאָבִין יִהְיוּ לָכוֹן:</p>

(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. בהערכ השמט (יצמות עה):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבא עליו מים פעם אחת, ומשבאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר ורעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין וולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ.). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו וולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ואתה הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת ורעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקצלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ.). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֲדָם מֵעֵין וְבוֹר מִקְנוֹת־מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּגִבְלָתָם יִטְמָא:	בָּרֶם מֵעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת מֵיָּהּ יְהִי דָכִי וְדִיקָרָב בְּגִבְלֵיהֶן יְהִי מִסָּאֵב:
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִגִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	וְאִרֵּי יִפֹּל מִגִּבְלֵיהֶן עַל כָּל בֶּר זֶרַע זֶרַע דִּיזְדַּרְע דָּכִי הוּא:
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל־זֶרַע וְנִפֹּל מִגִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: (ס)	וְאִרֵּי יִתְּנֶהוּ מֵיָּהּ עַל בֶּר זֶרַע וְיִפֹּל מִגִּבְלֵיהֶן עָלֵיהֶן מִסָּאֵב הוּא לָכֶן:
39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֹא־תֵלֵךְ הַנֶּגַע בְּגִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְאִרֵּי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְהִיא לָכֶן לְמִיכָל דִּיקָרָב בְּגִבְלֵיהֶן יְהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׁא:
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֹכֵל מִגִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ גִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְדִי־יִכּוֹל מִגִּבְלֵיהֶן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וְיְהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׁא וְדִי־שׁוּל יֵת גִּבְלֵיהֶן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וְיְהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׁא:
41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ שָׁרֵץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:	וְכָל רֶחֶשָׁא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא שְׂקֻצָא הוּא לֹא יִתְאָכֵל:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן מוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מנווה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקצלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם טומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא צחוק מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרע. זריעה של מיני זרעונים. זרע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנתלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש צחורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צערמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וקרקע לא יאכל לטמאה בה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו בצית הבליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כוית (גדה מז:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, כריך הערב שמש:

<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כל דמהליך על מעוהי וכל דמהליך על ארבע עד כל סגיות רגלין בכל רחשא דרחיש על ארעא לא תיכלונגנון ארי שקצא אנון:</p>	<p>כל הולך על-גחון וכל הולך על-ארבע עד כל-מרב רגלים לכל-השרץ לא תאכלום כי-שקץ הם:</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לא תשקצון ית נפשתיכון בכל רחשא דרחיש ולא תסתאבון בהון ותסתאבון פון בהון:</p>	<p>אל-תשקצו את-נפשתיכם בכל-השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם:</p>
<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>ארי אנא יי אלהכון ותתקדשון ותהיו קדישין ארי קדיש אנא ולא תסתאבון ית נפשתיכון בכל רחשא דרחיש על ארעא:</p>	<p>כי אני יהוה אלהיכם ותתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את-נפשתיכם בכל-השרץ הרמש על-הארץ:</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>ארי אנא יי דאסיק יתכון מארעא דמצרים למחוי לבון לאלה ותהיו קדישין ארי קדיש אנא:</p>	<p>כיו אני יהוה המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים כי קדוש אני:</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>דא אורייתא דבעירא ודעופא ולכל נפשא חיתא דרחשא במי' ולכל נפשא דרחשא על ארעא:</p>	<p>זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ:</p>

(41) השרץ על הארץ. להוציא את היתושין וְשָׂפְּוֹלִין, ואת הזיוין שבעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משינאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש וגד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שְׂחִיָּה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרבזיט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרב רגלים. זה גָּדָל, שָׂרָץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין זינטפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוצ נפש בזמגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמתם בהם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:) אבל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מצוית העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בזולת כתיב הוצאתי, וכאן כתיב המעלה, חנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

- 47 to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten. ספסוקים 55
- לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 149. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 176. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 180.

- XII And the LORD spoke unto Moses, saying: תזריע
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: לְאָמֹר:

- 2 Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean. 2
- דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כַּיּוֹמֵי רִיחּוֹק נִדָּת דִּוְתָהּ הַטָּמֵא:

- 3 And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised. 3
- וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר: בָּשָׂר דְּעוֹרִלְתִּיהּ:

- 4 And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled. 4
- וְשָׁלְשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מָלֵאת יָמֶי טְהָרָה:

- 5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days. לוי
- וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטָמְאָה שִׁבְעָתָה וּשְׁשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֶי טְהָרָה:

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי זהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צדי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף צמעה צראשית, כך תורתו נמפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדו מחוץ, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאה לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כדצין עליה:

(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו ותשזו בְּקֶדֶשׁ (דברים א, מו), וַיֵּשֶׁב צָלְגֵי מִמָּרָא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו שנויה ביצמות (דף עה:). בכל קדש וגר. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לקוף שבעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

<p>And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>ובמקלאתו ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן־שנתו לעלה ובן־יונה או־תר לחטאת אל־פתח אהל־מועד אל־הכהן:</p>	<p>6 ובמקלאתו ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן־שנתו לעלה ובן־יונה או־תר לחטאת אל־פתח אהל־מועד אל־הכהן:</p>
<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>7 ויקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:</p>	<p>7 ויקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>8 ואם־לא תמצא ידה־די שה ולקחה שתי־תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: (פ)</p>	<p>8 ואם־לא תמצא ידה־די שה ולקחה שתי־תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>ויבשר יהוה אל־משה ואל־אהרן לאמר:</p>	<p>ישראל ויבשר יהוה אל־משה ואל־אהרן לאמר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>2 אדם כי־יהיה בעור־בשרו שאת או־ספחת או בקרת והיה בעור־בשרו לנגע צרעת והובא אל־אתרן הכהן או אל־אחד מבניו הכהנים:</p>	<p>2 אדם כי־יהיה בעור־בשרו שאת או־ספחת או בקרת והיה בעור־בשרו לנגע צרעת והובא אל־אתרן הכהן או אל־אחד מבניו הכהנים:</p>

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקדצה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בצזחים (5). צפ' כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצבורות טי"א"ר זלע"ו, וכן צהיר הוא צעקקים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשת א, ט):

And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.

וַיַּחְזִי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וְשַׁעֲרָא בְּמִכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמַחְזִי מִכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרִיהָ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵן וַיִּסְאַיֵּב יָתִיה:

וְאִם בִּתְרָא חֹרָא הִיא בְּמַשְׁךְ בְּסָרִיהָ וְעֲמִיק לִית מַחְזִיקָא מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֹּר כֹּהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא שְׁבַע יוֹמִין:

וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד הָנָה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגֹּרֶנּוּהָ כֹּהֵן שְׁבַע יוֹמִין תַּנְיִנוּת:

וַיַּחְזִי כֹהֵן יָתִיה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנוּת וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כֹּהֵן עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשֹׁהִי וַיִּדְכֵּי:

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בִּתְרָא דְאַתְחֲזִי לְכֹהֵן לְדְכוּתִיהָ וַיַּתְחֲזִי תַנְיִנוּת לְכֹהֵן:

וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא אוֹסִיפֵת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנֶיהָ כֹּהֵן סְגִירוּתָא הִיא:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָא בְּנֶגַע הַפֶּדָּה לָבָן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עֲמִיק מִעוֹר בְּשָׁרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ:

וְאִם־בִּתְרָתָּ לָבָן הוּא בְּעוֹר בְּשָׁרוֹ וְעֲמִיק אֵין מִרְאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפִּיד לָבָן וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה הַנֶּגַע עֲמִיד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָנָה כֶּהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּתְּהוּ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וַיִּתְּהַר:

וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה פָּשְׁתָּה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטָמֵאוֹ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הנל (שזעוט ו:): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו בצית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמחה וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמחיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזמק להסגר נקרא טמא, ולריך טבילה:

<p>9 When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>9 נָגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם מִכֶּתֶשׁ סִגְרוֹ אֲרִי תִהְיֶה בְּאִשָּׁא וְיִתִּיתִי לּוֹת כְּהֵנָּה: וְהִנָּבֵא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>10 And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שָׂאתָ לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהִיא הַפֹּכֶה שֶׁעַר לֶבָן וּמַחִיתָ בָּשָׂר חַי בַּעֲמִיקָתָא: וְיִחְזִי כְהֵנָּה וְהָא עֲמָקָא חֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֹּכֶה שֶׁעַר לֶבָן וּמַחִיתָ בָּשָׂר חַי בַּעֲמִיקָתָא:</p>
<p>11 it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוֹ כִּי טָמֵא הוּא: סִגְרוֹת עֲתִיקָא הֵיא בְּמִשְׁכָּא בְּשָׂרִיהָ וְיִסְאֲבִינָהּ כְּהֵנָּה לֹא יִסְגְּרוֹ וְהִיא אֲרִי מִסָּאב הוּא:</p>
<p>12 And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינָי הַכֹּהֵן: וְאִם מִסָּאב תִּסְגִּי סִגְרוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סִגְרוֹתָא יֵת כָּל מִשְׁכָּא מִכֶּתֶשׁא מְרִישִׁיהָ וְעַד רַגְלֵיהָ לְכָל חִיזוֹ עֵינָי כְּהֵנָּה:</p>
<p>13 then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.</p>	<p>13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְשִׁתָּהּ אֶת-הַנֶּגַע כָּלֹו הַפֶּךָ לֶבָן טָהוֹר הוּא: וְיִחְזִי כְהֵנָּה וְהָא חֲפַת סִגְרוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיהָ וְיִדְכִי יֵת מִכֶּתֶשׁא כְּלִיָּה אֲתַפְּיֵךְ לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:</p>
<p>14 But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.</p>	<p>14 וּבִיּוֹם הִרְאֹוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי וְטִמְאָא: וּבִיּוֹמָא דִּיתִּחְזִי בֵּיה בָּשָׂר חַיָּא יְהִי מִסָּאב:</p>
<p>15 And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.</p>	<p>15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹו הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא: וְיִחְזִי כְהֵנָּה יֵת בָּשָׂר חַיָּא וְיִסְאֲבִינָהּ בָּשָׂר חַיָּא מִסָּאב הוּא סִגְרוֹתָא הוּא:</p>

- (8) וטמאז הכהן. ומשטמאז הרי הוא מוחלט, וזקוק לנפרים ולתגלחת ולקרבן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקצה. נגע לשון זכר:
- (10) ומחית. שנימינ"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלבזן שבחזק השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
- (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחזרה זו נראית כריאה מלמעלה ותחתיה מללה לכה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לבל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:
- (14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיה הרי כזר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנוגע צא' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנוגע כולו כאחד, שזופע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית צו המחיה, למדנו הכתוב שטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חזן נותנין לו כל שבעת ימי המשחה, לו ולאטליתו ולכסותו ולבדיתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
- (15) צרעת הוא. הצער הוא, בשר לשון זכר:

16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	או אִם יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבָן וּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	או אִם יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבָן וּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	16
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינֶיהָ כִּהְנָא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ מִכְתָּשָׁא לְמַחֲנֹר וַיִּדְבִּי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא דְכִי הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ הִנֵּגַע לָלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֹת-הִנֵּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְכַשֵּׁר כִּי-יִהְיֶה בֹר-בְּעֹר שְׁחִין וְנִרְפָּא:	וְכַשֵּׁר כִּי-יִהְיֶה בֹר-בְּעֹר שְׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזִי כִהְנָא וְהָא מִחֲזֵהָ מִכִּיד מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָהּ אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וּסְאֻבִּיָּה כִהְנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשַׁחֲנָא סְגִיאת:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפֹל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרָהּ הִפָּךְ לָבָן וְטִמְאָו הַכֹּהֵן נִגַע-צִרְעַת הוּא בְּשַׁחֲוִין פָּרַחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִחְזִינֶיהָ כִּהְנָא וְהָא לֵית בָּהּ שַׁעַר חוֹר וּמִכִּיכָּא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינֶיהָ כִּהְנָא שְׁבַע יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בָּהּ שַׁעַר לָבָן וְשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן-הָעוֹר וְהִיא כֹּתֶה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וּסְאִיב כִּהְנָא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:	וְאִם-פָּשָׁה תִפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמְאָ הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בִּתְרִיתָא לֹא אוֹסִיפַת רִשָּׁם שְׁחִנָּא הִיא וַיִּדְבִּינֶיהָ כִּהְנָא:	וְאִם-תִּתְחַלְתִּיהָ תַעֲמֹד תִּבְהַרְתָּ לֹא פָשְׁתָה צִרְבַת הַשְּׁחִין הוּא וְטָהַרְו הַכֹּהֵן: (ס)	23

- (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הבשר בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:
- (19) או בהדרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוף ומעורב צשתי מראות לובן ואודם:
- (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הצל:
- (22) נגע הוא. השאם הזאת או הצהרת:
- (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כמרגומו רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצצר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חיוס, כמו וְנִקְרְצוּ צֶה פְּלִינִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד צלע": צרבת. רייטרי"שעמנט צלע":

<p>Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>או אנש ארי יהי במשפיה כנאה דגור ויהי רשם כנאה בהרא חורא סמקא או חורא:</p>	<p>או בשר כִּי־יִהְיֶה בְּעֹר מְכוּת־אֵשׁ וְהָיְתָה מַחֲתָה הַמְכוּהַ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת או לְבָנָה:</p>	<p>רביעי (שני)</p>
<p>then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִי יְתֵה כְּהֵנָּה וְהָאֵתְהִיף שַׁעֲרָא לְמַחוּר בְּבַהֲרָתָא וּמַחוּרָא עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוּנָה סְגִיאת וִיסְאִיב יְתִיה כְּהֵנָּה מְכוּתִשׁ סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ שַׁעֲרָ לָבָן בְּבַהֲרַת וּמְרָאָהָ עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא בַּמְכוּהַ פָּרַחָה וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הִוא:</p>	<p>25</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יַחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָאֵת לִית בְּבַהֲרָתָא סַעַר חִיּוֹר וּמַכִּיכָא לִיתָהּ מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיבָא וִיסְגִרִינָה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בְּבַהֲרַת שַׁעֲרָ לָבָן וְשִׁפְלָה אִינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִוא כְּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>26</p>
<p>And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִינָה כְּהֵנָּה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וִיסְאִיב כְּהֵנָּה יְתִיה מְכוּתִשׁ סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תַפְשָׁה בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרַעַת הִוא:</p>	<p>27</p>
<p>And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֲרָתָא לֹא אוֹסִיפַת בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיבָא עוֹמֶק כְּנֹאֶה הִיא וַיִּדְכִּינָה כְּהֵנָּה אַרְי רוֹשֶׁם כְּנֹאֶה הִיא:</p>	<p>וְאִם־תִּתְּחִיף תַעֲמֹד הַבְּהֲרַת לֹא־פָשְׁתָהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׂאֵת הַמְכוּהַ הִוא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרַבַת הַמְכוּהַ הִוא: (פ)</p>	<p>28</p>
<p>And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אַרְי יהי ביה מְכוּתִשָּׁא בְּרִישׁ אוֹ בְּדָקֵן:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אוֹ בִזְקָן:</p>	<p>חמישי</p>
<p>then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וְיַחְזִי כְּהֵנָּה יֵת מְכוּתִשָּׁא וְהָאֵתְהִיף עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שַׁעֲרָ סוּמָק דְּעֵדֶק וִיסְאִיב יְתִיה כְּהֵנָּה נִתְקָא הִוא סְגִירוּת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הִוא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מְרָאָהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שַׁעֲרָ צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתֵּק הִוא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הִוא:</p>	<p>30</p>

(24) מחית המכוה. שימני"ט זלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לצהרת פתוכה או לצנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מאטרפין זה עם זה, נולד חזי גריס בשחין וחזי גריס במכוה, לא ידונו כגריס (חולין סז):

(29) בראש או בזקן. זא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער להוב (ת"כ פרשתא ה, ה):

<p>And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהָיָה אִין־מִרְאֵהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְשַׁעַר אִין בּוֹ וְהַסֵּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>31 וְאִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהָיָה אִין־מִרְאֵהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְשַׁעַר אִין בּוֹ וְהַסֵּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָא יְת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָיָה בִּיה שַׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עִמָּיִק מִן מִשְׁכָּא:</p>	<p>32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגֶעַ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אִין עִמָּךְ מִן־הָעוֹר:</p>
<p>then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.</p>	<p>וַיִּגְלַח סִחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא יְת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִינּוֹת:</p>	<p>33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסֵּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:</p>
<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָא יְת נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזִי לִיתוּהִי עִמָּיִק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יְתִיה כֹּהֵנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>34 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אִינְנִי עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְשִׁחַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשִׁחַר:</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּכוּתִיה:</p>	<p>35 וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֹׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טְהֻרָתוֹ:</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וְיַחְזִינִיה כֹּהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כֹּהֵנָא לְשַׁעַר סוּמָק מִסָּב הוּא:</p>	<p>36 וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כֵּד הָיָה קָם נִתְקָא וְסַעַר אוֹיָם צָמַח בִּיה אֶתְסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיה כֹּהֵנָא:</p>	<p>37 וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שִׁחַר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְשִׁחַר הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שזו לזהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שזמקום שער:
 (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה צו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא
 נזמקיס, כמו שנאמר ושער שחור למח צו וגו':
 (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער זהוב, טמא:
 (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערום סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעזור השערות ואלא למקום הגילוח:
 (35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף צפוף שזוע ראשון וצפוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וְאִישׁ א֥וֹ-אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׁרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהֶרֶן לְבָנֹת:	וְגִבֹר א֥וֹ אֶתָּא אֲרִי יְהִי בְּהֶרֶן חֲוֹרֶן:
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר-בְּשָׁרָם בְּהֶרֶת כֶּתוֹת לְבָנֹת בְּהֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)	וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהֶרֶן עֲמִין חֲוֹרֶן בְּהֶקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְכִי הוּא:
40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קֵרַח הוּא טָהוֹר הוּא:	וְגִבֹר אֲרִי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיָּה קֵרִיחַ הוּא דְכִי הוּא:
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִמִּפְּאֵת פָּנָיו יִמְרֹט רֹאשׁוֹ גִבֹּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹתָי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיָּה גִלִּישׁ הוּא דְכִי הוּא:
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or in his bald forehead.	וְכִי-יִהְיֶה בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבֹּחַת נֹגַע לֵבָן אֲדָמָדָם צֹרְעַת פִּרְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבֹּחָתוֹ:	וְאֲרִי יְהִי בְּקִרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלִּישׁוֹתָא מִכְתָּש חֲוֹר סְמוּק סְגִירוֹת סָגִיא הוּא בְּקִרְחוֹתִיהָ אוֹ בְּגִלִּישׁוֹתִיהָ:
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-חֲנֹגֶעַ לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבֹּחָתוֹ כַּמֶּרְאֶה צֹרְעַת עוֹר בְּשָׂר:	וַיַּחְזִי יִתִּיהָ כֹהֵנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חֲוֹר סְמוּק בְּקִרְחוֹתִיהָ אוֹ בְּגִלִּישׁוֹתִיהָ כְּמַחֲזִי סְגִירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.	אִישׁ-צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאֲנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגְעוֹ:	גִּבֹר סְגִיר הוּא מְסֻאָב הוּא סֻאָבָא יְסֻאָבִיָּה כֹהֵנָא בְּרִישִׁיָּה מִכְתָּשִׁיהָ:

- (37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"ב לא בלע"ו: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):
- (38) בהרת. חצרבורות:
- (39) כחות לבנות. שאין לזון שלהן עו"ל לא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצצר אדם, אדם שקורין רוש"ו זין חצרבורות אדמימותו קרויה זהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצצר בלזון נח:
- (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נחקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צצר, צשער לזון ומחיה ופשיון:
- (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הנדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:
- (42) נגע לבן אדמדמם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור צצר, כמראה הצרעת האמור בפרשת עור צצר, אדם כי יהיה בעור צצר, ומהו אמור צו, שטמא בארבע מראות, ונדון צו' שבועות, ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכיה שהוא נדון בשבוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה:
- (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וסגירא דביה מכתשא לבושהי יהון מבועין ורישיה יהי פריע ועל שפם כאבילא יתעטף ולא תסתאבו ולא תסתאבו יקרי:</p>	<p>45 והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא א טמא יקרא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כל יומין דמכתשא ביה יהי מסאב מסאב הוא בלחודוהי יתיב מברא למשריתא מותביה:</p>	<p>46 כל ימי אשר הנגע בו וטמא טמא הוא בדרך ישב מחוץ למחנה מושבו: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>ולבושא ארי יהי ביה מכתש סגירו בלבוש עמר או בלבוש כתן:</p>	<p>47 והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>או בשתיא או בערבא לכתנא ולעמר או במשפא או בכל עבדת משד:</p>	<p>48 או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור:</p>
<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>ויהי מכתשא ירוק או סמוק בלבושא או במשפא או בשתיא או בערבא או בכל מן דמשד מכתש סגירותא הוא ויתחזי לכהנא:</p>	<p>49 והיה הנגע ירקרקו או אדמדם בבגד או בעור או בשתי או בערב או בכל כלי עור נגע צרעת הוא והראה את הכהן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>ויתחזי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא שבועת יומין:</p>	<p>50 וראה הכהן את הנגע והסגיר את הנגע שבועת ימים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>ויתחזי ית מכתשא ביומא שביעאה ארי אוסיר מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או במשפא לכל דיתעביד משפא לעבדתא סגירות מחסרא מכתשא מסאב הוא:</p>	<p>51 וראה את הנגע ביום השביעי כי פשה הנגע בבגד או בשתי או בערב או בעור לכל אשר יעשה העור למלאכה צרעת ממארת הנגע טמא הוא:</p>

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאנל: שפם. שער השפחים,

גרינון בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדרך ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד, הואיל והוא הצדיל בלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יבדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז:).

(48) לפשתים ולצמר. של פשתים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצדומים:

58

<p>And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְשָׂרָף אֶת־הַבֶּגֶד אוֹ אֶת־הַשְּׂתִי אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בְּצִמְרָא אוֹ בַּשִּׁטִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צִרְעַת מִמָּאֵרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>	<p>וְשָׂרָף אֶת־הַבֶּגֶד אוֹ אֶת־הַשְּׂתִי אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בְּצִמְרָא אוֹ בַּשִּׁטִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צִרְעַת מִמָּאֵרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ בַּשְּׂתִי אוֹ בָּעֵרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ בַּשְּׂתִי אוֹ בָּעֵרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>
<p>then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְבָסוּ אֶת־אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית:</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְבָסוּ אֶת־אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וְיִחְזִי כֹהֵנָא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יְת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שָׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָנָה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשַׁחֲיוֹתֶיהָ אוֹ בְּחִדְיוֹתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֹּפֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינּוֹ וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פָחַתֶּת הוּא בְּקִרְחָתּוֹ אוֹ בְּגִבְחָתּוֹ:</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יְתִיהָ וַיִּבְזַע יְתִיהָ מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שְׂתִיָּא אוֹ מִן עֵרֶבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כְּתֹמֶה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֹּפֶס אֹתוֹ וַיִּקְרַע אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשְּׂתִי אוֹ מִן־הָעֵרֶב:</p>

שזיעי (רביעי)

56

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויי"נטש צלע"ז. ומדרשו תן בו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או בפשתים, להוציא את האִמְרִיּוֹת שבו שהן ממין אחר אִמְרִיּוֹת לשון שפה, כמו אִמְרָא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע צלצד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הצגד כולו טעון כזום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכנס מן הצגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון העֲשֹׂת: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בצורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִאֲחַת הַפְּקָתִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומו צִשְׁתִּיקוּתָא או צִסְדְּמוּתָא: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהולך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צאדס, ונאמרה קרחת וגזחת צגדים מה להלן פרט צבולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרט צבולו טהור. לכך אחז הכחזב לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתב ואם מפאת פניו גוי, והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בצורת כהנים (פרק טו, ט):

<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ-בְעֵרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פֶּרַחַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנֵּגַע:</p>	<p>וְאִם-תִּתְרָאֶה עוֹד בְּבִגְד אוֹ-בְשֵׁתִי אוֹ-בְעֵרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פֶּרַחַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנֵּגַע:</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוֹשָׁא אוֹ שֵׁתִי אוֹ עֵרֵב אוֹ כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁךָ דִּתְחַזֵּר וְיַעֲדִי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וְיִצְטַבַּע תְּנִינֹת וְיִדְכִּי:</p>	<p>וְהַבִּגְד אוֹ-הַשֵּׁתִי אוֹ-הָעֵרֵב אוֹ-כָל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מִהֶם הִנֵּגַע וְכַבֵּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אִרְיָתָא דְּמִכְתָּשׁ סְגִירוֹ לְבוֹשׁ עֵמָר אוֹ כְּתָנָא אוֹ שֵׁתִי אוֹ עֵרֵב אוֹ כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁךָ לְדַכְּאוּתִיָּה אוֹ לְסַאבוּתִיָּה:</p>	<p>זֹאת תֹּוֹרַת נִגַע-צִרְעַת בִּגְד הַצֵּמְרוֹ אוֹ הַפְּשָׁתִים אוֹ הַשֵּׁתִי אוֹ הָעֵרֵב אוֹ כָּל-כְּלִי-עוֹר לְטַהָרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)</p>

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19 on page 153. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 180.

<p>XIV And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
<p>This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.</p>	<p>דָּא תְּהִי אִרְיָתָא דְּסִגִּירָא בְּיוֹמָא דְּדַכְּאוּתִיָּה וְיִתִּיתִי לְהַן כְּהֵנָּה:</p>	<p>זֹאת תִּהְיֶה תֹּוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם שְׁחִרְתּוֹ וְהִנֵּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;</p>	<p>וַיֵּצֵא כְּהֵנָּה לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיַחֲזִי כְּהֵנָּה וְהָא אֲתַסִּי מִכְתָּשׁ סִגִּירוּתָא מִן סִגִּירָא:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע-הַצִּרְעַת מִן-הַצִּרְוֹעַ:</p>
<p>then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּה וַיִּסַּב לְדַמְדְּכֵי תִרְתִּין צִפְרִין חִיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעָה וְהוֹרִי וְאַיִזוּבָא:</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי-צִפְרִים חַיִּים שְׁהֵרוֹת וְעֵץ אֶרֶץ וְשִׁנִּי תוֹלַעַת וְאַזָּב:</p>

- (56) וקרע אותו. יקרע מקום הנגע עם הבגד, וישרפנו:
(57) פרחת הוא. דבר החוזר ולומת: באש תשרפנו. את כל הבגד:
(58) וסר מהם הנגע. אם כשכבסוהו בתחלה על פי כהן סר ממנו לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה.
תרגום של כבסוהו שצפרשה זו לשון לבון, ויִסְסֹר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וַיִּצְטַבַּע, וכן כל כבוסו בגדים שהן לטבילה מתורגמין ויִצְטַבַּע:
(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו צלילה (מגילה כא).
(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשלח שם בימי חלוטיו:
(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ). שחרות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּמִי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרם כדברים, שמפטרטין תמיד בצלפוף קול (ערכין טז): ועץ

5 And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water. 5 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כֵּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מֵי מְבוּעַ:

6 As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water. 6 וְאֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאָרֶז וְאֶת-שָׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת-הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:

7 And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field. 7 וְהִזָּה עַל הַמְּטַהֵר מִן-הַצִּרְעָת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהֲרוֹ וְשָׁלַח אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה:

8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days. 8 וְכַבֵּס הַמְּטַהֵר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְיָשֹׁב מִחוּץ לָאֹהֶל שִׁבְעַת יָמִים:

9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean. 9 וְהִנֵּה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתוֹ עֵינָיו וְאֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ יִגְלַח וְכַבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת-בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר:

10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil. 10 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת-שָׁנָתָהּ תְּמִימָה וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִים סֵלָת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן: 10 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת-שָׁנָתָהּ תְּמִימָה וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִים סֵלָת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:

ארו. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב: עץ ארו. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא.): (5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז.): (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אצל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשתתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה: (8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא.): (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להביא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה טז.):

<p>And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִישׁ הַמְטַהֵר וְאֵת הַבְּרִיאָה וְיִתְּהוֹן קֶדֶם יְיָ בַּתָּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִישׁ הַמְטַהֵר וְאֵת הַבְּרִיאָה וְיִתְּהוֹן קֶדֶם יְיָ בַּתָּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>
<p>And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וְיִסֵּב כְּהֵנָּה יֵת אֶמְרָא חֲדָא וְיִקְרִיב יֵתִיה לְאַשְׁמָא וְיֵת לִוְנָא דְמִשְׁחָא וְיִרִים יֵתִהוֹן אֶרְמָא קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וְיִכּוֹס יֵת אֶמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוֹס יֵת חֲטָאתָא וְיֵת עֹלָתָא בְּאַתְרֵי קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחֲטָתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֵהֵנָּה קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הַחֲטָאתָא וְאֶת־הָעֹלָה בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כְּחֲטָאתָא הָאֲשֶׁם הוּא לִכְהֹן קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיִסֵּב כְּהֵנָּה מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וְיִתֵּן כְּהֵנָּה עַל רֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּדָא אָזְנוֹ הַמְטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וְיִסֵּב כְּהֵנָּה מִלִּוְנָא דְמִשְׁחָא וְיִרִיק עַל יְדָא דְכֵהֵנָּה דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וְיִטְבּוֹל כְּהֵנָּה יֵת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שְׁבַע זִמְנִין קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>וְיִטְבּוֹל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַיִּזְחַק מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזורע טעונין נסכים (מנחות 5א): ולוג אחד שמן. להזות עליו שבע, וליתן ממנו לטווח אזנו ומתן זהונות:

(11) לפני ה'. בשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה 1):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לטווח העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בחזרת אשם בפרשת 10 את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זבחים מט): כי בחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. בכל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על טווח וזהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בחזרת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמצעי שבאוזן, ולשון טווח לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרוס: בהן. גדול:

And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.

And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.

And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.

And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.

And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;

and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.

And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.

ומשאר משחא דעל ידיה ויתן כהנא על רום אוזנא דמדכר דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא על דמא דאשמא: ומיתר השמן אשר על-כפו ויתן הכהן על-תנוך אוזן המטהר הימנית ועל-בהן ידו הימנית ועל-בהן רגלו הימנית על דם האשם:

והנותר בשמן אשר על-כף הכהן ויתן על-ראש המטהר וכפר עליו הכהן לפני יהוה:

ועשה הכהן את-החטאת וכפר על-המטהר מטמאתו ואחר ישחט את-העלה: ויעבד כהנא ית חטאת וכפר על דמדכר מסאבתיה ובתר כן יכוס ית עלתא:

והעלה הכהן את-העלה ואת-המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר: (ס)

ואם-כל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן: ואם מסכן הוא ולית ידיה מדבקה ויסב אמר חד אשמא לארמא לכפרא עלוהי ועשרונא סולתא חד דפיל במשח למנחתא ולוגא דמשחא:

ותרין שפנינין או תרין בני יונה דתדביק ידיה ויהי חד חטאת וחד עלתא: ושתני תרים או שני בני יונה אשר תשיג ידו והנה אחד חטאת והאחד עלה:

והביא אתם ביום השמיני לטהרתו אל-הכהן אל-פתח אהל-מועד לפני יהוה:

שלישי (חמישי)

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ח"כ ס"ט):

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות,

ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני ללפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני חולעת:

<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֹב כֹּהֵנָא יְת אִמְרָא דְאַשְׁמָא וְיִת לֹגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרְדִּים יְתֵהוֹן כֹּהֵנָא אֶרְמָא קֳדָם יי:</p>	<p>24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיַּכּוּס יְת אִמְרָא דְאַשְׁמָא וַיִּסֹב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וַיִּתֵּן עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>25 וַשְׁחֹט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וַנָּתֵן עַל־תִּנְיֹד אֲזֶן־הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרְיַק כֹּהֵנָא עַל יְדָא דְכֹהֵנָא דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּדִּי כֹהֵנָא בְּאֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא שֶׁבַע זְמָנִין קֳדָם יי:</p>	<p>27 וַהֲנִיחַ הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל אֹתָר דָּמָא דְאַשְׁמָא:</p>	<p>28 וַנָּתֵן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ עַל־תִּנְיֹד אֲזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דָּם הָאֲשֶׁם:</p>
<p>29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וַיִּדְשִׁתָּאָר מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי קֳדָם יי:</p>	<p>29 וַהֲנוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יְת חַד מִן שְׁפִינִינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יְדִיה:</p>	<p>30 וַעֲשֵׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי תִיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יְדוֹ:</p>
<p>31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>יְת דְּתַדְבִּיק יְדִיה יְת חַד חֲטָאָה וְיְת חַד עֲלֹתָא עַל מִנְחָתָא וַיַּכְפֵּר כֹּהֵנָא עַל דְּמַדְכִּי קֳדָם יי:</p>	<p>31 אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יְדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָה וְאֶת־הָאֶחָד עֲלָה עַל־הַמִּנְחָה וַיַּכְפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(28) על מקום דם האשם. אפי' נמקח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם:

<p>32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זאת תורת אִשְׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשָּׂי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p> <p>דָּא אִרְיָתָא דְּבִיָּה מְכַתָּשׁ סְגִירוֹ דְּלֹא תִדְבִּיק יָדֵיהּ בְּדִכּוּתֵיהּ:</p>	<p>32</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p> <p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימַר:</p>	<p>רציעי (שעי)</p> <p>33</p>
<p>34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְחַל נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p> <p>אֲרִי תִיעָלוּן לְאַרְעָא דְּכְנַעַן דְּאֲנִי נָתַיב לָכֻן לְאֻחְסָנָא וְאִתִּין מְכַתָּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרֶע אֻחְסְנְתְּכוֹן:</p>	<p>34</p>
<p>35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפֹּהֵן לֵאמֹר כְּנָגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p> <p>וַיָּחִי דְּדִילִיָּה בֵּיתָא וַיְחַוִּי לְכַהֲנָא לְמִימַר כְּמְכַתָּשָׁא אִתְחַזִּי לִי בַּבֵּיתָא:</p>	<p>35</p>
<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וְצִנָּה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֲרַיִן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p> <p>וַיִּפְסִיד כְּהֵנָא וַיִּפְנוּ יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת מְכַתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבַבֵּיתָא וּבְתַר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>36</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וּרְאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שְׁקַעְרוּרֹת יִרְקָרְקֹת אוֹ אֲדָמְדָמֹת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p> <p>וַיְחַוִּי יֵת מְכַתָּשָׁא וְהָא מְכַתָּשָׁא בְּכוּתְלֵי בֵּיתָא פִּתְחִין יִרְקֵן אוֹ סְמָקֵן וּמַחְזִיָּהוֹן מִכִּיד מִן פּוֹתֵלָא:</p>	<p>37</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p> <p>וַיִּפּוֹק כְּהֵנָא מִן בֵּיתָא לְתַרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>38</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וּרְאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת:</p> <p>וַיָּחִיב כְּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְחַוִּי וְהָא אוֹסִיף מְכַתָּשָׁא בְּכוּתְלֵי בֵּיתָא:</p>	<p>39</p>

(34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הציט ומוצאן:

(35) כנגע נראה לִי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לִי, אלא כנגע נראה לִי (ת"כ פרשמה, י נגעים פי"ז מ"ה):

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם מורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויבא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה צמקה (ת"כ שם יז):

(37) שקערורות. שקערות צמראיהן (ת"כ פרשמה, ה):

- 40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city. וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַחֲלָצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכּוּ אֹתָהֶן אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
- 41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place. וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשָׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר סָחֹר סָחֹר וַיִּרְמוּן יֵת אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
- 42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house. וְיִסְבּוּ אֲבָנִים אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּ בְּאֶתֶר אֲבָנָיו וְעֹפָר אֲחֵרִין יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא: לְקַרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:
- 43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered; וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַפִּיּוּחַ: וְאִם יָתִיב מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְפּוּ יֵת אֲבָנָיו וּבְתֵר דְּקִלְפּוּ יֵת בְּיֵתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:
- 44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean. וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פֹשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צֹרַעַת מִמְאֲרַת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הִוא: וַיַּעֲזוּל כְּהֵנָּה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִתָּא סִגִּירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בַּבַּיִתָּא מְסָאב הִוא:

(40) וחלצו את האבנים. כמרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאזנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק 7,7):

(41) יקצע. (דריצ"ר צלע"ז), וצלשון משנה יש הרצה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צת"כ נדרש כן, שיקלף הטיח סביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו בקצו הנגע סביב: (43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האזנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כדד, כמו פשר, דצר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר צו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישו, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר צרעת ממארת צבחים, ונאמר צרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישו הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבו ראשון ובא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבו ראשון, ולמדך כאן בפשיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתצו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ציאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, אף ציאה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד צוה וצוה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, תלמוד לומר (ובא), ואם צא יצא, צמה הכתוב מדבר, אם צפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם צפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם צא יצא, אלא את שזא בסוף שבו ראשון ובא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את

<p>And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהִי וַיִּתְּרַע יֵת אֲעוּזֵי וַיִּתְּרַע כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וַיִּתֵּן אֶת-הַבַּיִת אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו וְאֶת כָּל-עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:</p>
<p>Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וְדִי־עוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סָגֵר יִתִּיה יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא:</p>	<p>וְהָבֵא אֶל-הַבַּיִת כָּל-יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.</p>	<p>וְדִישָׁכַב בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ וְדִי־יִכּוֹל בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ:</p>	<p>וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת-בְּגָדָיו:</p>
<p>And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.</p>	<p>וְאִם מִיַּעַל יִיַּעוֹל כְּהֵנָּא וַיַּחֲזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּאִתְשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כְהֵנָּא יֵת בֵּיתָא אֲרִי אִתְּסִי מִכְתָּשָׂא:</p>	<p>וְאִם-בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנִּגַּע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת-הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנִּגַּע:</p>
<p>And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.</p>	<p>וַיִּסַּב לְדַכָּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרֵיתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעֵ זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:</p>	<p>וְלָקַח לְחַטָּא אֶת-הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרְזוֹ וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזָּב:</p>
<p>And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דִּחְסַף עַל מִי מְבוּעַ:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאַחַת אֶל-כְּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:</p>

הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטוח ונותן לו שזוע, דגמר לה זהו שיצה זהו ביאה, אף בפתחונה כך וכי, כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיחה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישז, ונתך, והבא אל הבית, והאוכל בבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שזוע שני להסגרו, ובסוף שזוע שני להסגרו בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטוח ונותן לו שזוע, חזר נותך, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שזועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ ס"ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פז):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חליץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כבד פירש על החוזר שטעון נתיחה:

<p>And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב יֵת אֶעָא דְאַרְזָא וְיֵת אִיזֻבָּא וְיֵת צִבְעָא וְזִהוּרִי וְיֵת צִפְרָא חֵיתָא וַיִּטְבֹּל יִתְחֹן בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְיִסְתָּא וּבִמְי מַבּוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַת זְמָנִין:</p>	<p>וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרְזוֹ וְאֶת־הָאִזְבִּיב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וַיִּטְבֹּל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַרְּוָחִים וַיִּזְחֶה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַת פְּעָמִים:</p>
<p>And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.</p>	<p>וַיְדַכֵּי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא וּבִמְי מַבּוּעַ וּבַצִּפֹּר חֵיתָא וּבְאֶרְזָא וּבְאִיזֻבָּא וּבְצִבְעָא וְזִהוּרִי:</p>	<p>וַיְחַטֵּא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַרְּוָחִים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרְזוֹ וּבְאִזְבִּיב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת:</p>
<p>But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חֵיתָא לְמַכְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וַיִּשְׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיְכַפֵּר עַל־הַבַּיִת וְטָהָר:</p>
<p>This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;</p>	<p>דָּא אִוְרִיתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּעַת הַצֹּרֶעַת וּלְנִתְקָא:</p>
<p>and for the leprosy of a garment, and for a house;</p>	<p>וּלְסִגְרוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:</p>	<p>וּלְצֹרֶעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת:</p>
<p>and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;</p>	<p>וּלְעֻמָּקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהָרָא:</p>	<p>וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחַת וּלְבִהָרַת:</p>
<p>to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.</p>	<p>לְאַלְפָּא בְיוֹם מְסֻבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אִוְרִיתָא דְסִגְרוּתָא:</p>	<p>לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהָר זֹאת תּוֹרַת הַצֹּרֶעַת: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.</p>	<p>מִלִּילֹו עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּימְרוּן לְהוֹן גִּבְרָא אֲרִי יְהִי דְאִיב מִבְּשָׂרִיהּ דְּוִבִיָּה מְסֻבָּא הוּא:</p>	<p>דִּבְרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:</p>

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:
(2) כי יהיה זב. יכול זה מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל צרעו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לצרע וכתיב לדין טימא צרע וטימא צרע, מה זה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, ויזה, אף הוצא ממקום שמתמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה ויזה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזו דומה למי צנק של שערוין ודחוי, ודומה ללוצן ביצה המזורה, שכבת זרע קשור כלוצן ביצה שאינה מזורה (נדה לה:):

<p>And this shall be his uncleanness 3 in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.</p>	<p>וְזֹאת תְּהִי־הָטִמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ הָרָר. בְּשָׁרׇוֹ אֶת־זוּבוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרׇוֹ מִזוּבוֹ טִמְאָתוֹ הִוא: וְדָא תְּהִי סְאֻבְתִּיהּ בְּדוּבִיהּ יָרִיר בְּסָרְיֶיהּ יֵת דּוּבִיהּ אוֹ חֲתִים בְּסָרְיֶיהּ מִדּוּבִיהּ סְאֻבְתִּיהּ הִיא:</p>	<p>וְזֹאת תְּהִי־הָטִמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ הָרָר. בְּשָׁרׇוֹ אֶת־זוּבוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרׇוֹ מִזוּבוֹ טִמְאָתוֹ הִוא: וְזֹאת תְּהִי־הָטִמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ הָרָר. בְּשָׁרׇוֹ אֶת־זוּבוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרׇוֹ מִזוּבוֹ טִמְאָתוֹ הִוא:</p>
<p>Every bed whereon he that hath 4 the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .</p>	<p>כָּל־מִשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטִמָּא: כָּל־מִשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטִמָּא:</p>	<p>כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטִמָּא: כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטִמָּא:</p>
<p>And whosoever toucheth his bed 5 shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֹר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכְּבֶיהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא: וְגִבֹר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכְּבֶיהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that sitteth on any thing 6 whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִיתִיב עַל מִיָּא דִּיתִיב עָלָיו דּוּבָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא: וְדִיתִיב עַל מִיָּא דִּיתִיב עָלָיו דּוּבָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְהִישָׁב עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזֵב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְהִישָׁב עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזֵב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that toucheth the flesh 7 of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִיקָרַב בְּבָשָׂר דּוּבָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא: וְדִיקָרַב בְּבָשָׂר דּוּבָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְהִנָּגַע בְּבָשָׂר הָזֵב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְהִנָּגַע בְּבָשָׂר הָזֵב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And if he that hath the issue spit 8 upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרִי יִרֹק דּוּבָא בְּדִכְיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא: וְאִרִי יִרֹק דּוּבָא בְּדִכְיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְכִי־יִרֹק הָזֵב בַּטְּהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְכִי־יִרֹק הָזֵב בַּטְּהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֲץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And what saddle soever he that 9 hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזֵב וְטִמָּא: וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזֵב וְטִמָּא:</p>	<p>וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזֵב וְטִמָּא: וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזֵב וְטִמָּא:</p>

(3) רר. לשון ריר שזז את צפרו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עצותם את פי האמה, ונסתם צפרו מטפת זובו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ט. נדה מג:): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זכ צפרו זובו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צפרו רר צפרו את זובו או החתים צפרו מזובו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מוקיאתו לקרבן: (4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט:): (5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין: (6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א): (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (שס ח) או נשא שהרוק מטמא צמח (נדה נה:): (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סָרְגָא שקורין ארז"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז:):

<p>And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה וְכָל־דִּיקָרָב בְּכָל־דִּיהִי תַחֲתָיו יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>10</p>
<p>And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־דִּיקָרָב בֵּיה דִּוְבָנָא וְיִדּוּהִי לֹא שִׁטִּף בְּמַיָּא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמַיָּא וַיְהִי מְסֻבָּא עַד־רַמְשָׁא:</p>	<p>11</p>
<p>And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וְכָל־יִטְחָרֵשׁ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הָזָב יִשָּׁבֵר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:</p>	<p>12</p>
<p>And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes, and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְכִי־יִטְהַר הָזָב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּשָׁרֹו בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>	<p>13</p>
<p>And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תַּמְינָאָה יִסֵּב לִיה תְּרִין שְׁפִינִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּיתִי לְקֹדֶם יְיָ לַתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּתֵּינְנֻן לַכֹּהֵנָּא:</p>	<p>14</p>
<p>And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָּא חֵד חֲטָאתָ וְחֵד עֲלֵתָא וַיִּכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵנָּא קֹדֶם יְיָ מִדּוֹבִיָּה:</p>	<p>15</p>

(10) וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז' (ת"כ פרק ד, א), כל ולימד על המרכז שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזוס כגדים, והוא חומר במשכב במזמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, וזבו ורוקו ושכבתו וזעו ומימי רגליו והמשכב והמזמרכב, משאן מטמא אדם לטמא כגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של ז' כלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון זיאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שם ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיחא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי ישחר. כשיפסוק (מגילה ט). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זב, וכולן רופין (גדה סח):

16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְגִבֹּר אֲרִי תִפּוֹק מִנִּיהָ שִׁכְבַּת זֶרַע וַיִּסְחִי בִמְיָא יֵת כָּל בְּסָרְיָה וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וַרְחֵץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	שְׂטִי (שְׂנִיעִי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת זֶרַע וַיִּצְטָבַע בִּמְיָא וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת־זֶרַע וַיִּצְטָבַע בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִתָּתָא אֲרִי דִישְׁכּוּב גִּבֹּר יֵתָּה שִׁכְבַּת זֶרַע וַיִּסְחִיו בִּמְיָא וַיְהִיו מְסֻאָבִין עַד רִמְשָׁא:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וַרְחִצּוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)	18
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִתָּתָא אֲרִי תַחֲי דִיבָא דָם יְחִי דוּבָהּ בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תַּחֲי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקְרַב בָּהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זִבָּה דָּם יִהְיֶה זִבָּהּ בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל דִּתְשְׁכּוּב עָלָיו בְּרִיחוּקָהּ יְהִי מְסֻאָב וְכָל דִּתְתִּיב עָלָיו יְהִי מְסֻאָב:	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרַב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בִמְיָא וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְכָל־הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וַרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרַב בְּכָל מְאָנָא דִּתְתִּיב עָלָיו יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בִמְיָא וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־כֵּלִי אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וַרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל מִשְׁכַּבָּא הוּא אَوْ עַל מְאָנָא דִּהוּא יִתְבָּא עָלָיו בְּמִקְרָבָהּ בֵּיהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:	וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אَوْ עַל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבַת עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	23

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁטִימָא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (גדה מל):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלטה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הזא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי וז לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יע). בנדחה. כמו ומפגעל קנז'ו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדחה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדט טומאה

<p>24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. .</p>	<p>24 ואם ישכב איש אתה ותהי נדתה עליו ושמא שבעת ימים וכל-המשכב אשר-ישכב עליו יטמא: (ס)</p>
<p>25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.</p>	<p>25 ואשה כי-יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת-נדתה או כי-תזוב על-נדתה כל-ימי זוב טמאתה כימי נדתה תהיה טמאה הוא:</p>
<p>26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.</p>	<p>26 כל-המשכב אשר-תשכב עליו כל-ימי זובה כמשכב נדתה יהיה-לה וכל-הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כטמאת נדתה:</p>
<p>27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>27 וכל-הנוגע בהם יטמא וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד-הערב:</p>
<p>28 But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.</p>	<p>28 ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר-כך תטהר:</p>
<p>29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.</p>	<p>29 וביומא תמינא תסב לה תרין שפנינין או תרין בני יונה ותביא אותם אל-הכהן אל-פתח אהל מועד:</p>

האמורה במקרא העליון שטעון כזם בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנחרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזם בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמוה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחה. אחר שיצאו שבעת ימי נדחה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדחה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לתחלת נדה, שכל שלשה רשופין שחראה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

30 And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.

וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָּא יֵת חַד חֲטָאָה וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָּא יֵת חַד עֲלֵתָא וְיַכְפֹּר עֲלֶיהָ כֹּהֵנָּא לְפָנֵי יְיָ מִדּוֹב סְאוּבְתָהּ יְהִיָּה מְזוּב טְמֵאָתָהּ:

30

31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.

וְהִזְרִיתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְתִפְרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאָתָם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטֵמֵאָתָם בְּטֵמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:

מפטיר

32 This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;

זֹאת תוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע לְטִמְאָה־בָּהּ:

32

33 and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.

וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבוֹ לִזְכָּר וּלְנִקְבָּהּ וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה: (פ) וְלִדְדָאִיב יֵת דּוֹבִיָּה לְדָכָר וּלְנִקְבָּא וּלְגִבְרָא וּלְיִשְׁכּוּב עִם מְסֻאֲבָתָהּ:

פסוקים

The Haftarah is II Kings 7:3 - 7:20 on page 155. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 185. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 167. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 170.

XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:

אחרי מות

2 and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִידְךָ וְאַל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֹכֶת אֶל־פָּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֵנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:

2

- (31) והזרתם. אינ נזירה אלא פרישה, וכן נזיר אחר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחר (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראה אהת, ומהו תורמו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערס:
- (33) והזב את זובו. צעל שמי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורטן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, בא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזו יוחר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
- (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחידך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יוחר שלא ירגיל לזא,

<p>Herewith shall Aaron come into 3 the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בָּנֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּדָא יְהִי עָלֶיךָ אַהֲרֹן לְקוֹדֶשׁא בְּתוֹר בֵּר תוֹרִי לְחַטָּאת וּדְכַר לַעֲלֹתָ:</p>	<p>3 בָּנֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּכַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>
<p>He shall put on the holy linen 4 tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כְּתוּנָא דְּבוּצָא דְּקוֹדֶשׁא יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסִין דְּבוּץ יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵיהּ וְהַמִּינָא דְּבוּצָא יִסָּר וּמִצְנֶפֶתא דְּבוּצָא יַחֲת בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא אֲנֹן וְסָחִי בְּמֵיָא יֵת בְּשָׂרֵיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:</p>	<p>4 כְּתוּנַת־כֹּדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי־בֶדֶד יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבְאַבְנֵט בֶּדֶד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת כֹּדֶשׁ יַצְנֵף בְּגֵדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחֵץ בַּמֵּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וְיִלְבָּשֶׁם:</p>
<p>And he shall take of the 5 congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסָּב תְּרִין צִפִּירֵי עֹזִי לְחַטָּאת וּדְכַר חֵד לַעֲלֹתָ:</p>	<p>5 וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עֹזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And Aaron shall present the 6 bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וְיִקְרִיב אַהֲרֹן יֵת תוֹרָא דְּחַטָּתא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלֹהִי וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ:</p>	<p>6 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְיִכְפֹּר בְּעֹדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:</p>
<p>And he shall take the two goats, 7 and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיִסָּב יֵת תְּרִין צִפִּירֵין וְיָקִים יִתְּהוֹן קֳדָם יְיָ בְּתַרְעֵ מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>7 וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And Aaron shall cast lots upon 8 the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וְיִתֵּן אַהֲרֹן עַל תְּרִין צִפִּירֵין עֲדָבִין עֲדָבָא חֵד לְשֵׁמָא דִּי וְעֲדָבָא חֵד לְעִזָּאזֵל:</p>	<p>8 וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוּרְלֵ אֶחָד לַיהוָה וּגּוּרְלֵ אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>

זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענין הקטרת זיום הכיפורים (יומא נג.).
(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא כלל עת כי אם
זיום הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחודש:
(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש זהם בחוץ שיש זהם זהב, לפי שאין
קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא אד' כהן הדיוט, וכולן של כוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק
א, י): יצנף. כמרגומו יקח צניפה, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טו), וְאֶסְתַּתֶּיהָ: ורחץ במים.
אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה
מצגדי זהב לצגדי לבן, ומצגדי לבן לצגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא
לז.).
(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר
בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, ג):
(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידיו צקלפי, ונוטל גורל
זימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.):
עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא כז:), שנאמר אֶקְרָךְ גִּזְרָה, חתוכה:

<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפְיָרָא דְּסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשָׁמָא דִּינִי וַיַּעֲבֹדְיָהּ חֲטָאָתָא:</p>	<p>9 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חַטָּאת:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וַיַּצְפִּירָא דְּסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֵל וַיִּתְּקֵם כַּד חֵי קָדָם יִי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשִׁלְחָא יִתִּיהָ לְעִזָּאזֵל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וַהֲשַׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמֵד־ תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשִׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָאָתָא דִּילִיָּהּ וַיַּכְפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתִיהּ וַיִּכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָאָתָא דִּילִיָּהּ:</p>	<p>11 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־פָּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וַיַּכְפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וַשְּׁחַט אֶת־פָּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ:</p>
<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מִלֵּי מַחֲתִיתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מֵעֲלֵי מִדְבָּחָא מִן קָדָם יִי וּמִלֵּי חוֹפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּוֹ לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְלָקַח מִלֵּא־הַמִּזְבֵּחַ גִּחְלִי־ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דָּקָה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קָדָם יִי וַיַּחֲפִי עָנָן קְטֹרֶתָא יֵת כְּפוּרֶתָא דְּעַל סִידוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַנִּתֵּן אֶת־הַקְטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּה עָנָן הַקְטֹרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב מִדָּמָא דְּתּוֹרָא וַיִּדְּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אִפִּי כְּפוּרֶתָא קִדְיָמָא וּקְדָם כְּפוּרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וַהֲזָה בְּאַצְבָּעוֹ עַל־לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת קִדְמָה וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזֶּה שִׁבְעַ־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִקָּסֵם כַּד חֵי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב והתודה עליו וגו':

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציתו (שם פרשת ג, א), שנאמר צִית סֶהֱלֹן צָרְכוֹת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת וְגו' (ת"כ פירק ד, ב):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מלפני הפתח, והוא כד מערבי (שם): דקה. מה ח"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁחֲקָהּ מִקְנֶה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שהיא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמעריז יום הכפורים היה מחזירה למחשת:

(13) על האש. שבתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כתקנה חייב מיתה (יומא נג:):

- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.
- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- 19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleanness of the children of Israel.
- וַיִּשְׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַהֲבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וַהֲזָה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכַּפֹּרֶת:
- וַיַּכְפֹּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל־אָדָם לֹא־יֵהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכֹפֶר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַ בֵּיתוֹ וּבַעֲדַ כָּל־קֹהֶל יִשְׂרָאֵל:
- וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנָיו יְהוָה וְכֹפֶר עָלָיו וּלְקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וּנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַהֲזָה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיְהַדְּשׁוּ מִטְמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וַיִּפּוֹק לְמִדְבַּחַת דִּקְרָם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלוּהִי וַיֹּסֶב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבַּחַת סָחֹר סָחֹר:
- וַיָּדִי עָלוּהִי מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעֵיהָ שֶׁבַע זְמַנִּין וַיְקַדְּשֶׁנָּה מִסְּוֵאָבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

- (14) והזה באצבעו. הזזה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).
- (15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:).
- (16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאחם, וחטאת היא שוגג (שצטעות יז: ת"כ פרק ד, ז:). ומפשיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג:). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:). השכן אתם בתוך טומאורם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:
- (18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה המזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויזא, לפי שהזה הזהרות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתנות המזבח הזקיקו לצאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפנית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורצין זה לחוץ זה (יומא נז:).

<p>20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.</p>	<p>וְכָלֹה מִכִּפֹּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְיִשְׁיִצִי מִלְּכַפֶּרָּה עַל וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהַקָּרִיב אֶת־הַשְּׁעִיר הַחַי:</p>	<p>20</p>
<p>21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶהֱרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:</p>	<p>21</p>
<p>22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p>	<p>וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׁעִיר בַּמִּדְבָּר:</p>	<p>22</p>
<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיָּבֹא אֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>	<p>23</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וְרָחֵץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשָׂה אֶת־עֹלֹתָו וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַכִּפֹּר בַּעֲדָו וּבַעֲדָה הָעָם:</p>	<p>24</p>

(19) ויזהר עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות באכזצו על קרנותיו, מִזֶּה ז' הזאות על גגו: ושהדרו. ממה שעבר: וקדרשו. לעמיד לבא (מ"כ פרק 7, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכן מיום אחמול (יומא סו):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הברד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטרת ההיכל של מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר במדבר, וקטן את פשעיו ואת עולתו וגו', וקטן את עולתו וגו', וקטן את עולתו וגו', וכל הפרשה עד ואתה קן יצא אל המענה, ואחר כך יצא אהרן: והניחם שם. מלמד שטעונו גניזה, ולא ישתמש בזאת ארבעה נגדים ליום כפורים אחר (יומא יב):

<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְיָת תִּרְבִּי חֲטוֹתָא יִסִּיק לְמַדְבָּחָא:</p>	<p>וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת יִקְטִיר וְהַמִּזְבֵּחַה: (שני)</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמּוּבִיל יֵת צִפִּירָא לְעִזְאֵזֶל יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי יֵת בְּשָׂרִיהָ בְּמֵיָא וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמַשְׁרִיתָא:</p>	<p>26 וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵזֶל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמַיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְיֵת תוֹרָא דְחֲטָאִת וְיֵת צִפִּירָא דְחֲטָאִת דְּאֵתְעַל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא יִתְפָּקֹן לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיִזְקְדוּן בְּנוֹרָא יֵת מִשְׁכָּהוֹן וְיֵת בְּשָׂרֵהוֹן וְיֵת אוֹכְלֵהוֹן:</p>	<p>27 וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאִת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאִת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בָּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:</p>
<p>28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמּוּקִיד יִתְהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי יֵת בְּשָׂרִיהָ בְּמֵיָא וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמַשְׁרִיתָא:</p>	<p>28 וְהַשְׂרֹף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמַיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְיִתְהִי לְכוֹן לְקִים עֲלֵם בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא לִירְחָא תַעֲנֹן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִידוּן וְיִצְיִבִיא וְגִירִיא דִּיתְגִּירוּן בֵּינֵיכוֹן:</p>	<p>29 וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֹן לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִרְח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יִכְפֹּר עֲלֵיכוֹן לְדַפָּאָה יִתְכוֹן מִכָּל חַיִּיבוֹן קָדָם יְיָ תְדַכּוֹן:</p>	<p>30 כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֹתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהַר:</p>

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משנה מצדדי זהב לצדדי לכן טעון טבילה, שזאתה טבילה פשט צדדי זהב שעצד זהב עבודת תמיד של שחר ולבש צדדי לכן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משנה מצדדי לכן לצדדי זהב טעון טבילה (שם ל.). במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה בגג בית הפקודה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל.) ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צדדים שהוא עוצד זהב כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה צואת יצא מהלך וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה ומאחז עדת צני יצא אל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החילון, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עליו קטרת זרה ועלה ומקשה (שמות ל.):

(27) אשר הובא את דמם. ליהיכל לקני ולפנים:

<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם שָׁבָא שַׁבְּתָא הִיא לָכוֹן וַתַּעֲנֹן יְת נַפְשְׁתְּכוֹן קִיָּם עֹלָם:</p>	<p>31 שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וַעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עֹלָם:</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וַיַּכְפֹּר כֹהֵנָא דִירְבִי יְתִיה וַדִּיקְרִיב יְת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחֲוֹת אַבְוֵהִי וַיִּלְבַּשׁ יְת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ:</p>	<p>32 וַיַּכְפֹּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֹת־יָדָיו לַכֹּהֵן תַּחַת אֲבִיו וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וַיַּכְפֹּר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיַּכְפֹּר וְעַל כֹּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יַכְפֹּר:</p>	<p>33 וַיַּכְפֹּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּכְפֹּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יַכְפֹּר:</p>
<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַתְּהִי דָא לָכוֹן לְקִיָּם עֹלָם לְכַפֵּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַוְבֵּיהוֹן חָדָא בְּשַׁתָּא וַעֲבַד כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:</p>	<p>34 וַהֲיִתְהָ־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>רציעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּימַר לָהֶון דִּין פְּתִנְמָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמִימַר:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>
<p>3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>גִּבְר גִּבְר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיבֹס תּוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֹז בְּמִשְׁרִיתָא אוֹ דִּיבֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֹז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ט, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צאהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשריהו ואילך, שצמינו נגזזה כלוהית של שמן המשחה (יומא נז): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצשן לגדולתו אלא מקיים גזירת המלך:

<p>and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to 4 present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא אִתְּוּהּ לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכַּנָּא דִּי דָמָא יִתְחַשֵּׁב לְגוֹבְרָא הַהוּא דָמָא אֲשֶׁר וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהּ:</p>	<p>4 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: 5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל־פְּנֵי הַשֹּׁדֶה וְהִבְיָאֻם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: 6 וְזָרַק הַפֶּתַח אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר תְּחַלֵּב לָרִית נִיחַח לַיהוָה: 7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>בְּדִיל דִּי־יִתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יְדִבְחִיהוֹן דְּאִנּוּן דְּבַחִין עַל אֲפִי חַקְלָא וְיִתְּנוּן לְקָדָם יְיָ לִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לִנְתָּ קָדָם וְיִכְסוּן נִכְסַת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יְתֵהוּן: וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּא יְתָ דָמָא עַל מִדְּבָחָא דִּי בִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִסִּיק תִּרְבָּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ: וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>	<p>5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל־פְּנֵי הַשֹּׁדֶה וְהִבְיָאֻם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: 6 וְזָרַק הַפֶּתַח אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר תְּחַלֵּב לָרִית נִיחַח לַיהוָה: 7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּא יְתָ דָמָא עַל מִדְּבָחָא דִּי בִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִסִּיק תִּרְבָּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ: וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>	<p>6 וְזָרַק הַפֶּתַח אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר תְּחַלֵּב לָרִית נִיחַח לַיהוָה: 7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .</p>	<p>וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>	<p>7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>	<p>8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.</p>	<p>וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 8 וְאַל־תֵּלֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֵּגֶר אֲשֶׁר־יִגְוֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֲלָה אוֹזֵבַח: 9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>	<p>9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>

חמישי (שלישי)

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריז קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (וזכרים קו:)
(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים בחוץ (שם):
(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:
(7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים יִקְדּוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):
(8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איצרים בחוץ, (עי' צרא"ס) כשומט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חצירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט:):
(9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.

<p>And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the 10 strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ בִּשְׂרָא בַדָּמָא הִיא וְאֶנָּא יְהִבְתִּיהָ לְכוֹן עַל מִדְּבַחָא לְכַפֵּרָא עַל נֶפֶשׁ־חַיִּים אֲרִי דָמָא הוּא עַל נֶפֶשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>11 כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נֹתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:</p>
<p>Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲנֶשׁ מִנְּכֶם לֹא יִיכּוֹל דָּם וְגִירָא דִּיתְגִּירֹון בֵּינֵיהוֹן לֹא יִיכּוֹל דָּם:</p>	<p>12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגִבְרָא גִבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגִירָא דִּיתְגִּירֹון בֵּינֵיהוֹן דִּיצִיד צִידָא חַיָּה אוֹ עוֹפָא דְמִתְאָכִיל וַיִּשׁוּד יֵת דְּמִיהּ וַיִּכְסֶּינָהּ בְּעָפָרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצֹּד צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בְּעָפָר:</p>
<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיהּ בַּנֶּפֶשׁ־חַיָּה הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בִּשְׂרָא לֹא תִיכּוֹלֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיהּ הִיא כָּל דִּיִּכְלִינָהּ יִשְׁתַּיְצִי:</p>	<p>14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ־חַיָּה הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֹכְלֹיו יִכְרַת:</p>

- (10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריעות 7:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק זו:
- (11) כי נפש הבשר. של כל צריה בדם היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):
- (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, ארזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל בשר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב): אשר יאכל. פרט לטמאים:
- (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְכֶסֶד בְּגֵרָיו וְרֵחַץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר:</p> <p>וְכָל אִנְשׁ דִּיכּוּל נְבִילָה וְחִבְרָא בְּצִיבִיא וּבְגֵיזְרִיא וַיִּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בְמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>15 וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְכֶסֶד בְּגֵרָיו וְרֵחַץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר:</p>
<p>But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם לֹא יִצְבֵּעַ וּבִשְׂרִיהִי לֹא יִסְחִי וַיִּקְבִּיל חֲוִיָּה:</p>	<p>16 וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׂרֹו לֹא יִרְחֹץ וַיִּנָּשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)</p>
<p>XVIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:</p>	<p>XVIII וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶן:</p>	<p>2 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>3 After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.</p>	<p>כְּעֹבְדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתִיבְתֹון בִּיהִי לֹא תַעֲבֹדֹון וְכְעֹבְדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְקִנְעֹן דְאַנָּא מַעִיל יִתְכוֹן לְתַמֵּן לֹא תַעֲבֹדֹון וּבְנִמּוּסֵיהֶן לֹא תִתְּכוֹן:</p>	<p>3 כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ:</p>
<p>4 Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.</p>	<p>יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדֹון וְיֵת קִנְיִי תִשְׁרֹון לְהִלְכָא בְּהֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶן:</p>	<p>4 אֶת-מִשְׁפָּטַי תַעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. בנזלת עוף טהור דצר הכחוז, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת בצית הצליעה, ולמדך כאן שמטמאה באכילתה, ואינה מטמאה במגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נזלת עוף טמא מטמאה בצית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש במינו טרפה, יאכל עוף טמא שאין במינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים במלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופו לנקט בעריות זימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיצאו ישראל מקולקל מן הכל (כ"פ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכחוז שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומר: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכן נאמר אני ה', גזרותי עליכם, אי אחס רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ואלמד חכמת המצריים והכשדים:

<p>Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־ מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>5 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־ מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>שז אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>	<p>7 עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>
<p>The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>8 עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרוֹת אָחֻתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>	<p>9 עֲרוֹת אָחֻתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>
<p>The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן אֲרֵי עֲרוֹתְךָ אֲנִי:</p>	<p>10 עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת־בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן כִּי עֲרוֹתְךָ הֵנָּה: (ס)</p>
<p>The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת אִשְׁת־אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אָחֻתְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ:</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אָחֻתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב זהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הזה, שאם תאמר צעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה מזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן עָרוֹת אָבִיךָ (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביך: (8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה: (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לא צריך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממורת או נתינה: (10) ערות בת בנך וגו'. צנחו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצנחו וצנחו מאשתו אנו למדין מערות אשה וצנחו שנאמר צנח לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנח, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (במסכת יצמות ג.): (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צנח אשת אביך, צראויה לקידושין (יצמות כג.):

- 12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman. עֲרֹנֹת אָחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִיֹת אָחִית אָבִיךָ לֹא תִגְלִי קְרִיבֹת אָבִיךָ הִיא: (ס)
- 13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman. עֲרֹנֹת אָחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִיֹת אָחִית אִמְךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי קְרִיבֹת אִמְךָ הִיא: (ס)
- 14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt. עֲרֹנֹת אָחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדָתָךְ לֹא תִקְרַב אֶתָּה אָחִיבִיךָ הִיא: (ס)
- 15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness. עֲרֹנֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה אִשְׁת בְּנֶךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיֹתָהּ: (ס)
- 16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness. עֲרֹנֹת אִשְׁת-אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִיֹת אֶתָּה אָחִיךָ הִיא: (ס)
- 17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness. עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת-בִּת-בְּנָהּ וְאֶת-בִּת-בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ שְׂאֵרָהּ הִנָּה וְזִמָּה הִוא: עֲרִיֹת אֶתָּה וּבִתָּהּ וּבְרִיתָהּ יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרִיתָהּ לֹא תִסֵּב לְגִלְאָה עֲרִיֹתָהּ קְרִיבִין אֲנִין עֵיצָת חֲטָאִין הִיא:
- 18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime. וְאִשָּׁה אֶל-אֶחָתָהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ עִלֶּיהָ בַּחַיָּיהָ: וְאֶתָּה עִם אֶחָתָהּ לֹא תִסֵּב לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְאָה עֲרִיֹתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּיהָ:
- 19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness. וְאֶל-אִשָּׁה בְּגִדָּת שְׂמָמָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ: וְלֹא תִקְרַב לְגִלְאָה עֲרִיֹתָהּ: וְלֹא תִקְרַב לְגִלְאָה עֲרִיֹתָהּ:
- 20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her. וְאֶל-אִשְׁתְּ עַמִּיתְךָ לֹא-תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְשְׂמָמָה-בָּהּ: וּבִאֶתָּה חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְאֶסְתַּמְאָבָּהּ בָּהּ:

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומו, אל אשמו לא תקרב:
 (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לצנן אישות צה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
 (17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות ו.), לכך נאמר לא תקח, לשון קיסה, וכן לענין העונש שֶׁשֶׁר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיסה, אבל אנס אשה מותר לישא צה: שארה הגדה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כהרגומו עַל־חֲטָאִין, שינכך יוענך לחטוא:
 (18) אל אחותה. שמהן כאחם (קידושין נ:). לצרר. לשון צרה, לעשות את צרה לזו: בחייה. למדך, שם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא צחיים (יצמות ח:):

<p>21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וּמִזְרַעְךָ לֹא תַתִּין לְאַעֲבֹרָא לְמֶלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יֵת שְׁמֵא דְאַלְהֵךָ אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>21 וּמִזְרַעְךָ לֹא תַתִּין לְהַעֲבִיר לְמֶלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.</p>	<p>וְיֵת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:</p>	<p>22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא: שזיעי (רזיעי)</p>
<p>23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.</p>	<p>וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא בְעִירָא לֹא תִתִּין שְׁכִיבְתָךְ לְאַסְתָּאבָא בַּהּ וְאִתְתָּא לֹא תִקִּים קֳדָם בְּהֵמָה לְרַבְעָה תִּבְלֵה בַּהּ תִּבְלָא הוּא:</p>	<p>23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תַתֵּן שְׁכִיבְתְּךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרַבְעָה תִּבְלֵה הוּא:</p>
<p>24 Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.</p>	<p>לֹא תִסְתָּאבֹון בְּכָל אֱלִין אֲרִי בְכָל אֱלִין אִסְתָּאבֹון עִמָּמִיָּא דְאַנָּא מִגְלִי מִן קֳדָמִיכֹון:</p>	<p>24 אַל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֱלֹהִים כִּי בְּכָל־אֱלֹהִים נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיהֶם:</p>
<p>25 And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.</p>	<p>וְאַסְתָּאבַת אֶרֶצָא וְאַסְעֵרִית חֹזְבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרֶצָא יֵת יִתְבַּהֲא:</p>	<p>25 וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאַפְקַד עֲוֹנָהָ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ:</p>
<p>26 Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—</p>	<p>וְתִטְרֹון אֶתֹון יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדִון מִכָּל תוֹעִיבָתָא הָאֱלִין יִצִּיבִיָּא וְגִירֵיָּא דִּיתְגִּירֹון בִּינִיכֹון:</p>	<p>26 וְשָׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>27 for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—</p>	<p>אֲרִי יֵת כָּל תוֹעִיבָתָא הָאֱלִין עֲבֹדוּ אֲנָשֵׁי אֶרֶצָא דְקֳדָמִיכֹון וְאַסְתָּאבַת אֶרֶצָא:</p>	<p>27 כִּי אֶת־כָּל־הַתוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:</p>
<p>28 that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.</p>	<p>וְלֹא תִרוֹקִין אֶרֶצָא יִתְכוֹן בְּסִאֲוִיכֹון יִתָּה כְּמָא דִּירוֹקִינַת יֵת עִמָּמִיָּא דְקֳדָמִיכֹון:</p>	<p>28 וְלֹא־תִקָּא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאָכֶם אִתָּהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם: מפטר</p>

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה, שמוסר צנו לכומרים ועושים שתי מדורות גדולות ומעזירין את הצן צרגליו צין שתי מדורות האש (סנהדרין סד:): לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העזרת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על פזליקס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע בהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לצן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד צמעי אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרגומו וְלֹא תִרוֹקִין, לשון ריקון, מריקה עלמה מהם:

29 For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.

30 Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.

כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל אֲרֵי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֶׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:

וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת-מִשְׁמְרָתִי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֲבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לַפְּנִיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

29

פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 157. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 185.

XIX And the LORD spoke unto Moses, saying:

2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.

3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.

4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.

קדשים וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:

דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

גִּבֹּר מִן אֲמִיה וּמִן אָבִיהָ תִהְיוּ דֹחֲלִין וְיִת יוֹמִי שְ�בִיָּא דִילִי תִשְׁרֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הֵימָן לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמ שמע (צ"ק לז).

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו

איני אלהיכם, ואחס נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואחס מתחייבים כלייה, לכן נאמר אני ה' אלהיכם:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין זה (ויק"ר

כד, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא

קדושה (ויק"ר סו), אשה זנה ופלה וגו' (ויקרא כא, ז), אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם. (ת"כ פרשת א, א) וְלֹא יִסְלַל וְקָעוּ אֲנִי

ה' מְקַדְשִׁי (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופלה וגו' (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אביו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ז): אין לי

אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק צידו לעשות, אבל אשה

רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו,

וּבְצִדוֹת הַקִּדְּשִׁים אֵב לֹא, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלמו צדברים (קידושין לא):

ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אס יאמר לך חלל

את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואצרך חייבים בצדודי (יצמות

ה): לפיכך לא תשמע לו לבטל את צדדי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את

צדדיו. ואיזה פגוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומגעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

<p>And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאִרִּי תִכְסֹּן נֶכְסְךָ כִּדְשֵׁי קֹדֶם יְיָ לְרַעְיָא לְכוֹן תִּכְסֹּנֶיהָ:</p>	<p>וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:</p>
<p>It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכֵּס וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וְדִישְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:</p>	<p>בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֹאכְל וּמִמָּחָרֶת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:</p>
<p>And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְיָא:</p>	<p>וְאִם הֹאכֵל יֹאכְל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:</p>
<p>But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְדִיכְלִיָּה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אִרִּי יֵת קוּדְשָׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתַּיִּצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִעַמּוּיָה:</p>	<p>וְאֲכָלְיוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי-אֵת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָה:</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.</p>	<p>וּבְמַחְצִדְכוֹן יֵת חֲצָא דְאַרְעִכוֹן לֹא תִשְׂיִצִי פְתָא דְחֻקְלָךְ לְמַחְצֵד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִיט:</p>	<p>וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פֶּתֶא שְׂדֶךְ לִקְצֹר וּלְקַט קְצִירָךְ לֹא תִלְקֹט:</p>
<p>And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּכְרִמָּךְ לֹא תַעְלִיל וְנִתְרָא כְרִמָּךְ לֹא תִלְקִיט לְעַנְי וּלְגִירִי תִשְׁבּוּק יִתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וּכְרִמָּךְ לֹא תַעְלִיל וּפְרֹט כְרִמָּךְ לֹא תִלְקֹט לְעַנְי וּלְגִירִי תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(4) אל תפנו אל האילנים. לעצדם. (ת"כ שס י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחריים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כג), לא שכן ולא של אחריים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם נָדָר או נָדָה צָח קָרְבָּנוֹ וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליי מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שזריך שימכורין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם הָאֵכָל יֹאכֵל מִבְּשַׂר צָח שְׁלָמִיו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והַנֶּפֶשׁ הָאֲכָלָת מִמֶּנּוּ עֹנֶה (שם), ממנו ולא מחזירו, יאל הנשחט צמחשבת חוץ למקומו (זבחים כט): פגול. מתועב, כמו ומָרַק פְּגוּלִים קְלִיָּה (ישע"י סה, ז):

(8) ואכליו עונו ישא. צנותר גמור הכחוז מדצר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנותר גמור מדצר (זבחים כח), וצמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שייח פאה צסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שמים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשָּׁקְרוּ אִישׁ בְּעֵמִיתוֹ: וְלֹא תִשְׁקְרוּ אָנָּשׁ בְּחִבְרֵיהֶ: לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֵר וְלֹא תִשְׁתַּבְּעוּן בִּשְׁמִי וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִשָּׁקֵר וְלֹא תִשְׁתַּבְּעוּן בִּשְׁמִי: לֹא תִחַלֵּל יְת שְׁמָא דְאֱלֹהֵיךָ אֲנָא יי:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא תַעֲשֹׁק וְלֹא תִגְזֹל: לֹא תִלְוִין יְת חִבְרֵךָ וְלֹא תִינֹס לֹא תִבִּית אֲנָךָ דְאֲמִירָא לְוִתְךָ עַד צַפְרָא:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֹרֵר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ: לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנָא יי:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא־תַעֲשׂוּ עֹל בְּמִשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בְּצִדִּיק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ: לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רַבָּא בְּקוֹשְׁטָא תְּדִינִיהּ לְחִבְרֵךָ:	שני (חמישי)

(10) לא תעול. לא תטול עוללות שזה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָחָךְ ולא נָטָף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צריה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פי ה' יקריב ריבם וגו' (משלי כב, כזכג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרה הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ב"ד (סנהדרין פו). ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכָשָׁפָה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּעַע עַל שֹׁקֵר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לנחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא אֵת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכניין, ת"ל ולא תשבועו בשמי לשקר, כל שם שיש לוי:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלוי. לשון נקזה, מוסר על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שינאמו משקעה חמה, לפיכך זמן גזוי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִצְוֹא עָלֶיךָ הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גזוי שכרו כל היום, לפי שנחנה תורה זמן לבעל הבית עונה, לצקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לוי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר צַעֲמָךְ לֹא תִאָּר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, ילא המת שאינו צחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דבדר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחרי עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשטט ולומר לטובה נחכוונתי, לפיכך נאמר צו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות צו, נאמר צו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִצְבֵּא חֹעֲבָה אֶל צִיָּקָה וְהִיָּיתָ סָרָסָר קְמָהוּ שֶׁקֶץ תִּשְׁקָלְנָהוּ וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכנו צדין ונמלא מתפרנס בנזקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא

16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא-תֵלֵךְ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תִעֲמָד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּךָ לֹא תִקּוֹם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אָנָּא יי:
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא-תִשְׁנֹא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֵטָא:	לֹא תִשְׁנִי ית אָחוּךְ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח ית חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיה חוֹבָא:
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא-תִקֶּם וְלֹא-תִטַּר אֶת-בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶת-בִּתְּךָ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹדָא אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטַּר אֶת-בְּנֵי לְבָנֵי עַמֶּךָ וְתִתְרַחֲמִיהָ לְחִבְרָךְ כְּנִתְךָ אָנָּא יי:
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	אֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ לֹא-תַרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגָד כְּלָאִים שְׁעָטְנֹו לֹא יִעָלֶה עָלֶיךָ:	יִת קִימֵי תִטְרוֹן בְּעִירְךָ לֹא תִרְכִּיב עִירוּבִין חֻקְךָ לֹא תִזְרַע עִירוּבִין וּלְבוּשׁ עִירוּבִין שְׁעָטְנִיזָא לֹא יִסַּק עָלֶיךָ:

תאמר עשיר הוא זה, צן גדולים הוא זה, היאך אציישנו וארצה צבוסתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הוא דן את חצירך לכך זכות: (16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים צבתי רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט צלע". וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני צפסר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יז, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, בי"ת בפ"א, וגימ"ל בכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בצד"י, וכן ויזגל צעצדך (שמואל"ז ב יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקטט בהם הנשים, על שם שמתחר מתמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרוממו לא תיכול קורצין, כמו ואלכלו קרציהון די יהודאי (דניאל ג, ח), אלכלו קורצא די מלכא (זכרות נח), נראה צעניי שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעיקו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לסטים באים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג). אני ד'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע: (17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צבדים (ערכין טז): (18) לא תקום. אמר לו השאילני מלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואילו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האביה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג): ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יז): (19) את חקתי תשמרו. ואלו הן צהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבש שטני ופשתים יחדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיוי זמר ואניני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלצדים, למוד לומר שעטנו, דבר שהוא שטני וניז, ואומר אני, נזו לשון דבר הנמלט ושזור זה עם זה לחברו, מישט"ר צלע"ו, כמו סניין לנאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פליסטר"א, ולשון שעטנו פירש מנחם, מחברת זמר ופשתים:

<p>And whosoever lieth carnally with a woman, that is a 20 bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וְגִבֹר אֲרִי יִשְׁכּוֹב יְת אֶתְתָּא שְׂכֵב־זָרַע וְהִיא אִמָּא אֲחִידָא לְגִבֹר וְאֶתְפָּרְקָא לֹא אֶתְפָּרְיִקֶת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֶתְיַהֲבֵת לָהּ בְּשֹׁטֶר בְּקוֹרְתָא תְּהִי בָהּ לֹא יָמוּתוּן אֲרִי לֹא אֶתְחַרְרֵת:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שְׂכֵב־זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נַחֲרַפְתָּ לְאִישׁ וְהִפְדָּהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפְשָׁה לֹא נָתַן־ לָהּ בְּקָרֶת תְּהִיָּה לֹא יוֹמָתוּ כִּי־לֹא חֲפְשָׁה:</p>
<p>And he shall bring his forfeit 21 unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וַיָּבִי יְת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי לְתַרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא:</p>	<p>וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה אֶל־ 21 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>
<p>And the priest shall make 22 atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלוּהִי כְהֵנָּא בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל חֻבֹּתֶיהָ דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיה מַחֲוֹבְתִּיהָ דְחָב:</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלוּהִי הַכֹּהֵן בְּאֵיל 22 הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־ חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַיִּסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>And when ye shall come into the 23 land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְאֲרִי תִיעֲלוּן לְאֶרְעָא וְתַצְבֹּנוּ כָּל אֵילָן דְּמִיכַל וְתִרְחֻקִּינוּ רַחֲקָא יְת אֲבִיָּה תְּלַת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן מִרְחֻק לְאֶבְדָּא לֹא יִתְאָכִיל:</p>	<p>וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>And in the fourth year all the 24 fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבִשְׁתָּא רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל אֲבִיָּה קוֹדֵשׁ תּוֹשְׁבֵינָן קָדָם יי:</p>	<p>וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־ 24 פְּרִי קוֹדֵשׁ הַלֹּלִים לִיהוָה:</p>

(20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. וזשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צח חורין המאורסת לעצד עצרי שמונת זשפחה הכתוב מדכר (כריתות יא.): והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון זכספ (מ"כ פרק ה, ג גיטין לט.): או חפשה. זשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לזכר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא זקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלה ה' את מפלג וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.).

(23) וערלתם ערלתו. ואטמסת אטמסתו, יהא אטוס ונססת מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (מ"כ פרשתא ג. ג), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	ובשנה החמישית תאכלו את פרי' להוסיף לכם תבואתו אני יהוה אלהיכם: ובשנת חמישית תוכלו ית אביה לאוספא לבון עלליתיה אנא יי אלהכון:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לא תאכלו על-הדם לא תנחשו ולא תעוננו: לא תוכלו על דמא לא תנחשו ולא תעוננו:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך: לא תקפו פתא דרישכון ולא תחביל ית פתא דדקנך:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם ובתבת קעקע לא תתנו בכם אני יהוה: ושרט לנפש לא תתנו וחרבול על מית לא תתנו בבשרכון ורושמיין חריתין לא תתנו בכון אנא יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אל-תחלל את-בתך לתזנותה ולא-תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה: לא תחיל ית ברתך לאשעיוותה ולא תטעי ארעא ותתמלי ארעא עיצת חטאין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה: ית יומי שביא די'לי תטורון ולבית מקדשי תחון דחלין אנא יי:	30

(25) להוסיף לכם תבואתו. המלוא הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, ששכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטער צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המבטיח על כן, ונאמן לשמור הבטחתי: (26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש בסנהדרין, (סג.) אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזבח חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו:): (27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המסורה נדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמלא הקק ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שער למעלה מלמעלה נדעיו הרבה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב צו שחי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (שם כא:): קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והקעקע (שמואל-ב כה, ו), תוחצין עץ צאריך ותולין אותם עליהם, ונמלא מחוקין ותחוצין צקרקע, פורפו"ינט צלע"ז: (29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמור צמו פנויה לביאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:): ולא תזנה הארץ. אם אתה עושה כן הארץ מונה את פירותיה לעשותן צמקום אחר ולא צארכס, וכן הוא אומר וימנעו קרביים וגו' (ירמיה ג, א): (30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדתו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צמותי תשמרו, אין בנין בית המקדש דוחה צבת (יצמות ו:):

<p>Turn ye not unto the ghosts, nor 31 unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.</p>	<p>אל-תפנו אל-האבת ואל- לא תתפנו בתר בדין הידענים אל-תבקשו וזכורו לא לתבקעון לאסתאבא בהון אנא יי אלהיכם: אל-תבכעון</p>	<p>אל-תפנו אל-האבת ואל- הידענים אל-תבקשו וזכורו לא לתבקעון לאסתאבא בהון אנא יי אלהיכם: אל-תבכעון</p>
<p>Thou shalt rise up before the 32 hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>מפני שיבה תקום והדרת מן קדם דסבר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא ותדחל מאלהיך אנא יי: יהוה: (ס)</p>	<p>מפני שיבה תקום והדרת מן קדם דסבר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא ותדחל מאלהיך אנא יי: יהוה: (ס)</p>
<p>And if a stranger sojourn with 33 thee in your land, ye shall not do him wrong.</p>	<p>וכי-יגור אתך גר בארצכם וארי יתגיר עמכון גיורא לא תוננו אתו: בארעכון לא תוננו יתיה:</p>	<p>וכי-יגור אתך גר בארצכם וארי יתגיר עמכון גיורא לא תוננו אתו: בארעכון לא תוננו יתיה:</p>
<p>The stranger that sojourneth 34 with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כאזרח מכם יהיה לכם כיציבא מנכון יהי לכון גיורא דיתגיר עמכון ותרחם ליה כותך ארי דיירין הויתון בארעא דמצרים אנא יי אלהיכם: דמצרים אנא יי אלהיכם:</p>	<p>כאזרח מכם יהיה לכם כיציבא מנכון יהי לכון גיורא דיתגיר עמכון ותרחם ליה כותך ארי דיירין הויתון בארעא דמצרים אנא יי אלהיכם: דמצרים אנא יי אלהיכם:</p>
<p>Ye shall do no unrighteousness 35 in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לא תעשו עול במשפט לא תעבדון שקר בדין במשקלתא במתקלא ובמשקל ובמשורה: ובמכילתא:</p>	<p>לא תעשו עול במשפט לא תעבדון שקר בדין במשקלתא במתקלא ובמשקל ובמשורה: ובמכילתא:</p>
<p>Just balances, just weights, a just 36 ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מאזני צדק אבני-צדק מוזנאן דקשוט מתקלין איפת צדק והין צדק יהיה דקשוט מכילין דקשוט לכם אני יהוה אלהיכם אשר-הוצאתי אתכם מארץ מצרים: יתכון מארעא דמצרים: יתכון מארעא דמצרים:</p>	<p>מאזני צדק אבני-צדק מוזנאן דקשוט מתקלין איפת צדק והין צדק יהיה דקשוט מכילין דקשוט לכם אני יהוה אלהיכם אשר-הוצאתי אתכם מארץ מצרים: יתכון מארעא דמצרים: יתכון מארעא דמצרים:</p>

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לצעל אוז וידעוני (סנהדרין סה). צעל אוז זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכנים ענש חיה ששמה ידוע למוך פיו והענש מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מטמאין לפני ואני מתעב אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזה הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר צו ויראת מאלהיך (ס):

(33) לא תוננו. אוגרת דברים, לא תאמר לו אמת היית עובד עבודה כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנמנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחנך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:
(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקן חרס ומועצה, וגורם לחמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צחרא פט:): במשקל. כמשעור: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצנחני צמצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן

<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִטְּרוּן יֵת כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבְדוּן יְהוָה אֲנִי יְיָ:</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	<p>37</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>חמישי</p>
<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גִּבֹּר גִּבֹּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אֲדִי־תִגְיֹרוּן בִּישְׂרָאֵל דִּיתִין מִזְרַעֲיָהּ לְמֹלֶךְ אֲחַקְטִילָא וְתִקְטִיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִדְגְּמוּנִיהּ בְּאֲבָנָא:</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִדְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן:</p>	<p>2</p>
<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתִּין יֵת רִיגְזִי בְּאַנְשָׁא הַהוּא וְאַשְׁיִי יִתִּיה מִגּוֹ עַמִּיה אֲדִי מִזְרַעֲיָהּ יִהְיֶה לְמֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאָבָא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יֵת שְׁמָא דְּקֹדֶשִׁי:</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פְּנִי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי:</p>	<p>3</p>
<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבָּשׁ יִכְבָּשׁוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיתֵּב מִזְרַעֲיָהּ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יִתִּיה:</p>	<p>וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתֵתוֹ מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>	<p>4</p>
<p>then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאַשְׁוִי אֲנִי יֵת רִיגְזִי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוּהִי וְאַשְׁיִי יִתִּיה וְיֵת כָּל דְּשָׁעַן בְּתַרְוֵהִי לְמַטְעִי בְּתַר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמֻּהוֹן:</p>	<p>וּשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־פְּנִי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזֵּנִים אַחֲרָיו לְזָנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>5</p>

להפרע ממי שטומן משקלותיו צמלח להונות את הזריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על הזוהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עס הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שצגינו נצראת הארץ, דצר אחר עס שעתידין לירש את הארץ על ידי מנזות הללו (ס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (סס יצ): באיש. ולא בצנצור, שאין כל הצנצור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצמו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צמו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, 1), זרע פסול מנין, ת"ל צמחו מזרעו למולך (סס ז. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון וְלֹא יִסְלְלוּ אֶת מִקְדָּשִׁי (ויקרא כה, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם

<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶנָּה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים לָזֶנֶת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּנְתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהִוא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>	<p>6 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶנָּה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים לָזֶנֶת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּנְתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהִוא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְעַשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>	<p>8 וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְעַשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אִישׁ אֲשֶׁר יָאֵשׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוֹמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלֵל דָּמּוּ בּוֹ:</p>	<p>9 אִישׁ אֲשֶׁר יָאֵשׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוֹמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלֵל דָּמּוּ בּוֹ:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוֹמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוֹמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תֵּבֵל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תֵּבֵל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>

מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזועות לו). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמספחתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא ציסורין: ליגות אחרי המלך.

לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בזן (מ"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):
(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם הם, ולמדנו מאוב וידעונו שנאמר בהם צאצן ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו צלאשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שִׁיבָה:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה חמורה כחם, אינה אלא חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מבלגלין זרע האב בזרע הבן:

<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וַגֵּבֶר דִּישְׁכַּב יִתְּ דְּכֹרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוּ תְּרִיחוֹן אֲתַקְטָלָא יִתְקַטְלוֹן קַטְלָא חֵיבִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשָׂו שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמִיָּהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וַגֵּבֶר דִּיסַב יִתְּ אִתָּתָא וְיִתְּ אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוֹרָא יוֹקְדוֹן יִתִּיה וְיִתְהוֹן וְלֹא תְּחִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתָּהֶן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וַגֵּבֶר דִּיתִין שְׁכֹבְתִיָּה בְּבַעֲרָא אֲתַקְטָלָא יִתְקַטְלִי וְיִתְּ בְּעִירָא תְּקַטְלוֹן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבִּהֶמָּה תַּהַרְגוּ:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִתָּתָא דְּתַקְרַב לָתָּה כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ וְתַקְטוּל יִתְּ אִתָּתָא וְיִתְּ בְּעִירָא אֲתַקְטָלָא יִתְקַטְלוֹן קַטְלָא חֵיבִין:</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בִּהֶמָּה לְרִבְעָה אִתָּהּ וְהִרְגֹתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבִּהֶמָּה מוֹת יוּמָתוּ דְּמִיָּהֶם בָּם:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>וַגֵּבֶר דִּיסַב יִתְּ אֶחָתִיָּה בִּתְ אָבוּהִי אֹד בִּתְ אִמָּיָה וְיִחְזִי יִתְּ עֲרִיתָהּ וְהִיא תִּחְזִי יִתְּ עֲרִיתָהּ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמּוּהוֹן עֲרִית אֶחָתִיָּה גְּלִי חוּבִיָּה יִקְבִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחֳתוֹ בִּתְ־אָבִיו אֹד בִּתְ־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֲרוֹתָהּ וְהִיא־תִּרְאָה אֶת־עֲרוֹתוֹ חֹסֵד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:</p>

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה).
(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכחוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומזהו אמתה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:
(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא צהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידע להצחין בין טוב לרע וגורם רעה לחצירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אמת אומר אבד תאבדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה חורה השחת, קרף וכלה, המטה את חצירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרפה (בראשית לד, יד), קסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יצנה (תהלים פט, ג):

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָהּ אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶדָה וְהוּא גִלָּתָהּ אֶת-מִקְוֵה דָמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>18</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אִמֶּךָ וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֵדָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:</p>	<p>19</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתוֹ עֲרֹנֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאִים יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יִמָּתוּ:</p>	<p>20</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנֹת אֲחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>	<p>21</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקִּיאוּ אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>	<p>22</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִלְכּוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר-אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת-כָּל-אֱלֹהֵי עֲשׂו וְאַקֵּץ בָּם:</p>	<p>שְׂבִיעִי</p>

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת ולא קם ולא נע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמה. שנה הכתוב באזהרתן, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהיר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כמרגומו צָלָה וְלָד, ודומה לו וְלִנְכִי הוֹלֵךְ עִירִי (בראשית טו, ב), יש לו בנים קוצרין, אין לו נים מת בלא בנים, לכן שָׁנָה שני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אס יהיו לו בשעת עצירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרין בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור הערה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַסִי צָסִי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

<p>24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.</p>	<p>וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>	<p>24 וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>
<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:</p>	<p>מפטיר וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:</p>
<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>	<p>וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי:</p>	<p>26 וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי:</p>
<p>27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֹּר אִו אֶתָּא אֲרִי יְהִי בְּהוֹן בְּדִין אִו זְכוּרֵי אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאִבְנָא יִרְגְּמוּן יִתְהוֹן קַטְּלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>סד פסוקים וְאִישׁ אִו־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אֹב אִו יִדְּעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֵבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּם: (פ)</p>
<p>The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 159. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.</p>		
<p>XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:</p>	<p>אמור וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:</p>

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה צין רוצו לחציו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נכודננר וחציריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצער חזיר, אי אפשר לנבש כלאים, אצל יאמר אפשר, ומה לעשה ואצי שצממים גזר עלי, תלמוד לומר ואזדיל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדלתכם מהם לשמי, פורש מן העזירה ומקצל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר זהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה בצקילה, מויד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייצי מיתות שנאמר זהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, לזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צממע: בני אהרן. ולא בנות אהרן

2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ תִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:	אֶלְהִיִּן לְקָרִיבֵיהֶּ דְּקָרִיב לֵיהּ לְאִמִּיהּ וּלְאָבִיהּ וּלְבָרִיהּ וּלְבִרְתֶּיהּ וּלְאָחוּיהּ:
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחֻתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִשְׁמָא:	וּלְאָחֻתֶּיהָ וּלְאָחֻתֶּיהָ דְּקָרִיבָא לֵיהּ דְּלֹא הָיָה לְגַבֵּר לָהּ יִסְתָּאב:
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִשְׁמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ:	לֹא יִסְתָּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיהּ לְהַחֲלוֹתֶיהָ:
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא- (כ' יקרח) [ק' יקרחו] קִרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:	לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבִבְשָׂרֵהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבִיל:
6	They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.	קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וּלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם תִּם מִקְרִיבֵם וְהָיוּ קִדְּשׁ:	קִדְּשִׁין יִהְיוּ קִדְּם אֱלֹהֵהוֹן וּלֹא יַחְלְלוּ שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קִירְבְּנִיא דִּי קִירְבָּן אֱלֹהֵהוֹן אֲנִין מִקְרְבִין וִיהוּן קִדְּשִׁין:
7	They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.	אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהֵיו:	אִתְתָּא מִטְּעִיא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבּוּן וְאִתְתָּא דְּמִתְרַכָּא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבּוּן אֲרִי קִדִּישׁ הוּא קִדְּם אֱלֹהֵיהּ:

- (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מלוה (ת"כ שס ג):
- (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):
- (3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס.): אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מלוה (ת"כ שס):
- (4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צעודו, צעוד שהיא צתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מלוה, וצאירה שאר אמרתי, צארתו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרח קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צמשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.): ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש צו השחמה וזה תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִקְנוּ (שם כח.), יכול שרט חמש שריתות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריתה ושריתה, שצביה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין צכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונה. שנבעלה צעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא:): חללה.

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדְשְׁתָּו וְתִקְדָּשְׁתָּהּ אֶרֶץ יִתְּ קוֹרְבָן אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֶרֶץ קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>	<p>8 וְקִדְשְׁתָּו כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבִת גֵּבֶר כֹּהֵן אֶרֶץ תִּתְחַל לְמַטְעֵי מְקַדְּשֵׁת אָבִיהָ הִיא מִתְחַלָּא בְּנוֹרָא תִּתְּקַד:</p>	<p>9 וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת-אֲבִיהָ הִיא מִחֻלָּלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר-יִזְכֵּק עַל-רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-רֹדוֹ לְלִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר-יִזְכֵּק עַל-רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-רֹדוֹ לְלִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל נִפְשֵׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיהָ וּלְאִמָּיהָ לֹא יִסְתַּאֵב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נִפְשֵׁת מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמֵא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יִפּוֹק וְלֹא יִחַל יֵת מִקְדָּשׁ דְּאֱלֹהֵיהּ אֶרֶץ כָּלִיל מִשַּׁח רַבּוּתָא דְּאֱלֹהֵיהּ עָלוּהִי אֲנִי יי:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזָּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלָהָ יִסֵּב:</p>	<p>ישראל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָיָה יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחִלְלָה זֹנָה אֶת-אֶלְהָה לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>	<p>14 אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחִלְלָה זֹנָה אֶת-אֶלְהָה לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>

שנולדה מן הפסולים שזכהוה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי זיאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרסו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג זו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדק ראשון צעודה (גיטין נט: ט"ז):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת צעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזמה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נג):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):

(11) ועל כל נפשת מת. צאהל המת: נפשת מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נוזר לט): לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מז: ט"ז שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אציו ואמו אינו צריך לזאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל צדק את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

- 15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him. **וְלֹא־יַחֲלֹל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)** **וְלֹא יַחֲלֹל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ:**
- 16 And the LORD spoke unto Moses, saying: **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:** **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:**
- 17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God. **דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ:** **דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ:**
- 18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long, **כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שָׂרוּעַ:** **כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שָׂרוּעַ:**
- 19 or a man that is broken-footed, or broken-handed, **אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְר אוֹ שִׁבְר יָד:** **אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְר אוֹ שִׁבְר יָד:**
- 20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed; **אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁד:** **אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁד:**
- 21 no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God. **כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום מִזֶּרַע אַהֲרֹן חֹכֶה לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מִום בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב:** **כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום מִזֶּרַע אַהֲרֹן חֹכֶה לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מִום בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב:**

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עצד לקס רב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו קל לפקטת (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שכוהל שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצתה (שם מ:):

(20) או גבן. שורטיל"ש בלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח:), כמו הנזקה בלע"ז (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לצנ הנמשך מן הלצן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תנולול חילי, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור חלזון נחש עקיב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחון: ילפת. היא חזזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויבש מצפנים, שנאמר וצָרָב וצָקָרָם (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי התרגום מרים פחדין, שפחדיו מרוססים, שצינים שלו כתותין. פחדין כמו גידי פחדו יִשְׁכְּרוּ (איוב מ, יז):

<p>22 He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.</p>	<p>לֶחֶם אֱלֹהֵיוּ מִקְדָּשִׁי קֹדֶשׁ בְּרִבּוֹן אֱלֹהִיהִּי מִקְדָּשִׁי וּמִן־הַקְּדָשִׁים וּמִן־הַקְּדָשִׁים יִיכּוֹל:</p>	<p>22 לֶחֶם אֱלֹהֵיוּ מִקְדָּשִׁי וּמִן־הַקְּדָשִׁים יִיכּוֹל:</p>
<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>בָּרָם לְפָרוֹכָתָא לֹא יֵיעוֹל וְלִמְדִּבְחָא לֹא יִקְרַב אָרִי מוֹמָא בֵּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יְת' מִקְדָּשִׁי אָרִי אֲנִי יְת' מִקְדָּשֶׁהוּן:</p>	<p>23 אֵךְ אֶל־הַפְּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנוֹהֵי וְעַם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְי' עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לְאָמְרוֹ:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעַם בְּנוֹהֵי וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשִׁי דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִינוּ יְת' שְׁמָא דְּקִדְּשִׁי דְּאֲנִינוּ מִקְדָּשִׁין קְדָמִי אֲנִי יְי':</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אֵימַר לְהוֹן לְדָרִיכוֹן כָּל גִּבֹּר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרַעְכוֹן לְקִדְּשִׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יְי' וְסְאוּבְתִיהּ עֲלוּהִי וַיִּשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִן קְדָמִי אֲנִי יְי':</p>	<p>3 אֲמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁוֹ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרַעְכֶם אֶל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>

- (21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:
- (22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמנינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלאים, אכל צמזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזנחים (קא):
- (23) אך אל הפרכת. להיות שצד הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. הסיחון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (ש. י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזד, עזדו מחוללת להפסל:
- (24) וידבר משה. המורה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (ש. יב).
- (2) וינזרו. אין מזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי (יחזקאל יד, ז), נזרו אָחֹזר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, קרם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרצות קדשי כהנים ענמן:
- (3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מנינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא גִבֹּר גִּבֹּר מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא סִגִּיר אוֹ דָּאִיב 4 יֹאכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טִמְאֵת-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זָרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שֶׂרֶץ אוֹ גִבֹּר דִּיקָרָב בְּכָל אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאָתוֹ: 5 רָחֵשׁ דִּיסְתָּאֵב לִיהּ אוֹ בְּאִנְשָׁא דִּיסְתָּאֵב לִיהּ לְכָל סְאִיבְתִּיהּ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכֵל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשֻׁרוֹ בַּמַּיִם: 6 אִנְשׁ דִּיקָרָב בֵּיהּ וִיהִי מְסֻבָּב עַד רְמִשָּׂא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קִידְשִׁיא אֱלֹהִין אֲסַחֵי בְשָׂרִיהּ בְּמַיָּא:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֵר יֹאכֵל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי לֶחֶמוֹ הוּא: 7 וּכְמִיעַל שֶׁמֶשׁא וַיִּדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קִידְשִׁיא אֲרִי לֶחֶמִיהּ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נִבְלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכֵל נִבְלָא וְטְבִירָא לֹא יִיכּוֹל לְטִמְאָה-בָּהּ אֲנִי יְהוָה: 8 לְטִמְאָה-בָּהּ אֲנִי יְהוָה: לֹא-יִטְמָא בָּהּ אֲנִי יְיָ:</p>

נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה וזו את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"ח (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות צטומאת כהנים למה, כבר נדרשו צמס' שצועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצשר הכתוב מדבר וטומאתו של צשר עליו, וצטוהר שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אהה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה צטבילה (זבחים מג:). ונברתה וגו'. יכול מנז זה לנז זה, יכרת ממקומו ויתיישב צמקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

(4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:

(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:

(6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:

(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד: צטרומה, שמוחר לאכלה צהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צבית הצליעה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, ינא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:

<p>9 They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי וְלֹא־יִשְׁאַן עָלָיו חֹטֵא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מִקֹּדֶשׁם:</p>	<p>9 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי וְלֹא־יִשְׁאַן עָלָיו חֹטֵא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מִקֹּדֶשׁם:</p>
<p>10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשֹׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>	<p>10 וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשֹׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכִהֵן אֲרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בֵּיהּ וְיִלְיָדֵי בֵיתָהּ אֲנָן יִיכּוֹלוּ בִלְחֻמֶּיהָ:</p>	<p>11 וְכִהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְיָד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וְכִתְּפֵהֶן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר הִוא בְּתֻרֻמַּת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>	<p>12 וְכִתְּפֵהֶן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר הִוא בְּתֻרֻמַּת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וְכִתְּפֵהֶן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִירוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשֹׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>	<p>13 וְכִתְּפֵהֶן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִירוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשֹׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:</p>	<p>15 וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:</p>

- (9) ושמרו את משמרת. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.):
- (10) לא יאכל קדש. צטרומה הכחוצ מדצר, שכל הענין דצר זה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צא הכחוצ ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צטרומתו (יצמות ע.):
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עזר כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו צני השפחות, ואשת כהן אוכלת צטרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כחוצות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' צספרי (קרח יז):
- (12) לאיש זר. ללוי וישראל:
- (13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה צטרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמותר צטרומה, וזות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):
- (14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דצר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים נז:).

- and so cause them to bear the
16 iniquity that bringeth guilt,
when they eat their holy things;
for I am the LORD who sanctify
them.
- וְהִשְׂיֵאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשֶׁמָּה וַיִּקְבְּלוּן עָלֵיהֶן עֲוִיִּין
בְּאֲכָלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁהוֹן אֲרִי אֲנִי יי
מְקַדְּשֵׁהוֹן: (פ)
- 17 And the LORD spoke unto Moses,
saying:
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
לְאמֹר:
- Speak unto Aaron, and to his
sons, and unto all the children of
Israel, and say unto them:
18 Whosoever he be of the house of
Israel, or of the strangers in
Israel, that bringeth his offering,
whether it be any of their vows,
or any of their
free-will-offerings, which are
brought unto the LORD for a
burnt-offering;
- דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבֹתָם
אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה: לַעֲלֹתָ:
- that ye may be accepted, ye shall
19 offer a male without blemish, of
the beeves, of the sheep, or of the
goats.
- לְרִצְוָנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבֶקָר לְרִעְוָא לְכוֹן שְׁלִים דָּבָר
בְּתוֹרִיא בְּאִמְרִיא וּבְעִזִּיא:
- But whatsoever hath a blemish,
20 that shall ye not bring; for it
shall not be acceptable for you.
- כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם:
אֲרִי לֹא לְרִעְוָא יִהְיֶה לְכוֹן:
- And whosoever bringeth a
sacrifice of peace-offerings unto
21 the LORD in fulfilment of a vow
clearly uttered, or for a
freewill-offering, of the herd or
of the flock, it shall be perfect to
be accepted; there shall be no
blemish therein.
- וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא־נֶדֶר אֹו
לְנִדְבָה בְּבֶקָר אֹו בְּצֹאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצְוֹן כָּל־מוֹם
לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: וְגַבֵּר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת
קֹדְשִׁיא קָדָם יי לְפָרִשָׁא נְדָרָא אֹו לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אֹו
בְּעִנְיַן שְׁלִים יִהְיֶה לְרִעְוָא כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בִּיהֶ:

- (15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:
(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון צאכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם.
ואונקלוס שתרגם צמיכלהון צסואצא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אחים שהיה רבי
ישמעאל דורש בחורה שמדברים צאדם עצמו, וכן ציוס מלאה ימי נזרו יציא אתו (צמדצו, ו, יג), הוא יציא את עצמו,
וכן ויקצר אתו צגיא (דצריס לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש צספרי (נשא לצ):
(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח).
(19) לרצונכם. הציא דצר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון:
תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אכל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צחסרון
אצר:
(21) לפלא נדר. להפריש דציצורו:

22	Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.	עֹרֹתָ אֹלָהּ שְׁבוֹר אוֹ-חֲרוּץ אוֹ-יִבְלֹת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפֶת לֹא-תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנוּ מִנֶּהֱם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: עוֹר אוֹ תִּבְרִי אוֹ פְּסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גֶרֶבָן אוֹ חֲזִזוֹן לֹא תִקְרְבוּ אֵלָיו קֶדֶם יי וְקִירְבָּנָא לֹא תִתְּנוּ מִנְהוֹן עַל מִדְבַּחָא קֶדֶם יי:	22
23	Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.	וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׁרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה: וְתוֹר וְאִמֹר וְתִיר וְחִסִּיר נִדְבָחָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנֹדֶרָא לֹא יִתְרַעֵי:	23
24	That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.	וּמַעֲוֹד וּכְתוּת וּנְתוּק וּכְרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדַמִּים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּ קֶדֶם יי וּבְאֲרָעֹכֶן לֹא תַעֲבִדוּן:	24
25	Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.	וּמִיַּד בֵּן-נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-אֶלֶּה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֵי לָכֶם: (ס) וּמִיַּד בֵּר עֲמֻמִּין לֹא תִקְרְבוּ יֵת קִירְבָּן אֶלְחָכוֹן מִכָּל אֵלָיו אֲרִי חֲבוּלָהוֹן בְּהוֹן מוּמָא בְּהוֹן לֹא לְרַעְיָא יְהוֹן לָכוֹן:	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאֹמֹר:	26

(22) עוררת. שם דבר של מום, עורוץ כלשון נקבה, שלא יהא צו מום של עוררת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנשדק או שנפגם (צבורות לח.), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט.): יבלת. ורוא"ה צלע"ו: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו ילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחווה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צבורות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיתותן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרות;

(23) שרוע. אבר גדול מחצירו (צבורות מ.). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הצית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרעות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו:). (24) ומעוד וכתות ונתוק וברות. צביצים או צגיד: מעוד. צליו מעוכין ציד: כתות. כמושים יותר ממעוד (צבורות לט:). נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים צה, אצל נחשים הם צחון הכים, והכים לא נחלש: וברות. כרותין כלי ועודן צכים: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), צקיעות צקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת בין צארץ בין צחוצה לארץ (קידושין לו:):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מום, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צמה שצדקות, (תמורה ז.) אצל על המזבח שצמכן לא תקריבו, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:): משחתם. חפולוהו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	תֹּר אוֹ אֹמֵר אוֹ עֵז אֲרִי וְהָיָה שְׁבַע יָמִים תַּחַת אִמּוֹ בְּתָר אִמּוֹהּ וּמִיּוֹמָהּ תִּמְנָאָהּ וְלִהְיוֹתָהּ יִרְצָה לְקָרְבָן אִשָּׁה לַיהוָה: קֹרֶבֶן בָּנָא קָדָם יי:	שֹׁר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עֹל כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַע יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבָן אִשָּׁה לַיהוָה: 27
28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תַכְסִּין בְּיוֹמָא חָד:	וְשֹׁר אוֹ-שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת-בָּנָיו לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: 28
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְאֲרִי תַכְסִּין נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְנָא לְכוֹן תַכְסִּין:	וְכִי-תִזְבְּחוּ זֶבַח-תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: 29
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹמָהּ הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרֹן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אָנָּה יי:	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: 30
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְחֻשְׁרוֹן פְּקוּדֵי וְתַעֲבָדוֹן יִתְהוֹן אָנָּה יי:	וּשְׁמֵרְתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: 31
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחַלְלוּ יֵת שְׁמֵא דְקֻדְשִׁי וְאַתְּקַדֵּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָנָּה יי מְקַדְּשְׁכוֹן:	וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת-שְׁם קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: 32
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	דְּאַפִּיק וְתָכוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהְוִי לְכוֹן לְאַלֹהֵי אָנָּה יי:	הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ) 33
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: 33

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לה:):
(28) אותו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזכר, ואינו נוהג בזכרים, ומוותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ט, א חולין עח:): אותו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פב:):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שיהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שיהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למחשבת שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שיהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן:
ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שיהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כזר כתיב ויִצְטַר וַיִּזְכַּר חֹדֶשׁ תִּלְמְדוּ וְגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמרתם. זו המסנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעצור על דְּבָרֵי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מקור עצמן וקדש שמי, יכול זיחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למוות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהָיוּ לָךְ לְהוֹאֵל לְךָ מִלֶּאֱלֹהִים (דניאל ג, יח), מליל ולא מליל ידיע להווי לך וגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי:</p>
<p>3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.</p>	<p>3 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>
<p>4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>4 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>
<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>5 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בָּאֲרֻבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבָיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>6 וּבַחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>7 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>8 וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין צהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
(3) ששת ימים. מהענין שבת כאל מועדות, ללמדך שכל המהלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבחות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבחות:
(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר צעצור שנה וכלן מדבר בקדוש החדש:
(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזאים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזו של ימים, שמיין"א בלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות השבחות לנס עבודה וזרך שיש חסרון כיס

- 9 And the LORD spoke unto Moses saying: וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:
- 10 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest. דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:
- 11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it. וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנֶכֶם מִמּוֹחֶרֶת הַשַּׁבָּת וַיִּנִּיֶּפוּ הַכֹּהֵן:
- 12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD. וְעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:
- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin. וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֵלֹת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אֲשֶׁה לַיהוָה הֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעִית הַהֵיחַ:
- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)

צנטלה שלהן, כגון דצר האזד, כך הצגתי מתורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקמני יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלכת עבודה וכו':

(10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימזדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (מנחות סג.): לרצנכם. אס תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאס אתה אומר שצת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. מוצה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל כך שמייצגין אותה צתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל

<p>15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת יוֹמָא טָבֵא מִיּוֹם אִתּוֹאִיכוֹן יֵת עוֹמְרָא דְאַרְמוּתָא שְׁבַע שְׁבוּעַן שְׁלֵמִין יְהוֹיִן:</p>	<p>15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:</p>
<p>16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.</p>	<p>עַד מַחֲרַת הַשְּׁבִיעִית שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֹדֶם יי:</p>	<p>16 עַד מַחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְתִקְרְבֶתֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמּוֹשְׁבֵיכֶן תִּתְּנוּ לַחִים אֲרֻמֹּתָא תְּרֵיתִין גְּרִיצֵין תְּרִין עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא יְהוֹיִן חֲמִיעַ יִתְאַפֵּין בְּפוּרִין קֹדֶם יי:</p>	<p>17 מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לַחִים תְּנוּפָה שְׁתֵּים עָשָׂרִים סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּאֲפֶינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:</p>
<p>18 And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְתִקְרְבוּן עַל לַחְמָא שְׁבַעֵא אֲמִרִין שְׁלֵמִין בְּנֵי שְׁנָא וְתוֹר בֶּר תוֹרִי חֵד וְדִכְרִין תְּרִין יְהוֹיִן עֲלֵתָא קֹדֶם יי וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קוּרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קֹדֶם יי:</p>	<p>18 וְתִקְרְבֶתֶם עַל-הַלֶּחֶם שְׁבַעֵת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שְׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאִילָם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>19 And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֲזִין חֵד לְחַטָּאת וְתִרִין אֲמִרִין בְּנֵי שְׁנָא לְנִכְסֵת קוּדְשָׁא:</p>	<p>19 וְעֹשִׁיתֶם שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שְׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים:</p>

משבתיכם. נחלקו זו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוֹב (מנחות סה:): תמימות תהייה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעת. כמרגומו שְׁבוּעָא שְׁבִיעִתָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבנם מנחה חדשה לה'. ציוס חמשים תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוזה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, וזו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד' ט"ז):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אלל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו

- 20 And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.
- 21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.
- 22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.
- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.
- 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.
- וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶת־הַלֶּחֶם הַבְּכֻרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כְבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְהֵן:
- וְקִרְאתֶם בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיתְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:
- וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקַצְרְךָ וְלִקֵּט קִצִּירָךְ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ב)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ: לְאֹמֹר:
- דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:
- כָּל־מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֲשָׁה לַיהוָה: (ג)

למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:):
 (20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות סז.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הווקל לומר בשלמי צור שהם קדשי קדשים: (22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בזהו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר: (24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מְקַרְא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְעִנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה: בְּרֵם בַּעֲשָׂרָה הַדִּין יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעַרְע קַדִּישׁ יְהִי לְכוּן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעִמָּיהָ: וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה בַּעֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבְדֹתִי אֶת־הַנֶּפֶשׁ תִּהְיֶה מִקְרָב עִמָּהּ:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעִמָּיהָ: אֲרִי כָל אָנֶשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְּכָרְן יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעִמָּיהָ:	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה בַּעֲצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבְדֹתִי אֶת־הַנֶּפֶשׁ תִּהְיֶה מִקְרָב עִמָּהּ: וְכָל אָנֶשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכָרְן יוֹמָא הַדִּין וְאִבְדִּיד יֵת אָנֶשָׁא הַהוּא מִגּו עִמָּיהָ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִדְּם עָלֶם לְדֹרֵיכֶם בְּכָל מוֹתְבְּנִיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבֻתְכֶם: (פ) שָׁבָא שְׁבֻתָא הוּא לְכוּן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן בַּתְּשׁוּעָה לַיְרֵחָא בְּרֵמָשָׁא מִרְמָשָׁא עַד רְמָשָׁא תְּנוּחָן גִּיחָכוֹן:	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	שׁי 33

- (27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאינים שצים (שזעויות יג.).
 (30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואינו יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אצדן:
 (31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו צלאוין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.).

<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לַיהוָה שְׁבִיעָה הַדִּין חֲנֻא דְּמַטְלָא שְׁבַע יָמִין קָדָם יי:</p>	<p>34 דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שְׁבַע יָמִים לַיהוָה:</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קְדָמָא מְעַרַע קְדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לָא תַעֲבִדוּן:</p>	<p>35 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שְׁבַע יָמִין יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי בְּיוֹמָא חֲמִינָא מְעַרַע קְדִישׁ יְהִי לְכוּן וּתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי כְּנִישִׁין תְּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לָא תַעֲבִדוּן:</p>	<p>36 שְׁבַע יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא כָּל-מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אֵלִין מוֹעֲדֵיָא דִּי דִתְעֲרֶעוּן יְתָהוֹן מְעַרְעֵי קְדִישׁ לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי עֲלִתָא וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁין וְנִסְיָכִין פְּתִגָּם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:</p>	<p>37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>
<p>38 beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>וְכַר מְשִׁבָּא דִּי וְכַר מִמְּנַחְתִּין וְכַר מִכָּל נְדָרִיכוֹן וְכַר מִכָּל נְדָבָתִכוֹן דִּתַּתְנוּן קָדָם יי:</p>	<p>38 מִלֵּבַד שַׁבָּתוֹת יְהוָה וּמִלֵּבַד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלֵּבַד כָּל-נְדָרֵיכֶם וּמִלֵּבַד כָּל-נְדָבָתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזתפלה, וזשאר ימים טובים, זמאכל וזמשתה וזכסות נקיה וזתפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אחכס אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטור אמר, בני, זצקשה מכס עכזו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאס לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקלוב זחומש הפקודים: דבר יום ביומו. האס עזר יומו זטל קרזנו:

<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye 39 have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>אֹךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בָּרֶם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹו אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבַת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וַחֲגַתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹו אֹתוֹ:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל וְשִׁבוּ בַּסֻּכֹּת:</p>
<p>that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחוּצֵיָאֵי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנזטוו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, למשלומין (חגיגה ט).
(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופרייו שוה (סוכה לה). הדר. הָדָר באילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שם לז):
(42) האזרה. זה אזרח. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):
(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	ומִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	פְּקִיד יְתַּבְּנִי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוּן לְךָ מִשַּׁח זַיִת דְּכִיָּא כְּתִישָׁא לְאַהֲרָא לְאֹדֶלְקָא בּוֹצִינָא תְּדִירָא:	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כֶּתִית לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִבְּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסִדְרֻתָּא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יִסְדֵּר יְתִיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עָלֵם לְדִרְיֹכּוֹן:	מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל מְנִרְתָּא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יְתִיה בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:	עַל תְּמִנְתָּה הַטְּהִלָּה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְתִסֵּב סוּלְתָא וְתִיפִי יְתִיה תְּרֵתָא עֲשָׂרִי גְרִיצֹן תִּרְיֹן עֲשָׂרֹנִין תְּהִי הִיא גְרִיצָתָא חֲדָא:	וְלִקְחַתְּ סֹלֶת וְאָפִיתְּ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֲלֹת שְׁנֵי עֲשָׂרִים יִהְיֶה הַחֲלֹה הָאֶחָת:
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְתִשְׁנֵי יְתִהוֹן תְּרֵתִין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִיָּא קָדָם יְיָ:	וְשַׁמֶּתְ אֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכֹּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיתָא וְתִהִי לְלֶחִים לְאֹדֶכְרָא קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ:	וְנָתַתְּ עַל־הַמַּעֲרֻכֹּת לְבֹנָה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֻזָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואחת תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואחת סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים בזמנחות (פז). וזה"ל (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חכרותיה, וממנה יהיה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמהרה יהיה מושג תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהור. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן,

שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכות. על כל אחת משתי המערכות, היו שני צידי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה.

<p>Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרִינָה קֳדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: עוֹלָם:</p>
<p>And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.</p>	<p>וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹא מֵאִשִּׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)</p>
<p>And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.</p>	<p>וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:</p>
<p>And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקְבֹּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בִּתְּ־דִבְרִי לְמַטֵּה־דָן:</p>
<p>And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וַיִּנְיִחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>

הלבונו הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונו נקטרת כשמסלקין אותו ככל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אוכרה למנחה: (9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, ככלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתה לצית הצקס (צמדצר צ, צ) כתיב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגיייר:

וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמחה צו מִטֵּע אהלו: (11) ויקב. כתרומתו, ופגיש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה היתה זוהנה: שלומית. קְהוּת פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטה צדצרים, שואלת בשלום הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיוצא בו אהליאצ בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחה. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:) שנאמר מִפְּלִיגָה מוֹת יוֹמֶת (שמות שס יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר פִּי לֹא פָרַשׁ מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ (צמדצר טו, לד), אבל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַלַּיְלָה לֵאמֹר:	13
14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָל־הַשְּׂמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	14
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לַלַּיְלָה לֵאמֹר גָּבַר גָּבַר אֲרִי יִרְגִּיז קָדָם אֱלֹהֵיהּ וַיִּקְבֵּיל חֲזָבִיהּ:	15
16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבו־שֵׁם יוֹמָת: וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אַתְקַטְלָא וְתִקְטִיל מְרָגֻם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִיּוֹרָא כְּנִצִּיבָא בְּפִרְשׁוּתֵיהּ שְׁמָא וְתִקְטִיל:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: וְגָבַר אֲרִי יִקְטוֹל כָּל נֶפֶשׁ דְּאִנְשָׁא אַתְקַטְלָא וְתִקְטִיל:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: וְדִקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁא חֲלָף נֶפֶשׁא:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמּוּתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵן יַעֲשֶׂה לוֹ: וְגָבַר אֲרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְעָבַד כֵּן יִתְעַבֵּיד לֵיהּ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִתֵּן בּוֹ: תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהֵב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵן יִתְיָהֵב בֵּיהּ:	20

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, שלוחו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכניו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אָקֵב (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן יתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד). שאינו נתינת מוס ממס, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

<p>21 And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>וּמִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת: וְדִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִקְטוּל אִנְשָׁא יִתְקַטִּיל:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'</p>	<p>מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם בְּגֵר כַּמֶּלֶךְ כַּמֶּלֶךְ יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כִּי־צִיבָא יְהִי אֲרִי אֲנִי יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>22</p>
<p>23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>קכד פסוקים</p>
<p>The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 160.</p>		
<p>XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּהֶר סִינַי לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי לְמִימַר:</p>	<p>צה</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לָאָרֶץ דְּאָנָא יְהִיב לְכוּן וְתִשְׁמִיט אֲרֶעָא שְׁמִטָתָא קָדָם יי:</p>	<p>2</p>
<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקֵלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יֵת עֲלֵלְתָהּ:</p>	<p>3</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבָתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר: וּבִשְׁמִיטָה קָדָם יי חֲקֵלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:</p>	<p>לי</p>

(21) וּמִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה. למעלה דְּגֵר צהורג צהמה, וכאן דְּצֵר צעושה צה צחורה: וּמִכָּה אָדָם יוּמָת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו צחורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמחה צציו ואמו דְּצֵר הכחוב, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה צציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמכה שפטור, ומה צהמה צחצלה, שאם אין צחלה אין חלומין, אף מכה צציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה צחורה:

(22) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ. כל המצוה האמורה צסקילה צמקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בַּהֶר סִינַי. מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה צח"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית צערצות מואב צמשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכחוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו צערצות מואב:

(2) שְׁבַת לַה'. לשם ה' כשם שנאמר צצנת צראשית:

<p>That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>5 אֶת סִפִּית קִצְיֶרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ יֵת כְּתִי חֲצֹדֶךָ לֹא תִחְצֹד וְיֵת עֲנָבֵי שִׁבְקֶךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָּתָא יְהִי לָאָרֶץ:</p>
<p>And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>6 וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ לְמִיכַל לָךְ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשָׁכִירְךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְתוֹשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ וְתִהְיִי שְׁמִטַּת אֶרֶץ לָכֶן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשָׁכִירְךָ וּלְתוֹשְׁבֵי דְדִירִין עִמָּךְ:</p>
<p>and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>7 וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחַיֵּה אֲשֶׁר בָּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס) וּלְבִעִירְךָ וּלְחִיתָא דְּבִאֶרְעָךְ תִּהְיֶה כָּל עֲלִלָתָהּ לְמִיכַל:</p>
<p>And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>8 וְסַפַּרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתִשַּׁע שָׁנִים: וְסַפַּרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתִשַּׁע שָׁנִים:</p>
<p>Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>9 וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אֶרֶצְכֶם וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אֶרֶצְכֶם:</p>

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין זמורותיה, ותרגמו לא תקטף, ודומה לו קוצים קסומים (ישעיה לג, יז), שרקה צלש קסוקה (מהלים פ, יז):

(5) את ספית קצירך. אפילו לא זרעמה, והיא נמחה מן הזרע שנפל בה בעת הקציר, הוא קרוי ספית: לא תקצור. להיות מחזיק בו כאשר קצר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אוכל, ואי אהה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲצִיגֵי עַמְּךָ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ו):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שזונוותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פלה לחיה מן השדה פלה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רגילות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ פרשת צ, א): והיו לך ימי שבעה וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון ויעצרו קול צממנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעור לחדש, אם כן למה נאמר צעור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור

<p>And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָּכֶם וּשְׁבַתְּם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>
<p>A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִהְיֶה לָּכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נִזְרֶיהָ:</p>
<p>For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>כִּי יֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִהְיֶה לָּכֶם מִן-הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:</p>
<p>In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:</p>
<p>And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.</p>	<p>וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתְךָ אֹף קָנָה מִיַּד עֲמִיתְךָ אֶל-תִּגְנוּ אִישׁ אֶת-אֲחֵיו:</p>
<p>According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.</p>	<p>בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַתָּה הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי-תְבוּאָת וּמִכְרֶ-לָּךְ:</p>

לחדש דוחה שנת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצכם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ ס"ה):
(10) וקדששם. (ת"כ פרק ג, א) צביתשם מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח):
וקראתם דרוור. לעצדים, צין נרע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מה לשון דרוור, כמדוייר
צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת
משאר שנים צביתשם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבבתם איש אל אחוזתו. שהשדות
חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרבות את הנרע (קידושין טו):
(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא צראש השנה (ח):
וצת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל צוצר אותה מן המופקרים. כשם שנאמר צצציעית,
כך נאמר ציצול, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמה, ושנת החמשים יוצל:
(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צבויתתה תהא (סוכה
מ: ת"כ פרק ג, ג): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אותה אוכל מן הצית, שאם פלה לחיה מן השדה, אותה צריך
לצער מן הצית (ש"ס ד). כשם שנאמר צצציעית, כך נאמר ציצול:
(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי צצר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד צנו וגאלה,
שחזרת לאציו ציצול:
(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר
וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם צאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר אף קנה מיד עמיתך:
אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד צ"מ נח):

- 16 According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.
- 17 And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.
- 18 Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.
- 19 And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.
- 20 And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';
- 21 then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.
- לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שְׁנִיָּא תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּזְעַר זְבִינוּהִי אֲרִי מִנֵּן תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפֵּר עַל־לֶחָא הוּא מִזְבִּין לָךְ:
- וְלֹא תוֹנֵן אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְלֹא תוֹנֵן גֵּבֶר יֵת חֲבֵרִיהַ וִירְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- וְעַשִּׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעַשִּׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:
- וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשֹׁבְעַי וַיִּשְׁבְּתֶם לְבִטָּח עָלֶיהָ:
- וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֹאסֹף אֶת־תְּבוּאַתָּנוּ:
- וְאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשַׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:
- וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה שְׁתִּיתִיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לֶחָא לְתֵלֶת שָׁנִין:

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישז המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יולא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

(16) תרבה מקנתו. תמכרנה ציוקר: תמעט מקנתו. תמעט דמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר אִזְ תִּרְבֶּה הָרָץ אֶת שְׂבָתְתִיָּה, וְהִרְבֵּת אֶת שְׂבָתְתִיָּה (ויקרא כו, לד שנת לג), ושבעים שנה של גלות צל כנגד שבעים שנות שבתו שבתלו היו:

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוורת: ואכלתם לשבע. אף צמח המעים תהא זו צרכה:

(20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, ופסחין הצאים מאלהים (פסחים נא):

<p>22 And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.</p>	<p>וְזָרְעֶתֶם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְתֹאכְלֶתֶם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן וְתִזְרְעוּ יָת שְׂתָא תְּמִינִיתָ וְתִיכְלוּן מִן עַלְלָתָא עֲתִיקָא עַד שְׂתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַלְלָתָא תִּיכְלוּן עֲתִיקָא:</p>	<p>22</p>
<p>23 And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.</p>	<p>וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְתָּהּ כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וְאֶרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּשִׁין אֲרִי דִּילִי אֶרְעָא אֲרִי דִּיִּירִין וְתוֹתְבִין אַתֶּין קְדָמִי:</p>	<p>23</p>
<p>24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.</p>	<p>וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס) וּבְכָל אֶרֶע אֲחֻסְתְּכוֹן פּוֹרְקָנָא תִתְּנוּן לָאֶרְעָא:</p>	<p>24</p>
<p>25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.</p>	<p>כִּי־יִמּוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכַּר אָחִיו: אֲרִי וְתִמְסַכֵּן אָחִיךָ וַיִּזְבֶּן מֵאֲחֻסְתִּיהָ וַיִּיְתֵי פְרִיקָיָה דְּקָרִיב לֵיהּ וַיַּפְדּוּק יָת זְבִינֵי אָחִיךָ:</p>	<p>רציעי</p>
<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ: וּגְבַר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לֵיהּ פְּרִיק וְתִדְבִּיק יְדִיהּ וַיִּשְׁכַּח כְּמִסַּת פּוֹרְקָנִיהָ:</p>	<p>26</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחֲשֹׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וַיִּחְשֹׁב אֶת־הָעוֹף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וַיָּשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: וַיַּחֲשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינֵיהּ וַיִּתִּיב יָת מוֹתָרָא לְגְבַר דְּזָבִין לֵיהּ וַיִּתִּיב לְאֲחֻסְתִּיהָ:</p>	<p>27</p>

(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו צממינית צמרשון ויקצרו דניסן;

(22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו צדדה גברות, וצמשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, צששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שמי שנים רזופות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר צשאר השמטות כולן;

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוצצה (ת"כ שס"ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך צה (שס), שאינה שלך;

(24) ובכל ארץ אחוזתכם. (ת"כ) לרצות צמים, ועצד עצרי (שס ט), ודצר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שמי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכז;

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה חורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכז;

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם צישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שס ת"כ פרק ה, צ);

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, וצכמה מכרתיה לך, צכך וכך, עתיד היית להחזירה ציוצל, נמלאת קונה מספר התבואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיהן מן החשבון, ועול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח:

<p>But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אִשְׁפָּחַת יָדָיו לֹא יֵחָשֹׁב כְּמִסַּת דִּיתִיב לִיהּ וְיִהְיֶה זְבִינוּהִי בְיַד דִּזְבֵּן יְתִיב עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא וְיִפּוֹק בְּיִבִּילָא וְיָתוּב לְאַחְזָתָיָהּ:</p>	<p>וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דִּי־הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמֶּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְיֵצֵא בַּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאַחְזָתוֹ: (ס)</p>
<p>And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְגִבְרָא אֲרִי זְבִין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וְיִהְיֶה פּוֹרְקָנִיה עַד מְשָׁלֻם שְׁתָּא דְזְבִינוּהִי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פּוֹרְקָנִיה:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמֶּכְרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ: חמישי (סלישי)</p>
<p>And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק עַד מְשָׁלֻם לִיהּ שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וְיִקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיהּ שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדִזְבֵּן יְתִיב לְדִרוּחִי לֹא יִפּוֹק בְּיִבִּילָא:</p>	<p>וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מָלְאֵת לוֹ שְׁנַת תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־כִּי לֹא [ק' לוֹ] חֹמָה לְצִמְיֻתָּתָ לִקְנָה אֹתוֹ לְדִרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל:</p>
<p>But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>וּבֵתֵי פְּצֻחֵי דְלִית לְחוּז שׁוּר מִשְׁפָּה סָחוּר סָחוּר עַל חֶקֶל אֶרֶצָא וְיִתְחַשְּׁבוּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לְחוּז וּבְיִבִּילָא יִפְקִין:</p>	<p>וּבֵתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֹמָה סָבִיב עַל־שָׂדֶה הָאָרֶץ וְיִחָשֹׁב גְּאֻלָּתָהּ תִּהְיֶה־לוֹ וּבַיּוֹבֵל יֵצֵא: 31</p>
<p>But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וּקְרָנִי לִינְאִי בֵּתֵי קְרָנִי אַחְזָנְתֵּהוּן פּוֹרְקָן עָלֵם יְהִי לְלִינְאִי:</p>	<p>וְעָרֵי הַלְוִיִּם בֵּתֵי עָרֵי אַחְזָתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִיִּם: 32</p>

לאיש אשר מוכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל).
(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ שס ז).
(29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר שצדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש צדה שהוא חלוף, שאם רצה לגאלו בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלמים קרוים ימים, וכן פשט הנעשה אפסו ימים (בראשית כד, נה):
(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יאם מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכחוצ לה, אלא ממך שצריך לכחוצ לא צפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביביל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע צו יוצל בתוך שנחלו לא יא (שם לא):
(31) ובתי החצרים. כתרומתו פשטיא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הקדשים ופסוקים (יהושע יג, כח). פסוקים וצטילתם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ביוצל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובזה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ב ערכין לג). וציוצל יא. בחנם:

<p>And if a man purchase of the Levites, then the house that was 33 sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְאִשֶּׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בַּיִת וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתִי עָרֵי הַלְוִיִּם הִוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 33</p>
<p>But the fields of the open land about their cities may not be 34 sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס) 34</p>
<p>And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וְכִי־יִמָּוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחֵי עִמָּךְ: 35</p>
<p>Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.</p>	<p>אֶל־תִּקַּח מֵאֲתֹל גִּנְשֶׁךְ וְתִרְבִּית וִירָאֲתָ מֵאֲלֹהֶיךָ וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ: 36</p>
<p>Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.</p>	<p>אֶת־כֶּסֶףךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּגִנְשֶׁךְ וּבִמְכָרֵי־לֶאֱתֵן אֶכְלֶךָ: 37</p>

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שחי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס:):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויאל ציבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישב ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם מהיה ללוים, יכול לא דבר הכתוב אלא בלוקח ישראל שקנה בית בערי הלוים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ח"ל ואשר יגאל מן הלוים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מזה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציבל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלוים הוא אחזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גוצר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גוצר אינה יוצאה לכהנים ציבל, כמו שנאמר בישראל ואם מקר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאו שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אינן מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרביית. חד שויניהו רצנן, ולעבד עליו בשני לאוין (ב"מ ס:). ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בזכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):

<p>I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־ אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֵלֹהִים: (ס)</p>	<p>38</p>
<p>And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.</p>	<p>וְאִם יִמְנֹךְ אֶחָיֶךָ עָמֶיךָ וַיִּמָּכֶרְךָ לְךָ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיתוֹ כְּעַבְדְּךָ: (רצ"ע)</p>	<p>ששי</p>
<p>As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.</p>	<p>כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: (ס)</p>	<p>40</p>
<p>Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.</p>	<p>וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: (ס)</p>	<p>41</p>
<p>For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.</p>	<p>כִּי־עַבְדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמָּכְרוּ מִמִּכְרֵת עָבֵד: (ס)</p>	<p>42</p>
<p>Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.</p>	<p>לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ: (ס)</p>	<p>43</p>
<p>And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עָבֵד וְאִמָּה: (ס)</p>	<p>44</p>

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי צין צנור לשאינו צנור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כצדוק עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. שצנר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר בארץ ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לבית המרחץ, ולא יעול לו מנעלו:

(40) כשכיר כחושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יובל לפני שש שנים היוכל מוצאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב במזונות בניו (ת"כ פרק ג, ג קידושין כג): ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך (מכות יג):. אחזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אדן הלקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קחם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עלך תחת הגפן, עד שאצא, שמה תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללך, לכך נאמר ויראת:

<p>Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:</p>
<p>And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתָם אִתָּם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעַלְמָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחָיו לֹא־תִדְרֹה בּוֹ בְּכַפְרָךְ: (ס)</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתָם אִתָּם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעַלְמָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחָיו לֹא־תִדְרֹה בּוֹ בְּכַפְרָךְ: (ס)</p>
<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשָּׂי יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עֹמֵד וּמֹךְ אֲחִיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עֹמֵד אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>וְכִי תִשָּׂי יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עֹמֵד וּמֹךְ אֲחִיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עֹמֵד אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אֲחֵרִי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>	<p>אֲחֵרִי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ־דָדּוֹ אוֹ בֶן־דָּדּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ־מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל:</p>	<p>אוֹ־דָדּוֹ אוֹ בֶן־דָּדּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ־מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל:</p>

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה קל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמך גזול ארצם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישראל נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אמה מותר לקנותו בעבד (קידושין טז:): מהם תקנו. אומם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזרע בניכם אחרים ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אומם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמסרתי שלא לרדות צפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כמרגומו ערל תוסב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיד עמו. מי גרס לו שימוך, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זה עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עזמה (שם כ. ב"מ ע"א), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עזים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שיעמע:

<p>And he shall reckon with him that bought him from the year 50 that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַחֲשֹׁב עִם־קֹנָהוּ מִשְׁנֵת הַמָּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמָּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ: 50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם־עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לִפְיֵהֶן יֵשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: 51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם־מְעַט נִשְׁאַר בְּשָׁנִים עַד־ שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשֹׁב־לּוֹ כִּפְי שָׁנָיו יֵשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ: 52</p>
<p>As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.</p>	<p>כַּשָּׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדְּנוּ בְּפִרְיָ לְעֵינֶיךָ: 53</p>
<p>And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיֵצֵא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: 54</p>
<p>For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 55</p>

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עממו לא קנאו אלא לעוזדו עד היובל, שהרי ציוצל יגאל, כמו שנאמר למטה, ויגאל צענת היגל, ונכרי שתחת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משומכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמצא שקנה הנכרי עבודת שנה צמנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העצד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בדרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל צש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמונות צניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

XXVI	<p>Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפְסֵל וּמַצֵּבָה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מַשְׁפָּיִת לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p> <p>לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲוֹן וְצִילִם וְקִמָּא לֹא תִקְיִמוּן לְכוֹן וְאֲבֵן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרְעֵכוֹן לְמַסְגַּד עֲלֶיהָ אֲנִי אֱלֹהֵיכֹן:</p>	XXVI
2	<p>Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>אֶת-שַׁבָּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקִּדְשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)</p> <p>יֵת יוֹמֵי שַׁבָּיָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִתְּנוּן דְּחִלִין אֲנִי:</p>	פסוקים 12
	<p>The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 162.</p>		
3	<p>If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אִם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם:</p> <p>אִם בְּקִימֵי תִתְּנוּן וְיֵת פְּקוּדֵי תִטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְּהוּן:</p>	בחקתי
4	<p>then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וְנָתַתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְנָתְנָה הָאָרֶץ וּבִילָהּ וְעֵץ הַשָּׁדָה יִתֶּן פִּרְיוֹ:</p> <p>וְאִתִּין מְטְרִיכוֹן בְּעֵדְנָהוֹן וְתִתִּין אֶרְעָא עַל-לִתְהָ וְאִלָּן חִקְלָא יִתִּין אִבִּיהָ:</p>	4
5	<p>And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וְהָשִׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בָּצִיר וּבָצִיר יִשְׁגֶּה אֶת-זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשָׂבַע וַיִּשְׁבְּתֶם לְבִטָּח בְּאֶרְצְכֶם:</p> <p>וַיַּעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וּקַטְפָּא יַעֲרַע לְאִפּוּקֵי בֵר זֶרַע וְתִיכְלוּן לַחֲמֻכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחָצֵן בְּאֶרְעֵכוֹן:</p>	5

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצני מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצני עוצד עצודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצני מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחותו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה ברצית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשִׁפְטִי כְפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברכפות אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה בפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו. ואת מצוותי תשמרו. הווי עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּם אֶתְּסֵם וְשִׁמְרָתֶם לְעֵשְׂתֶם:

(4) בעתם. בשעה שאין דרך בני אדם לזאת, כגון (צילי רביעית. רש"י ישן) צילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שם ו):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואחם עסוקים בו עד הבציר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתבצר במעיו (שם ז):

6	And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.	וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וְשָׁכַבְתֶּם וְאִין מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תֵעָבֵר בְּאַרְצְכֶם: וְאֶתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרֹון וְלִית דְּמִנִּיד וְאִבְטִיל חִיתָא בְּשִׂתָּא מִן אֶרְעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרֶבָא לֹא יַעֲדֹון בְּאַרְעִכֹון:	שני
7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וְרָדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יַת בְּעָלֵי דְבְבִיכֹון וְיִפְּלוּן קְדָמִיכֹון לְחֶרֶבָא:	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וְרָדַפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְיִרְדְּפוּן מִנְכֹון חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְכֹון לְרַבּוּתָא יַעֲרֹון וְיִפְּלוּן בְּעָלֵי דְבְבִיכֹון קְדָמִיכֹון לְחֶרֶבָא:	8
9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיַמְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶחְפְּנִי בְּמִימְרֵי לֹא־יִטָּבָא לְכֹון וְאֶפְיֵשׁ יִתְכֹון וְאֶסְגִּי יִתְכֹון וְאֶשְׁמִי יִתְקַיֵּם עִמְכֹון:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וְיֶשֶׁן מִפְּנֵי חֶדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֲתִיקָא דְעֵתִיק וְעֲתִיקָא מִן קֶדֶם תַּדְתֵּא תִפְנוּן:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹון וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכֹון:	11

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):
(7) לפניכם לחרב. איש צחר רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגבורים שצכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להחליל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישובם, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו אויביכם וגו'. שיהיו נופלים לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא בת"כ (פרק ג, ה): והפרייתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא בצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַתְּ אֶת בְּרִית יְהוָה לְפָנֶיךָ וְהָיְתָה צִרְתְּךָ שְׂדֵהָ, (ירמיה לא, ל"א), לא בצרית וגו' (ת"כ שם):
(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלם שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ זא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, למת החדש לחוק:

12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִייתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם: וְאֲשֶׁרִי שְׁכִינָתִי בֵּינֵיכֶם וְאֲהֵנִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם:	12
13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּזְרִים מִהָיִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵיכֶם וְאֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִינֹת: (פ) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי אֲלֶיכֶם דֹּאֲפִיקִית יִתְּכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּזְרִים מִהָיִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵיכֶם וְאֹלֶךְ יְדַבְּרִית יִתְּכֶם בְּחִירוֹתָא:	ע"כ צחול
14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת וְאִם לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְלֹא תַעֲבֹדוּן יְת כָּל פְּקוּדֵי הָאֱלֹהִים:	14
15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם-בְּחֻקֹּתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי: וְאִם בְּקִנְיִי תִקְוִצוּן וְאִם יְיָ דִּינִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד יְת כָּל פְּקוּדֵי לְאֲשַׁנְיִיתְכֶם יְת קִנְיִי:	15

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צדק. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע דדבר, כמו פי שם נגעל מגן גצורים (שמואל-ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִלְבָּב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוצ העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם צנן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מוטת. כמין יתד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כז, ב), קציליי"א צלע"ז: קוממויות. בקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אומר, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גצר ציד לפגי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קעים וטפאים לה' מאלד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלל תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ב, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את האחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא לזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שצנע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

- 16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it. **אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-נָּאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשַּׁחַת וְאֶת-הַקְדַּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזָרְעַתֶּם לְרִיק וְזָרְעְכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:**
- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you. **וְנִתַּתִּי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אוֹיְבֵיכֶם וְרָדוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתֶּם וְאִין-רֹדֶף אֶתְכֶם:**
- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins. **וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִיִּסְרָהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:**

(16) והפקדתי עליכם. וזויתי עליכם: שחפת. חולי שמשחק את הצער, אנפוליס"ש צלע"ו, (געשוואלען) דומה לנפוח שהקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו כי אש קדקה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שנקל וינקא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, יסלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צאף, וכן אף אני אלה עמם בקרי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכה מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אל צשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחק, או עתים שהוא נשחק אלל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אלל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זרעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה תל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוזאים תצואה לימי המזור, ושצפנים מתים ברעז שלא לקטו תצואה אשחקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא זא ומכלה אותם, שנאמר אשך טפסתי ורציתי איצבי כלם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בצוזה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני אויביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דצציון מקיפין אתכם מצחון (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלוי, שנאמר וקיה אס זרע ישראל ועלה מדין ועמלק ויגזי קדס וגו' (שופטים ו, ג). ויחזנו עליהם וישחיתו את יצול הארץ (סם ד), אלל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר ואלשך אכלו שאר עמי ועורכם מעליהם הפסטיטו וגו' (מיכה ג, ג. ת"כ סם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזָכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֵל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ׃ וְאֶתְּבַר יֵת יִקָּר תִּקְפָּכֹן וְאֶתִּין יֵת שְׁמַיָּא דְּעִלְיוֹכֹן תְּקִיפִין כְּבַרְזֵל מְלֹאחָתָא מְטָרָא וְאֲרֻעָא דְּתַחוּתִיכֹן חֲסִינָא כְּנֹחָשׁ מְלֻמְעָבֵד פִּירִין׃</p>	<p>19 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזָכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֵל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ׃</p>
<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וְיִסּוּף לְרִיקָנֹה חֵילְכֹן וְלֹא תִתֵּן אֲרֻעָכֹן יֵת עַל־לֵתָהּ וְאֵילֵן חֲקֵלָא לֹא יִתִּין אֲבִיָּה׃</p>	<p>20 וְתִם לְרִיק כְּחָכֶם וְלֹא־ תִתֵּן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִשְׁמְעוּ לְמִימְרִי וְאֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֹן מִחָא שְׁבַע כְּחוּבֵיכֹן׃</p>	<p>21 וְאִם־תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַי וְיֹסֶפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בֵּינְךָ יֵת חַיַּת בְּרָא וְתַחֲבִיל יִתְּכֹן וְתַשְׁחִיץ יֵת בְּעִירְכֹן וְתִזְעַר יִתְּכֹן וְיִצְדְּוּ אוֹרְחֵיכֹן׃</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְּכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֵמַתְכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמְוּ דִּרְכֵיכֶם׃</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְמִימְרִי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי׃</p>	<p>23 וְאִם־בְּאַלְוִי לֹא תִסָּרְוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי׃</p>

(19) ושבֵּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזָכֶם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כח): ונתתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֵל ואת ארצכם כנחש. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְאִי שֶׁמִּידָּהּ שָׁרַר על לאֲשָׁף נֶחֱשֶׁת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרול מזיע, והיא משמרת פירותיה, אבל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרול מזיע, והיא חורב צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאבדת פירותיה:

(20) ותם לְרִיק כְּחָכֶם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צדק כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ ס"ד): ולא תתן ארצכם את יבולָהּ. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (ס"ט): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (ס"ט): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שבע פורעניות:

(21) ואם תלכו עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמזומות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלָהּ (משלי כה, יז), וכן קָרִי רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לצד להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאיתכם. שבע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאיתכם:

(22) והשלחתִּי בְּכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשִׁן צֶהֱמַת אֲשֶׁלְתָּם (דברים לב, כד), הרי שחיס, ומנין שמהא ממיחה בנשיכה, תלמוד לומר עַם שֶׁמֶת וְשִׁלֵּי עָקָר (ס"ט), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמותכם. מצחץ: והמעטיסה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיסה, ונשמו:

<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶחָד אֶף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָשָׁיו וְאֶלְמִי יִתְכוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עֲלֵיכֶם דֶּקְטָלִין בְּחֶרֶב אֶף וְיִתְפָּרְעוּ מִנְּכֶם פּוֹרְעֵנוּתָא עַל דְּעִבְרֵתוֹן עַל אוֹרְתָא וְתִתְכַנְשׁוּן לְקַרְוִיכֶן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיַיְכֶן וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד שֹׁנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב:</p>
<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּדֹאֲתֵבֶר לְכוֹן סְעִיד מִיִּבְלָא וְיִיפְנוּ עֶשֶׂר נָשִׁין לְחַמְכוֹן בְּתַנּוּרָא חַד וְיִתְיבּוּן לְחַמְכוֹן בְּמִתְקָלָא וְתִשְׂבְּעוּן וְלֹא תִשְׂבְּעוּן:</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאִפּוֹ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחַמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחַמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתִהְיוּן קְדָמִי בְּקָשָׁיו:</p>	<p>27 וְאִם־בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד עִמָּכֶם בְּתַקּוּף רָגִז וְאֶרְדִּי יִתְכוֹן אִתְּךָ שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת־קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּן בָּסֶר בְּנֵיכֶן וּבָסֶר בְּתַתְּכֶן תִּיכְלוּן:</p>	<p>29 וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׂרִיצִי יָת בְּמִתְכוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנֻסִּיכֶן וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶן עַל פְּגוֹר מַעֲבָתֶן וְיִרְחִיק מִימְרִי יִתְכוֹן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתֵּיכֶם וְהִכַּרְתִּי אֶת־חֲנֻסֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעַלָּה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(23) לא תוסרו לי. לשון אלוי:

(25) נקם בריתי. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמיו עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדק אשר עברתם. כל הצדק חרב שצמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל חוץ הערים מפני המזל: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדָּבָר, ונתתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המלחמה צדוקים, וכשהם מוציאים את המלחמה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מ, יז): בשבדי לכם מטה לחם. אשבור לכם כל מסעד אוכל, והס חזי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר ענים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא המצוה נרקה ונעשית פת נפולה ומשחזרת צמור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם זנייהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מורה צדוק המעיס בלחם. הרי' פורעניות, חרב, מזל, דבר, שצר מטה לחם, חוסר ענים, פת נפולה, מורה צמעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא המורה:

<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְנִשְׁמֹותַי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיַח בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין יְת מְקֹדְשֵׁיכֶם וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִעְנָא קוֹדְבָן כְּנִישְׁתְּכֹון:</p>	<p>31 וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְנִשְׁמֹותַי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיַח בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם:</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְנִשְׁמֹותַי אֶת־הָאָרֶץ וְנִשְׁמֹוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p> <p>וְאֶצְדִּי אָנָּה יְת אֶרְעָא וְיִצְדֹון עָלֶיהָ דְּבִבִּיכֹון דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32 וְנִשְׁמֹותַי אֶת־הָאָרֶץ וְנִשְׁמֹוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>
<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְנִתְכֹון אֲבָדָר בֵּינִי עַמִּינָא וְאֶגְרִי בְּתִרִיכֹון דְּקִשְׁלִין בְּחֶרְבָא וְתִהִי אֶרְעֹכֹון צָדִיא וְקִרְוִיכֹון יְהוֹן חֲרָבָא:</p> <p>וְאַתְכֶם אֲזָרָה בְּגוֹיִם וְנִהְרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֲרָב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>	<p>33 וְנִתְכֹון אֲבָדָר בֵּינִי עַמִּינָא וְאֶגְרִי בְּתִרִיכֹון דְּקִשְׁלִין בְּחֶרְבָא וְתִהִי אֶרְעֹכֹון צָדִיא וְקִרְוִיכֹון יְהוֹן חֲרָבָא:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָתָא וְאֶתִּין בְּאֶרַע בְּעָלִי דְּבִבִּיכֹון בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהא:</p> <p>אֲז תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאָרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְתִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>	<p>34 אֲז תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאָרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְתִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָתָא תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁמְטִיכֹון כִּד תְּנִיתֹון יְתָבִין עָלֶיהָ:</p> <p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת־אֶשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתְּכֶם עָלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת־אֶשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתְּכֶם עָלֶיהָ:</p>

(30) במתיכם. מגדלים וצקניות: חמניכם. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין נחמה קרויין חמנים: ונתתי את פגריכם. תפוחי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, ורכסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לצא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי ששים, כריחת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמותי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויצים נחת רוח בצרעם, שמהא שוממה מיושניה:

(33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צציריתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשוץ לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצשעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה צת"כ (פרק ו, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שמתותיה: והרצת. למלך את שבתותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון העשוא, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שצעים שנה שלגלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל בצרעם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאָסָה שָׁכַב עַל צִדְךָ הַשְּׂמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכליק את אלה וְשָׁכַב עַל צִדְךָ הַיְּמִי שנית ארצעים יוס וְנָשָׂאתָ אֶת עֵין צִית יְהוּדָה (שם ו), ונבואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה

<p>36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְהִנָּשְׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבָּאתִי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיהֶם וּרְבֵף אֹתָם מִן עֲלֵה נֶדֶף וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאִין רִדָּף: וַיִּשְׁתָּאֲרוּן בְּכֹן וְאֵיל חֲבָרָא בְּלִבְהֹן בְּאַרְעָתָא דְשִׁנְאִיהֹן וְיִרְדּוּף יִתְהֹן קַל טַרְפָּא דְשִׁקִּיף וְיַעֲרָקוּן מִעֶרְק כִּד מִן קָדָם דְקִטְלִין בְּחֶרְבָא וְיִפְלוּן וְלִית דְרִדִּיף:</p>
<p>37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וְכִשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחֵיו כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וּרְבֵף אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: וַיִּתְקַלּוּן גְּבֵר בְּאַחֵיהֵי כִד מִן קָדָם דְקִטְלִין בְּחֶרְבָא וְרִדִּיף לִית וְלֹא תִהִי לְכֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעַלִי דְבִיכֹן:</p>
<p>38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְאִבְדִתֶּם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם: וְתִכְדּוּן בִּינֵי עַמֵּינָא וְתִגְמַר יִתְכֹן אֶרֶע בְּעַלִי דְבִיכֹן:</p>
<p>39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְהִנָּשְׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעֹנוֹם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם וְאֶף בְּעֹנוֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ: וַיִּשְׁתָּאֲרוּן בְּכֹן יִתְמַסּוּן בְּחֹבִיהֹן בְּאַרְעָתָא דְסִנְאִיכֹן וְאֶף בְּחֹבֵי אֲבֹתָהֹן בִּישְׂאָ דְאַחֲדִיין בְּיִדְהֹן יִתְמַסּוּן:</p>
<p>40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְהִתְנִדּוּ אֶת-עֲוֹנָם וְאֶת-עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעַלּוּ-בִי וְאֶף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְקָרִי: וַיִּנְדּוּן יֵת חֹבִיהֹן וְיֵת חֹבֵי אֲבֹתָהֹן בְּשִׁקְרָהֹן דְשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאֶף דְהִלִּיכוּ קָדָמִי בְקִשְׁיוֹ:</p>

החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמרנו באגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון שנים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שזהם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונם נחשז להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר דצדרי הימים עד קִרְקָה הָאֶרֶץ אֶת שְׁחֻתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ לו, כא):

(36) והבאתי מרדף. פחד ורך לצד מ"ם של מרדף יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של מועד ושל מוקש: ונסו מגסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגמו קל טרפא דשקף, לשון חצטה, שדופת קדים (צראשית מא, ו), שקיקון קדום, לשון משקוף, מקום חצטה הדלת וכן תרגמו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוֹפֵי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה בזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערביין זה לזה (שבעות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוזנים מעשה אבותיהם צדיקים (שם פרק ח, ב סנהדרין

כו): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו פִּתְמָקָה צְחִרְיָהוּ (זכרי' יד, יב), נִמְקוּ חֲצוֹרֵי (תהלים לח, ו):

<p>I also will walk contrary unto them, and bring them into the 41 land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֶף-אֲנִי אֵלֶּךְ עִמָּם בְּקִשְׁיוֹ וְאֵשִׁיל יִתְּחוּן בְּאֶרֶץ בְּעָלֵי דְּבָבֵיהֶן אוֹ כְּכִין יִתְּכַר לְבָהֶן טַפְשָׁא וּבְכִין יִרְעוּן יֵת חוֹבֵיהֶן:</p>	<p>אֶף-אֲנִי אֵלֶּךְ עִמָּם בְּקִרְיָ וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אִיְבֵיהֶם אוֹ-אֲזִי וְכָנַע לְבָבָם הָעֶרְלָו וְאִזּוּ יִרְצוּ אֶת-עֹנָם:</p>
<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also 42 My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדָכִירָנָא יֵת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאֶף יֵת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאֶף יֵת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנִי דָכִיר וְאֶרְעָא אֲנִי דָכִיר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב 42 וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:</p>
<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid 43 her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְאֶרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְהוֹן וְתִרְעִי יֵת שְׁמִטָּהָ בְּדַצְדִּיאַת מִנְהוֹן וְאִנּוּן יִרְעוּן יֵת חוֹבֵיהֶן לְוִשׁוֹן חִלְף בְּרַכָּאן אִיתִי עֲלֵיהֶן דְּבִדְיִי קִצּוֹ וְיֵת קִימִי רַחֲמִיקַת נַפְשָׁהֶן:</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵחֶם וְתִרְץ 43 אֶת-שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵחֶם וְהֶם יִרְצוּ אֶת-עֹנָם יַעַן וּבִיעֵן בְּמִשְׁפָּטֵי מֵאִסּוֹ וְאֶת- חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>
<p>And yet for all that, when they 44 are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאֶף בְּרַם דָּא בְּמַהוּיָהוֹן בְּאֶרֶץ בְּעָלֵי דְבָבֵיהֶן לָא אֲרִטּוּשְׁנוּן וְלָא אֲרַחֲמִיקְנוּן לְשִׁיצִיּוּתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִימִי עִמָּהֶן אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶן:</p>	<p>וְאֶף-גַּם-זֹאת בְּהִיוּתָם בְּאֶרֶץ 44 אִיְבֵיהֶם לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא- גַּעְלִיתִים לְכַלְתָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>
<p>But I will for their sakes 45 remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְדָכִירָנָא לְהוֹן קִנְם קְדָמָי דְּאַפִּיקִית יִתְּחוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמֻּמְיָא לְמַהוּיָ לְהוֹן לְאַלְהֵי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עוזדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רִמְקָם הָיוּ לֹא מִתְּהִיָּה וְגו' (יחזקאל כ, לב), הִי אֲנִי וְגו' אִם לֹא בְּיָד תִּזְקָה וְגו' (שם לג. ת"כ סה ה): או אז יכנע. כמו אז נודע כי שור נגח הוא (שמות כה, לו), אִם אִזּוּ יִכְנַע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לבצם וְגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסורייהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערצו שִׁיבּוֹא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתם לכלותם ולהפך בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שצטים:

46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל ביד משה: (פ)	46
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	ומליל יי עם משה למימר:	וידבר יהוה אל משה לאמר: רזיעי (טז)
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,	מליל עם בני ישראל ותימר להון גבר ארי ופריש נדר בפורסן נפשתא קדם יי:	2
3	then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.	ויהי פורסניה דדכרא מבר עשרין שנין ועד בר שתין שנין ויהי פורסניה חמשים סלעין דכסף בסלעי קודשא:	3
4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	ואם נוקבתא היא ויהי פורסניה תלתין סלעין:	4
5	And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	ואם מבר חמיש שנין ועד בר עשרין שנין ויהי פורסניה דדכורא עשרין סלעין ולנוקבתא עשר סלעין:	5
6	And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.	ואם מבר ירחא ועד בר חמיש שנין ויהי פורסניה דדכורא חמיש סלעין דכסף ולנוקבתא פורסניה תלת סלעין דכסף:	6
7	And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.	ואם מבר שתין שנין ולעילא אם דכורא ויהי פורסניה חמיש עשר סלעין ולנוקבתא עשר סלעין:	7

- (46) והתורות. אחת ככתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה צסיני:
 (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דצר שנפשו תלויה בו, עלי:
 (3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו
 צפרסה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפיון, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
 (5) ואם מבין חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
 (7) ואם מבין ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרוצה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהודקו

<p>But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מְעַרְכָּהּ הוּא מִסְכָּן הוּא מִפּוֹרְסָנֶיהָ וְיִקְיֶמְנָהּ קֹדֶם כְּהֵנָּה וְיִפְרוֹס יְתִיהָ כְּהֵנָּה עַל פּוֹם דִּתְדַבֵּיק יָד נִדְרָא וּפְרִסָנֶיהָ כְּהֵנָּה:</p>	<p>וְאִם-מְדָה הוּא מְעַרְכָּהּ וְהַעֲמִידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁלַח יָד הַנִּדָּר וַעֲרִיכְנוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יִמְרִי אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶחָד עַל-בְּטוֹב וְאִם-הִמָּר יִמְרִי בְּהֵמָה בְּהֵמָה וְהָיָה-הוּא וְהַתְּמוּנָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יִמְרִי אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶחָד עַל-בְּטוֹב וְאִם-הִמָּר יִמְרִי בְּהֵמָה בְּהֵמָה וְהָיָה-הוּא וְהַתְּמוּנָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהַעֲמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהַעֲמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְהַעֲרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעַרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>	<p>וְהַעֲרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעַרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>
<p>But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם מִפְּדֹק וּפְרִקְנָה וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיתָהּ עַל פּוֹרְסָנֶיהָ:</p>	<p>וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹלָנָה וְיוֹסֵף חֲמִישִׁיתָהּ עַל-עֲרָכָהּ:</p>

יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְבִיתָא פְּסָא צְבִיתָא, סָבָא צְבִיתָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא: (8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.): (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אוחו האזר: (10) טוב ברע. תס צבעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט.): (11) ואם כל בהמה טמאה. צבעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין לחולין צפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א): (12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנות מיד הקדש: (13) ואם גאל יגאלנה. צבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וַגִּבֵּר אֲרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתָהּ קוֹדֶשׁא קָדָם יי וַיִּפְרֹסְנִיהָ כִּהְנָא בֵּין טָב וּבֵין בַּיִשׁ כִּמָּא דִּיפְרוֹס יִתִּיהָ כִּהְנָא בֵּין יָקוּם:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֵרִיכוּ הַפֶּהֶן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַפֶּהֶן כֵּן יָקוּם:</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם דִּאֲקִדִּישׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתָהּ וַיּוֹסִיף חוֹמֶשׁ כֶּסֶף פּוֹרְסָנִיהָ עֲלוּתָהּ וַיְהִי לִיהָ:</p>	<p>15 וְאִם־הַמִּקְדָּישׁ יִגְאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וַיֹּסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִחֶקֶל אַחְסָנִתִּיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קָדָם יי וַיְהִי פּוֹרְסָנִיהָ לְפֹם זֶרְעֶיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֻמְשִׁין סֶלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>וְאִם מִשְׁעָה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֶמֶר שְׁעָרִים בְּחֻמְשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>
<p>17 If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p>	<p>אִם מִשְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֶקְלִיהָ כְּפּוֹרְסָנִיהָ יָקוּם:</p>	<p>17 אִם־מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּהּ יָקוּם:</p>
<p>18 But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.</p>	<p>וְאִם בְּתַר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֶקְלִיהָ וַיַּחֲשִׁיב לִיהָ כִּהְנָא יֵת כֶּסֶפָא עַל פֹּם שְׁנִיָּא דִּאֲשִׁתְּאָרָא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיִּתְּמַנַּע מִפּוֹרְסָנִיהָ:</p>	<p>18 וְאִם־אַחֵר הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ וַיַּחֲשִׁב־לוֹ הַפֶּהֶן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַיִּגְרַע מֵעֶרְכָּהּ:</p>
<p>19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.</p>	<p>וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חֶקְלָא דִּאֲקִדִּישׁ יִתִּיהָ וַיּוֹסִיף חוֹמֶשׁ כֶּסֶף פּוֹרְסָנִיהָ עֲלוּתָהּ וַיִּקְוֶם לִיהָ:</p>	<p>19 וְאִם־גְּאֹל יִגְאֹל אֶת־הַשְּׂדֵה הַמִּקְדָּישׁ אֹתוֹ וַיֹּסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְקָם לוֹ:</p>

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה בתחלת היוכל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי החשבון. סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה). לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה דמיום הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולו, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונים, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחמסר פונדיון אחד לכולו, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שאותו פונדיון קלצון לקרוצ'וט, והצא לגאלו יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם לֹא יִפְרוֹק יֵת חֲקֵלָא וְאִם־מִכֹּר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד: אַחֲרָן לֹא יִתְפָּרֵק עוֹד:	20 וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מִכֹּר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד: 20
21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בִּיבֹל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֵרֶם לִפְתֹּן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ: וַיְהִי חֲקֵלָא בְּמִפְקִיָּה בְּיוֹבִילָא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי כְּחֲקֵל חֲרָמָא לְכַהֲנָא תִּהְיֶה אַחְסָנִתִּיהָ: אַחְסָנִתִּיהָ:	21 וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בִּיבֹל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֵרֶם לִפְתֹּן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ: 21
22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם יֵת חֲקֵל זְבִינוֹהִי דְלֹא מִחֲקֵל אַחְסָנִתִּיהָ יִקְדִּישׁ קָדָם יי:	שט וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה: 22
23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשִׁיב לִיָּה כְּהֵנָא יֵת נָסִיב פּוֹרְסָנִיהָ עַד שְׁתָּא דְּיוֹבִילָא וַיִּתֵּן יֵת פּוֹרְסָנִיהָ בְּיוֹמָא הַהוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי:	23 וַיַּחְשִׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסָּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיִּבֹּל וַנִּתֵּן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בְּיוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: 23
24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשֶּׁר קָנָהּוּ מֵאִתּוֹ לְאִשֶּׁר־לוֹ אֲחֻזָּת הָאָרֶץ: בְּשְׁתָּא דְּיוֹבִילָא יָתוּב חֲקֵלָא לְדִיּוֹבְנִיה מִנִּיהָ לְדִדְלִיָּה אַחְסָנִת אֶרְעָא:	24 בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשֶּׁר קָנָהּוּ מֵאִתּוֹ לְאִשֶּׁר־לוֹ אֲחֻזָּת הָאָרֶץ: 24
25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל פּוֹרְסָנִיהָ יְהִי בְּשֶׁקֶל קוֹדֶשָׁא עֶסְרִין מָעִין יְהִי סֵלֶעָא:	25 וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל: 25
26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	בְּרֵם בּוֹכְרָא דִּיתְבְּכֹר קָדָם יי בְּכַעֲרָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבֹּר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אִמֹּר דִּיּוֹא:	26 אֲדִי־בְכוֹר לְיִהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אִתּוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא: 26

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזנר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשון ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקח מן הגזנר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציבול: קדש לה'. לא שיש צד להקדש צדק הצית ליד הגזנר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר כל חרם צִיִּשְׁרָאֵל לָךְ יִהְיֶה (צמדנר יח, יד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציבול, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היבול, שהרי ציבול היתה עמידה לנאת מידו ולשון לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל צדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזנר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היבול יש צד השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזנר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מיירות אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתבו צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

<p>And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.</p>	<p>27 ואם בבְּהֵמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּהּ וְיִסַּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלֶיהָ וְאִם לֹא יִגְאֹל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּהּ: וְאִם בְּבִיעִירָא מְסֻבָּא וְיִפְרוֹק בְּפוֹרְסָנֶיהָ וְיִוְסִיף חוֹמְשֶׁיהָ עָלוּהָ וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק וְיִזְדָּבֵן בְּפוֹרְסָנֶיהָ: 27</p>
<p>Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.</p>	<p>28 אֲדֹנִי-כָל-חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִצֶּדֶה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגְאֹל כָּל-חֵרֶם קֹדֶשׁ-קִדְשִׁים הוּא לַיהוָה: 28 בְּרֵם כָּל חֶרֶמָא דִּיחֲרִים גִּבְרָא קָדָם יְיָ מִכָּל דְּלִיה מֵאִנְשָׁא וּבְהִיעִירָא וּמִחֲקֵל אַחְסִנְתִּיהָ לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּרֵק כָּל חֶרֶמָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא קָדָם יְיָ: 28</p>
<p>None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.</p>	<p>שְׂצִיעִי כָל-חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם מֶן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: 29 כָּל חֶרֶמָא דִּיחֲחֵרֵם מֶן אִנְשָׁא לֹא יִתְפָּרֵק אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּל: 29</p>
<p>And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>30 וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: 30 וְכָל מַעֲשֵׂר אֶרֶעָא מִזְרַעָא דְּאֶרֶעָא מִפְּרִי אִילָנָא דִּי הוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יְיָ: 30</p>
<p>And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.</p>	<p>31 וְאִם יִגְאֹל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יִסַּף עָלָיו: 31 וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק גִּבְרָא מִמַּעֲשֵׂרֶיהָ חוֹמְשֶׁיהָ וְיִוְסִיף עָלוּהָ: 31</p>

(26) לא יקדיש איש אחר. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו: (27) ואם בבְּהֵמָה טְמֵאָה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר צכור צהמה טמאה ופדה בערכך, וממור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון צהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש צהמה טמאה לצדק הבית (מנחות קא.): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק 3, צ): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בשראל לך יהיה (צמדצרי יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה צתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבזה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו צתם חרמים (ערכין כח:), אלא נדר, נותן דמיהם, ואם נדצה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינאור: ל'ה. הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלֶנָה לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג.):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי

32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בְּקָרִי וּצֹאֵן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה: כָּל־דֵּי־עֶבֶר תַּחֲתֵי חוּטָא עֲשִׂירָאָה יְהִי קוֹדֶשׁא קֳדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִמְרֹנֵנוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֵנוּ וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: יְהִי קוֹדֶשׁא לֹא יתְפָּרִיק:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר־סִינַי: אֵלֶּין פְּקוּדֵיָא דְּפִקִּיד יי יְת מֹשֶׁה לְנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי:	עח פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 164.

להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה דְּקָקָף וגו': (32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשצט צצועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים: (33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִזְבֵּחַ נִדְרִיקָם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל במורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יֵצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן:

וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמִּטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאוּבֵן אֱלִיזֹר בֶּן־שֹׁדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבְיֻלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִישָׁמַע
בֶּן־עֲמִיהוּד לְמַנַּשֶּׁה גַמְלִיאֵל
בֶּן־פְּדָחְצוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּידְעוֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעֵל בֶּן־עֹכְרָן:

לְגָד אֱלִיָּסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עִנָּן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הָעֵדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיְתִילְדוּ עַל-מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשָׂרִים
שָׁנָה וְנִמְעָלָה לִגְלָגְלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 172. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 180.

עם-זו יצרת לי תהלת יספרו: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
ולא-אתי קראת יעקב כי-יגעתי בי ישראל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לא-הביאת לי ששה עלתיד וזבחיך לא כבודתני לא העבדתני במנחה ולא הוגעתני בלבונה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לא-קנית לי בכסף קנה וחלב זבחיך לא הרויתני אף העבדתני בחטאותיך הוגעתני בעונותיך:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אנכי אנכי הוא מנחה פשעיך למעני וחטאותיך לא אזכר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אביך הראשון חטא ומליציו פשעו בי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
ואחלל שרי קדש ואתנה לחרם יעקב וישראל לגדופים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כה-אמר יהוה עשך ויצרך מבטן יעזרה אל-תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כי אצק-מים על-צמא ונזלים על-יבשה אצק רוחי על-זרעך וברכתי על-צאצאיך:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וצמחו בבין חציר כערבים על-יבלי-מים:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

וְהָיָה יֹאמֵר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לִיהוָה וּבְשֵׁם־
יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: (פ)

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן
וּמִבִּלְעָדֵי אֵין אֱלֹהִים:

וּמִי־כְמוֹנִי יִקְרָא וְיִגִּידָהּ וְיַעֲרְכָהּ
לִי מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֵתִיוֹת וְאֲשֶׁר
תִּבְאֲנָה יִגִּידוּ לָמוֹ:

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְחוּ הָלֹא מֵאִזְ
הַשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִישַׁ
אֱלֹהֵי מִבִּלְעָדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעָתִי:

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִלֵּי תַהוֹ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יֹעִילוּ וְעַדִּיהֶם חֲמָה בַל־יִרְאוּ וּבַל־
יִדְעוּ לְמַעַן יִבָּשׁוּ:

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבָּשׁוּ וְחֲרָשִׁים חֲמָה
מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָּל־יַעֲמָדוֹ יִפְחָדוּ
יִבָּשׁוּ יַחַד:

חֲרָשׁ בְּרוֹזֹל מַעֲצָד וּפַעַל בַּפֶּחֶם
וּבַמִּקְבּוֹת יִצְרֶהוּ וַיַּפְעֵלֵהוּ בְּזֹרֹעַ כָּחוֹ
גַם־רַעֲב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

חֲרָשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ וַתִּאָּרְהוּ בַשֶּׁרָד
יַעֲשֶׂהוּ בַמִּקְצָעוֹת וּבַמַּחְוָגָה יִתְאָרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשִׁבְתָּ בֵּית:

לְכַת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאַלְזִין
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֻוֹגָשׁ
יִגְדֵּל:

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם נִיחָם
אֶף־יִשִּׁיק וְאָפָה לָחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר
יֹאכֹל וְצִלָּה צִלִּי וְיִשְׂבַּע אֶף-יָחֵם
וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּתִי רָאִיתִי אֹר:¹⁶

He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׂאֲרֵיתּוֹ לֵאלֹ עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ)
יִסְגֹּד] ק' יִסְגֹּד-] וְיִשְׁתַּחֲוּ וְיִתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר תְּצִלֵּנִי כִּי אֵלִי אָתָּה:

And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרָאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יִשְׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-
תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹּ שְׂרָפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ
וְאֶף אָפִיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלֶּה
בָּשָׂר וְאֹכֹל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה
לְבוֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֵּר לֵב חֹתֵל הַטָּהוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמֵי: (ס)

He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכַר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-
אָתָּה וְצִרְתִּיךָ עַבְד־לִי אָתָּה יִשְׂרָאֵל
לֹא תִשְׁכַּח:

Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מָחִיתִי כְעָב פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטֹּאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלְתֶּיךָ:

I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵו שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הַרְיֵעוּ
תַּחְתִּינוֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנֵה
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֹל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 172. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 176. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 185.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל-זְבִּיחֵיכֶם וְאָכְלוּ
בָּשָׂר:

VII:21

Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בַּיּוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא]
אוֹתָם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה
וְזֹבֶחַ:

22 For I spoke not unto your fathers, nor
commanded them in the day that I brought
them out of the land of Egypt, concerning
burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעַם
וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־תְּדָרְךָ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying:
'Hearken unto My voice, and I will be your God,
and ye shall be My people; and walk ye in all the
way that I command you, that it may be well
with you.'

וְלֹא שְׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִפְנֵי הָרָע וַיִּהְיוּ
לִאֲחֹזֵר וְלֹא לִפְנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear,
but walked in their own counsels, even in the
stubbornness of their evil heart, and went
backward and not forward,

לְמֶן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדִּי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁמַיִם
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth
out of the land of Egypt unto this day; and
though I have sent unto you all My servants the
prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined
their ear, but made their neck stiff; they did
worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיָּךְ וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them,
but they will not hearken to thee; thou shalt also
call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ
מוֹסֵר אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the
nation that hath not hearkened To the voice of
the LORD their God, Nor received correction;
Faithfulness is perished, And is cut off from their
mouth.

גָּזַי נִזְרַף וַיִּהְיֶה לִיכִי וּשְׂאִי עַל־שִׁפְיָם
קִינָה בִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דֹּר
עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a
lamentation on the high hills; For the LORD
hath rejected and forsaken the generation of His
wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרָע בְּעֵינֵי נָאִם־
יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is
evil in My sight, saith the LORD; they have set
their detestable things in the house whereon My
name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמֹזֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־
הַנֶּם לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם
בְּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עֲלָתָה עַל־
לְבִי: (פ)

לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֹּפֶת וּגֵיא בֶן־הַנֶּם כִּי אִם־
גֵּיא הַהֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַתֹּפֶת מֵאִין מְקוֹם:

וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמַת הָאָרֶץ וְאִין מִחֲרִיד:

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל
חַתָּן וְקוֹל כִּלָּה כִּי לְחָרָבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

בְּעֵת הַהִיא נֹאֵם־יְהוָה (כ' וַיֵּצִיאוּ) ק'
וַיֵּצִיאוּ אֶת־עֲצָמוֹת מְלָכֵי־יְהוּדָה
וְאֶת־עֲצָמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עֲצָמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עֲצָמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־
עֲצָמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

וַיִּשְׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבִים וְאֲשֶׁר עָבְדוּם
וְאֲשֶׁר הִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם
וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא
יִקְבְּרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיו:

וְנִבְחַר מוֹת מֵחַיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנְּשָׂאֲרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הַרְעָה
הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנְּשָׂאֲרִים אֲשֶׁר
הִדְחַתִּים שָׁם נֹאֵם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־הַלֵּל חֲכָם
בְּחֻמָּתוֹ וְאֱלֹהֵי־הַלֵּל הַגִּבּוֹר
בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־הַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֶשְׂרִי:

כִּי אִם־בָּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל
הַשֶּׁכֶל יֵדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלָה
חָפְצָתִי נֹאֵם־יְהוָה: (ס)

And they have built the high places of Topheth,
which is in the valley of the son of Hinnom, to
burn their sons and their daughters in the fire;
which I commanded not, neither came it into My
mind.

Therefore, behold, the days come, saith the
LORD, that it shall no more be called Topheth,
nor The valley of the son of Hinnom, but The
valley of slaughter; for they shall bury in Topheth,
for lack of room.

And the carcasses of this people shall be food for
the fowls of the heaven, and for the beasts of the
earth; and none shall frighten them away.

Then will I cause to cease from the cities of Judah,
and from the streets of Jerusalem, the voice of
mirth and the voice of gladness, the voice of the
bridegroom and the voice of the bride; for the
land shall be desolate.

At that time, saith the LORD, they shall bring out
the bones of the kings of Judah, and the bones of
his princes, and the bones of the priests, and the
bones of the prophets, and the bones of the
inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

and they shall spread them before the sun, and
the moon, and all the host of heaven, whom they
have loved, and whom they have served, and after
whom they have walked, and whom they have
sought, and whom they have worshipped; they
shall not be gathered, nor be buried, they shall be
for dung upon the face of the earth.

And death shall be chosen rather than life by all
the residue that remain of this evil family, that
remain in all the places whither I have driven
them, saith the LORD of hosts.

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory
in his wisdom, neither let the mighty man glory
in his might, Let not the rich man glory in his
riches;

But let him that glorieth glory in this, that he
understandeth, and knoweth Me, That I am the
LORD who exercise mercy, justice, and
righteousness, in the earth; for in these things I
delight, Saith the LORD.

הפטר שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 176. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 180.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בְּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the
chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלְי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם שָׁם יְהוָה
צָבֹאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people
that were with him, from Baale-judah, to bring
up from thence the ark of God, whereupon is
called the Name, even the name of the LORD of
hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וַעֲזָא וַאֲחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נְהִיגִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and
brought it out of the house of Abinadab that was
in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of
Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הִלֵּךְ לִפְנֵי
הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of
Abinadab, which was in the hill, with the ark of
God, and Ahio went before the ark.

וַדָּנּוּ וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשֻׁחָקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת
וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבַמְנוּעָנִים
וּבַצִּלְצִלִּים:

5 And David and all the house of Israel played
before the LORD with all manner of instruments
made of cypress-wood, and with harps, and with
psalteries, and with timbrels, and with sistra, and
with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֵּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל-
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּנָּחֵז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of
Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of
God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל-הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against
Uzzah; and God smote him there for his error;
and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֲזָא
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was
called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹוא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and
he said: 'How shall the ark of the LORD come
unto me?'

וְלֹא־אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְּחוּ דָּוִד בֵּית עֶבֶד־אָדָם הַגִּיטִי:	10	So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.
וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֶבֶד אָדָם הַגִּיטִי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֶבֶד אָדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:	11	And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.
וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־בֵּית עֶבֶד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֶבֶד אָדָם עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:	12	And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.
וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשָׂאִי אֲרוֹן־יְהוָה שְׁשָׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:	13	And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.
וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפּוֹד בָּד:	14	And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.
וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעֵלִים אֶת־ אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר:	15	So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.
וַתִּיחַ אֲרוֹן יְהוָה בָּא עֵיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפָּנָיו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בִּלְבָבָהּ:	16	And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.
וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לּוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:	17	And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.
וַיֵּכֶל דָּוִד מִהָעֹלוֹת הָעוֹלָה וּהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:	18	And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.
וַיַּחֲלֵק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֲמֹנִי יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת וְאַשְׁפָּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:	19	And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכָל בֶּת־שָׁאוּל לְקִרְאֹת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלִּדּוֹ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אִמָּהוֹת עֲבָדָיו
כַּהֲגִלוֹת נִגְלוֹת אֶחָד הָרָקִים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself.'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר־בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לָצֹוֹת
אֹתִי נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל
וְשִׁחֲקֵתִי לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל
בְּעֵינַי וְעַם־הָאִמָּהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם
אֶכְבֶּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בֶּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָּהּ יֶלֶד
עַד יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי־יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה
הַנִּיחָלּוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אִיְבָיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה
נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֶרְוֹן
הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בַּתּוֹךְ הַיְרִיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר
בְּלִבְּךָ לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עֲבָדַי אֶל־דָּוִד (ס)
כֹּה אָמַר יְהוָה הֵאֱתַתָּ תְּבַנֶּה־לִּי בַּיִת
לְשִׁבְתִּי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יֹשְׁבִתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם
הַזֶּה וְאֶהְיֶה מְתַהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דְּבָרְתִי אֶת־אֶחָד
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לָרְעוֹת
אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה
לֹא־בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲדָוִים:

7

In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־
הַנֶּזֶח מֵאַחֶר הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נָגִיד עַל־
עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל:

8

Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheeppcote, from following the sheep, that thou shouldst be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכֹל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ
וְאֶכְרַתָּה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ
וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9

And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגֹז עוֹד וְלֹא־יִסִּיפוּ
בְנֵי־עוֹלָה לְעַנּוֹתָו כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

10

And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל־
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיתִחְתִּי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בֵית יַעֲשֶׂה־לְךָ
יְהוָה:

11

even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי וְיָמְלֹאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ
וְהִקְיֵמְתִי אֶת־נִרְעֶיךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינֵתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:

12

When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת־כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם:

13

He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּתַעֲוָתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבְגוֹשֵׁי בְנֵי אָדָם:

14

I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר הִסְרֵתִי
מֵעַם שְׂאוּל אֲשֶׁר הִסְרֵתִי מִלְּפָנֶיךָ:

15

but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם
לְפָנֶיךָ כִּסְאֶךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם:

16

And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּכֹל תִּדְבָּרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל תַּחֲזִינוּ
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד: (פ)

17

According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4: 42 – 5: 19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 180.

וַאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֹרֶמֶל בָּצֵקֻלָּנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ:

IV:42

And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מַה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתַר:

43

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מִלֶּד־אָרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בֹ
נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאָרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חֵיל מְצַרֵּעַ:

VI:1

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאָרָם יָצְאוּ גִדּוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גַּבְרִיתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזַיֶּסֶף אֹתוֹ
מִצַּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזָאת וְכֹזֶאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אָרָם לְדָבָא וַאֲשַׁלַּח
סֹפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח
בִּידּוֹ עֶשֶׂר כֶּכֶר־כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיְךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיְךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְּפֹתוּ
מִצָּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי
לְהַמִּית וּלְחַיֵּית כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי
לְאַסֹּף אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֵנָּה
וְרָאוּ כִי־מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַעוּ אֵלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ
יְבֹאֲנָא אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
פֶּתַח־הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצָתָ שֶׁבַע־פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן
וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרְךָ לָדָּהּ וְטָהָר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא וַיֵּצֵא וְעָמַד וַקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה
אֶל־הָיָה וַהֲרִיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאִסְּףָהּ
הַמִּצָּרָע:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) [ק' אֲמָנָה]
וּפַרְפָּר נַחְרֹת דַּמֶּשֶׂק מִכָּל מִיַּמֵּי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אַרְחֵץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי
וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיָּגֶשׁוּ עַבְדָּיו וַיַּדְּבִּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דַּבֵּר גָּדוֹל הַנִּבְיָא דִּבֵּר אֵלַיְךָ
הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְנָא כִי־אָמַר אֵלַיְךָ רַחֵץ
וְטָהָר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים
כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרוֹ
כַּבֶּשֶׂר גֶּזֶר קֶטָן וַיִּטְהָר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-
מִחְנֵהוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי הַנָּהָה-
נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ
כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עָמַדְתִּי לִפְנֵי
אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֶּן-נָא לְעַבְדְּךָ
מִשָּׂא צִמְד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-
יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
בְּבֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא וְנִשְׁעַן עַל-יָדָי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח-
(כתיב extitit ולא קרי נא)-יְהוָה
לְעַבְדְּךָ בְּדָבָר הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
בְּכֶרֶת-אֲרָץ: (ס)

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 185. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 167. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 170.

וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצִּרְעִים פֶּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אֲמָרְנוּ נָבֹא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנִפְלֶה אֶל-מִחְנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בְּנֶשֶׁף לָבוֹא אֶל-מִחְנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְהַ מִחְנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין-
שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדָנִי הַשָּׁמִיעַ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל
רֶכֶב קוֹל סוֹס קוֹל תֵּל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת־מַלְכֵי
מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בְנֹשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת־
אֹהֶלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם
הַמַּחֲנֵה כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצֵּה
הַמַּחֲנֵה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל
אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מְחַשִּׁים וְחִכֵּינוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹן וְעַתָּה לָבוֹ וְנִבְרָא וְנִגִּידָה
בֵּית הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם
וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־
הַסּוֹס אֲסוּר וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֹהֶלִים
כַּאֲשֶׁר־הָמָה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כִּנְיָמָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
אֲגִידָה־נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רָעִים אֲנַחְנוּ וַנֵּצֵא
מִן־הַמַּחֲנֵה לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק'
בַּשָּׁדָה] לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר
וְנִתְפָּשׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הַנֶּחֱסָר-כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הַנֶּחֱסָ
כָּל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13 And one of his servants answered and said: 'Let
some take, I pray thee, five of the horses that
remain, which are left in the city— behold, they
are as all the multitude of Israel that are left in it;
behold, they are as all the multitude of Israel that
are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֲחֵרֵי מַחְנֵה-אַרְם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ:

14 They took therefore two chariots with horses;
and the king sent after the host of the Arameans,
saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-חִירְדָן וְהִנֵּה
כָּל-הַיָּרֵד מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים
אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּחֲפָזָם) [ק'
בַּחֲפָזָם] וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ
לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and,
lo, all the way was full of garments and vessels,
which the Arameans had cast away in their haste.
And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיַּבִּיזוּ אֶת מַחְנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֶאֱה-סֶלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֶאֱתִים שְׁעָרִים
בְּשֶׁקֶל כַּדְּבָר יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of
the Arameans. So a measure of fine flour was sold
for a shekel, and two measures of barley for a
shekel, according to the word of the LORD.

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-
נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ עַל-הַשַּׁעַר וַיִּרְמָסֶהוּ
הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרַדְת הַמֶּלֶךְ
אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose
hand he leaned to have the charge of the gate;
and the people trod upon him in the gate, and he
died as the man of God had said, who spoke when
the king came down to him.

וַיְהִי כַּדְּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֶאֱתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֶאֱה-
סֶלֶת בְּשֶׁקֶל יְהִיָּה כַּעַת מֵאֵת בַּשַּׁעַר
שְׁמֶרוֹן:

18 And it came to pass, as the man of God had
spoken to the king, saying: 'Two measures of
barley for a shekel, and a measure of fine flour for
a shekel, shall be to-morrow about this time in
the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרָבוֹת בַּשָּׁמַיִם
הִיְהִיָּה כַּדְּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה
בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and
said: 'Now, behold, if the LORD should make
windows in heaven, might such a thing be?' and
he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes,
but shalt not eat thereof';

וַיְהִי-לֹו כֵּן וַיִּרְמָסוּ אוֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people
trod upon him in the gate, and he died.

הפסרת אחרי מות

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	XXII:1	Moreover the word of the LORD came unto me, saying:
וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשִׁפְט הַתְּשִׁפְט אֶת־ עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת כָּל־ תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:	2	'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.
וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה עִיר שִׁפְכַת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבוֹא עָתָה וְעָשִׂתָה גְּלוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאָה:	3	And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;
בְּדָמֶךָ אֲשֶׁר־שִׁפְכַת אֲשֵׁמָת וּבְגִלוּלֶיךָ אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טִמְאָת וּתְקַרִּיבִי יָמוּךָ וּתִבּוֹא עַד־שָׁנוּתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְּתִיךָ חֶרֶפָה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת:	4	thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!
הַקְרִבֹת וְהַרְחֲקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ־בָךְ טִמְאָת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:	5	Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.
הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בָךְ לְמַעַן שִׁפְדוּ־דָם:	6	Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.
אָב וָאֵם הִקְלוּ בָךְ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ:	7	In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.
קִדְּשֵׁי בָזִית וְאֶת־שַׁבָּתֹתַי חִלַּלְתָּ:	8	Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.
אֲנָשִׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שִׁפְדוּ־ דָּם וְאֶל־הַהָרִים אָכְלוּ בָךְ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:	9	In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.
עֲרוֹת־אָב גִּלְה־בָךְ טִמְאָת הִנָּדָה עֲנוּ־ בָךְ:	10	In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.
וְאִישׁ אֶת־אִשְׁת רֵעֵהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת־ אָחִתּוֹ בֶּת־אָבִיו עָנָה־בָךְ:	11	And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.
שָׁחַד לְקַחוּ־בָךְ לְמַעַן שִׁפְדוּ־דָם נִשְׁדָּה וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתִבְצָעִי רַעִיוֹ בַּעֲשָׁק וְאֲנִי שָׁכַחְתָּ נְאֻם יְהוָה:	12	In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.
וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל־בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל־דָּמֶךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:	13	Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

14	Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.	הִנֵּמֶד לִבְךָ אִם-תִּחַזְקֶנָּה יָדֶיךָ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
15	And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.	וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בְּאַרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנּוּ:
16	And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.	וְנִחַלְתָּ בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתָּ כִּי-אֲנִי יְהוָה: (פ)
17	And the word of the LORD came unto me, saying:	וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.	בֶּן-אָדָם הֵיוּ-לִי בֵּית-יִשְׂרָאֵל (כ) לְסוּגָה] קַי לְסִיגָה כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבַדִּיל וּבְרָזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוּר סָגִים כֶּסֶף הֵיוּ: (ס)
19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.	לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵעָן הָיוּ כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֹתְכֶם אֶל-תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:

הפטר קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?	הֲלוֹא כְּבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם-יְהוָה הֲלוֹא אֶת-יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי מִמִּצְרַיִם מִצִּפְתוֹר וְאֶת-אַרָּם מִכִּיר:
8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.	הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֶשְׁמִיד אֶת-בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם-יְהוָה:
9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.	כִּי-הִנֵּה אֶנְכִּי מִצְוֶה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל-הַגּוֹיִם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכְּבֵּל וְלֹא-יִפּוֹל צֶרֶר אֶרֶץ:
10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'	בְּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא-תִגִּישׁ וְתִקְדֶּה בְּעֵדֵינוּ הָרָעָה:

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד
הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵיהֶן וְחִרְסָתִיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ בַּיָּמִי עוֹלָם:

לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֶדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֹאמַר־
יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאמַר־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בַּקֹּצֵר וְדֹרֵךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוּגְגֶנָּה:

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי
עָרִים נִשְׁמֹת וְיִשְׁבּוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים
וְשָׁתוּ אֶת־יַיִנָּם וְעָשׂוּ גִזְזֹת וְאָכְלוּ אֶת־
פְּרִיהֶם:

וְנִטְעָתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

11 In that day will I raise up The tabernacle of David
that is fallen, And close up the breaches thereof,
And I will raise up his ruins, And I will build it as
in the days of old;

12 That they may possess the remnant of Edom,
And all the nations, upon whom My name is
called, Saith the LORD that doeth this.

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the
plowman shall overtake the reaper, And the
treader of grapes him that soweth seed; And the
mountains shall drop sweet wine, And all the
hills shall melt.

14 And I will turn the captivity of My people Israel,
And they shall build the waste cities, and inhabit
them; And they shall plant vineyards, and drink
the wine thereof; They shall also make gardens,
and eat the fruit of them.

15 And I will plant them upon their land, And they
shall no more be plucked up Out of their land
which I have given them, Saith the LORD thy
God.

הפטרת אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בַתְּעוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי הָמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֵלֶב וְדָם נֹאמַר אֲדֹנִי יְהוָה:

הָמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהָמָּה יִקְרְבוּ
אֵלַי־שְׁלַחְנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶתִּי:

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־
יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר בְּשִׂרְתָּם בְּשַׁעְרֵי
הַחֲצָר הַפְּנִימִית וּבִיתָהּ:

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok,
that kept the charge of My sanctuary when the
children of Israel went astray from Me, they shall
come near to Me to minister unto Me; and they
shall stand before Me to offer unto Me the fat and
the blood, saith the Lord GOD;

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall
come near to My table, to minister unto Me, and
they shall keep My charge.

17 And it shall be that when they enter in at the
gates of the inner court, they shall be clothed
with linen garments; and no wool shall come
upon them, while they minister in the gates of
the inner court, and within.

פְּאַרְי פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל־מְתְּנֵיהֶם לֹא יִחַגְּרוּ
בִּיָּזַע:

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־
הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הִמָּה מְשָׁרְתָם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלִבְשׁוֹ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבְגָדֵיהֶם:

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפְרַע לֹא יִשְׁלָחוּ
כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וְיֵינִין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת מְזֻרְעֹת בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה
מִכֶּהֶן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־
טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לִשְׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטְהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטְהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתִי
יִקְדָּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטַמְּאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאֵחַ וּלְאֵחוֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטַּמְּאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהָרְתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
וְאַחֲזָה לֹא-תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הֵמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל-חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יִהְיֶה:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל-בְּפוּרֵי כָל וְכָל-תְּרוּמַת
כָּל מִכְלֵי תְרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהֵנִיחַ בְּרִכָּה אֶל-בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל-נֶבֶלָה וְטֶרֶף מִן-הָעוֹף וּמִן-
הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפטרות בהר

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר-יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן-שָׁלֹם דִּידְךָ בָּא אֵלַיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת-שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת
כִּי לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לַקְּנוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן-דָּדַי כַּדְּבַר יְהוָה
אֶל-חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת-שְׂדֵי אֲשֶׁר-בַּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בְּנֵימִין כִּי-לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה-לָךְ וְאַדַּע כִּי דְבַר-יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת-הַשְּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן-
דָּדַי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וָאֶשְׁקַלְתִּי לָלֹא אֶת-
הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים וְעֶשְׂרֵה הֶכֶסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בְּסֶפֶר וָאֶחָתָם וָאָעַד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בַּמֵּאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וְאָקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּיִּם:

II So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וְאִתָּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ
בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל
דָּדִי וְלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים
בְּחֶצֶר הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle[‘s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וְאִצְנָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לָקוּחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר
הַגְּלוּיִּם הַזֶּה וְנִתְּנָם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן
יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת
וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וְאַתְּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אֱחָדִי תִּתֵּן אֶת־
סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה
לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

אֱהִי אֲדֹנָי יְהוִה הַגָּבוֹה אֶתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחֲךָ הַגָּדוֹל
וּבְזַרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְּלֵא מִמֶּנּוּ כָּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאַלְפִּים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגָּבוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and recompenseth the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עִינֶיךָ
בִּקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתֵּן
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרִי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׂמְתָּ אֵתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־
מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל
וּבְאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמּוֹךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאִתּוֹת וּבמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאַזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the
land of Egypt with signs, and with wonders, and
with a strong hand, and with an outstretched
arm, and with great terror;

וַתֵּתֵן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לֵתֶת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וּדְבָשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst
swear to their fathers to give them, a land flowing
with milk and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ
(כ' וּבְתוֹרֹתֶיךָ) [ק' וּבְתוֹרֹתֶיךָ] לֹא־
הִלְכוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם
לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־
הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in
Thy law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast
caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר
וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהַנֶּזֶק רָאָה:

24 behold the mounds, they are come unto the city
to take it; and the city is given into the hand of
the Chaldeans that fight against it, because of the
sword, and of the famine, and of the pestilence;
and what Thou hast spoken is come to pass; and,
behold, Thou seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לִּי
הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy
thee the field for money, and call witnesses;
whereas the city is given into the hand of the
Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah,
saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הַמִּמְּנִי
וַיִּפְלֵא כָל־דְּבָר:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is
there any thing too hard for Me?

הפטרות בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוָה עֲזָרִי וּמְצוֹנִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי־אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ
אֶדְ־שָׁקֶר נִחְלָו אֲבוֹתֵינוּ הִבֵּל וְאִין־בָּם
מוֹעִיל:

XVI:19 O LORD, my strength, and my stronghold, And
my refuge, in the day of affliction, Unto Thee
shall the nations come From the ends of the
earth, and shall say: 'Our fathers have inherited
nought but lies, Vanity and things wherein there
is no profit.'

הִיעֲשֶׂה־לּוֹ אֲדָם אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20 Shall a man make unto himself gods, And they
are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת־יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וְיָדְעוּ
כִּי־שְׁמִי יְהוָה: (ס)

21 Therefore, behold, I will cause them to know,
This once will I cause them to know My hand and
My might; And they shall know that My name is
the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרֹזֶל
בְּצִפְרֹן שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לִיֹּחַ לִפְנֵי
וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron,
and with the point of a diamond; It is graven
upon the tablet of their heart, And upon the
horns of your altars.

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל־
עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבְעוֹת חֲגִבְהוֹת:

2 Like the symbols of their sons are their altars,
And their Asherim are by the leafy trees, Upon
the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָהּ כָּל־אוֹצְרוֹתֶיהָ
לִבִּי אֶתֵּן בְּמַתִּיָּה בְּחַטָּאת בְּכָל־
גְּבוּלֶיהָ:

3 O thou that sittest upon the mountain in the
field, I will give thy substance and all thy treasures
for a spoil, And thy high places, because of sin,
throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבֶה מִנְחֹלֶתָהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהּ
וְהַעֲבַדְתִּיהָ אֶת־אֵי־בִיָּה בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
לֹא־יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קִדְחָתָם בְּאַפִּי עַד־
עוֹלָם תִּוָּקֵד: (ס)

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from
thy heritage That I gave thee; And I will cause
thee to serve thine enemies In the land which
thou knowest not; For ye have kindled a fire in
My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֶרְוֹר הַגָּבֹל אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זָרְעוֹ וּמֹן־יְהוָה
יִסּוּר לָבוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that
trusteth in man, And maketh flesh his arm, And
whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרֵעַר בַּעֲרָבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־
יָבוֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ
מִלְחָה וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And
shall not see when good cometh; But shall
inhabit the parched places in the wilderness, A
salt land and not inhabited.

בָּרוּךְ הַגָּבֹל אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD,
And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֵץ שֶׁנִּטָּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' יֵרָא) (ק' יֵרָאֵה)
כִּי־יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלָהּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת
בְּצִרָתָהּ לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּישׁ מִעֲשׂוֹת
פָּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And
that spreadeth out its roots by the river, And shall
not see when heat cometh, But its foliage shall be
luxuriant; And shall not be anxious in the year of
drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאִנֹּשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is
exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֲקֹר לֵב בַּחֲנֹן כְּלִיּוֹת וּלְתֹת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפָּרִי מֵעֲלָלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even
to give every man according to his ways,
According to the fruit of his doings.

קרא דגל ולא ילד עשה עשר ולא
במשפט בחצי ימיו יעזבונו ובאחריתו
יהיה נבל:

11 As the partridge that broodeth over young which
she hath not brought forth, So is he that getteth
riches, and not by right; In the midst of his days
he shall leave them, And at his end he shall be a
fool.

כסא כבוד מרום מראשון מקום
מקדשנו:

12 Thou throne of glory, on high from the
beginning, Thou place of our sanctuary,

מקוה ישראל יהוה כל-עזביו יבשו
(כ' יסורי) [ק' וסורי] בארץ יכתבו כי
עזבו מקור מים-חיים את-יהוה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake
Thee shall be ashamed; They that depart from
Thee shall be written in the earth, Because they
have forsaken the LORD, The fountain of living
waters. .

רפאני יהוה וארפא הושיעני ואושעה
כי תהלתי אתה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me,
and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנֹסֶכּוֹ:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנֹסֶכָה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה
לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְאַיִל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ
אֲשֶׁה לַיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנֹסְפֵיהֶם חֲצִי הַהֵין וְהֵין לַפָּר
וּשְׁלִישֵׁת הַהֵין לְאַיִל וּרְבִיעֵת הַהֵין
לַכֶּבֶשׂ יֵין זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת לַיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנֹסֶכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
הַדָּם רִגְלִי אֵיזָה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי
וְאֵיזָה מְקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֶת-כָּל-אַלֹּהִי יָדִי עָשָׂתָה וַיְהִי
כָּל-אַלֹּהִי נֶאֱמַר יְהוָה וְאֶל-זֶה אֲבִישׁ
אֶל-עֲנִי וְנִכְחַל-רוּחַ וְחָרַד עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה
עֹרָף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דֵם-חֲזִיר
מִזְכִּיר לְבָנָה מְבָרֵךְ אֹן גַּם-הֶמָּה
בְּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׂקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
תִּפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עֹנָה
דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי
וּבְאַשֶׁר לֹא-תִפְצָתִי בְּחָרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה תַּחֲרִידִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנְאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן
שָׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׂאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֵם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִל יִלְדָה בְּטָרִם יָבוֹא תֶּכֶל
לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם-יִוָּלֵד גּוֹי
פֶּעַם אֶחָת כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרְתִּי אָמַר
אֶל-הָיִד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל-אֲהֻבֶיהָ שִׂישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְגַתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי-כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה-אֶלֶּיהָ
כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנְקָתָם עַל-צֵד תִּנְשָׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים
תִּשְׁעָשְׂעוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he
that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's
neck; He that offereth a meal-offering, as if he
offered swine's blood; he that maketh a
memorial-offering of frankincense, as if he
blessed an idol; according as they have chosen
their own ways, and their soul delighteth in their
abominations;

Even so I will choose their mockings, And will
bring their fears upon them; Because when I
called, none did answer; When I spoke, they did
not hear, But they did that which was evil in Mine
eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at
His word: Your brethren that hate you, that cast
you out for My name's sake, have said: 'Let the
LORD be glorified, That we may gaze upon your
joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh
from the temple, Hark! the LORD rendereth
recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before
her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen
such things? Is a land born in one day? Is a nation
brought forth at once? For as soon as Zion
travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring
forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring
forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her,
all ye that love her; Rejoice for joy with her, All
ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast
of her consolations; That ye may drink deeply
with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend
peace to her like a river. And the wealth of the
nations like an overflowing stream, and ye shall
suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and
shall be dandled upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תִנְחַמֶּנּוּ כֵן אֲנֹכִי
אֲנַחֲמֶכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

13 As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדָּיו וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה
מִרְפָּכֶתוֹ לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אָפוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלִתְבִי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יִהְיֶה נִשְׁפָּט וּבַחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וּרְבֹו חַלְלֵי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְּדִּים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְוֹת
אַחֵר (כ' אַחֲד) וְאֶחָת בְּתוֹךְ אֲכָלִי
בָּשָׂר חֲחֹזֵר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדָּו
יִסָּפוּ נָאִם־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לִקְבֹץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמַּתִּי בָהֶם אוֹת וּשְׁלַחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹוד
מִזְכֵּי קֶשֶׁת תְּבַל וְיוֹן הָאֲיִלִּים הָרְחֻקִּים
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִעִי וְלֹא־רָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהִבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב
וּבַעֲלִים וּבַפָּרָדִים וּבַכַּרְפּוֹת עַל
הַר קְדֹשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי
טָהוֹר בֵּית יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נָאִם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדֵּי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכָּבֵה וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה
מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ
יָבֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Mahār Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מִתָּר חֹדֶשׁ וּנְפֻקֶּדֶת
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶּךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשָׁלַשְׁתָּ תִּכְרֹךְ מָאֹד וּבֵאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיִּשְׁבֶּתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת תַּחֲצִים צִדָּה אוֹרֶה
לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמֹר לִנָּעַר
הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבִאָה
כִּי-שָׁלוֹם לְךָ וְאִין דְּבַר תִּירֶה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִים
מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) אֶל-לֶאכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעַם כַּפְּעַם
אֶל-מוֹשֵׁב תְּקִיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב
אֲבִנֵּר מֵצֵד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקֵּרָה הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא
כִּי־לֹא טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him,
he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָר הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֵד
מְקוֹם דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל
אֶל־יְהוֹנָתָן בֶּנוֹ מַדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִׁי
גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מֵעַמּוּדֵי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly
asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זִבְחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָעִיר וְהוּא צְוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאֶרְאֶה אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family
hath a sacrifice in the city; and my brother, he
hath commanded me; and now, if I have found
favour in thine eyes, let me get away, I pray thee,
and see my brethren. Therefore he is not come
unto the king's table.'

וַיַּחֲרֹאֶף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לוֹ בֶן־נִעְוֹת חַמְדּוֹת תִּלְוָא יָד־עָתִי
כִּי־בָחַר אַתָּה לְבֶן־יִשִׁי לְבִשְׁתּוֹ
וּלְבִשְׁתַּ עֲרוֹת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan,
and he said unto him: 'Thou son of perverse
rebellion, do not I know that thou hast chosen
the son of Jesse to thine own shame, and unto the
shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the
earth, thou shalt not be established, nor thy
kingdom. Wherefore now send and fetch him
unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוּמָת מֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said
unto him: 'Wherefore should he be put to death?
what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְחַמִּית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him;
whereby Jonathan knew that it was determined
of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַר־יָאֵף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger,
and did eat no food the second day of the month;
for he was grieved for David, and because his
father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that
Jonathan went out into the field at the time
appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרֵחַ הַנֶּעֱר לֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר
וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאֵה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֲרָה
חֲשָׁשָׁה אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֱר יְהוֹנָתָן
אֶת־ (כ') הַחֲצִי [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מְאוֹמָה אֶדְּ יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדָעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר
אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַנָּגֶב וַיִּפֹּל
לְאִפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵינוּ וּבֵינֶיךָ וּבֵין זֵרְעֵי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

The Māftir for Shabbat Zakhōr is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֵק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֵינֶךָ
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵיטֵב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָךְ
מִכָּל־אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשָּׁכַח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֻלְתּוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עֲתָה לֵךְ וְהָפִיתָה אֶת-עִמָּלֶךְ
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמֹל עָלָיו וְהָמַתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מִעַלְלִי וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגִּמְלָה
וְעַד-חֲמוֹר: (ו)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass. 7 .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּטַלָּאִים מֵאַתָּתִים אֶלֶף רַגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עִמָּלֶךְ וַיַּרְב
בְּנַחֲל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-חֲקִינֵי לְכוּ סְרוּ רְדּוּ
מִתּוֹךְ עִמָּלֶכִי פֶן-אֶסְפְּךָ עִמּוֹ וְאַתָּה
עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֻלְתָּם מִמִּצְרָיִם וַיָּסֶר חֲקִינֵי מִתּוֹךְ
עִמָּלֶךְ:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עִמָּלֶךְ מִחֻוִּלָּה בּוֹאֵךְ
שׁוּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עִמָּלֶךְ חִי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הִחָרִים לְפִי-חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחֲמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטְבַּ
הַצֹּאֵן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִימִם
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלֹאכָה נִמְבָּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (ז)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נחמתי כי-המלכתי את-שאול למלך;
כי-שב מאחרי ואת-דברי לא הקים
ויהר לשמואל ויזעק אל-יהוה
כל-הלילה:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king;
for he is turned back from following Me, and
hath not performed My commandments.' And it
grieved Samuel; and he cried unto the LORD all
night.

וישכם שמואל לקראת שאול בבקר
ויגד לשמואל לאמר בא-שאול
הפרמלה והנה מציב לו יד ויסב
ויעבר וירד הגלגל:

12 And Samuel rose early to meet Saul in the
morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul
came to Carmel, and, behold, he is setting him
up a monument, and is gone about, and passed
on, and gone down to Gilgal.'

ויבא שמואל אל-שאול ויאמר לו
שאול ברוך אתה ליהוה הקימתי
את-דבר יהוה:

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him:
'Blessed be thou of the LORD; I have performed
the commandment of the LORD.'

ויאמר שמואל ומה קול-הצאן הזה
באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע:

14 And Samuel said: 'What meaneth then this
bleating of the sheep in mine ears, and the
lowing of the oxen which I hear?'

ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר
חמל העם על-מיטב הצאן והבקר
למען זבח ליהוה אליהו ואת-היותר
החרמנו: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the
Amalekites; for the people spared the best of the
sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD
thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

ויאמר שמואל אל-שאול הריף ואנידה
לך את אשר דבר יהוה אלי תלילה
(כ' ויאמרו) [ק' ויאמר] לו דבר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell
thee what the LORD hath said to me this night.'
And he said unto him: 'Say on.'

ויאמר שמואל הלא אם-קטן אתה
בעיני ראש שבטי ישראל אתה
וימשחה יהוה למלך על-ישראל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine
own sight, art thou not head of the tribes of
Israel? And the LORD anointed thee king over
Israel;

וישלח יהוה בדרך ויאמר לך
והחרמתי את-החטאים את-עמלק
ונלחמתי בו עד כלותם אתם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said:
Go and utterly destroy the sinners the Amalekites,
and fight against them until they be consumed.

ולמה לא-שמעת בקול יהוה ותעט
אל-השגל ותעש הרע בעיני יהוה:
(ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the
voice of the LORD, but didst fly upon the spoil,
and didst that which was evil in the sight of the
LORD?

ויאמר שאול אל-שמואל אשר שמעתי
בקול יהוה ואלך בדרך אשר-שלחני
יהוה ואביא את-אגג מלך עמלק
ואת-עמלק החרמתי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have
hearkened to the voice of the LORD, and have
gone the way which the LORD sent me, and have
brought Agag the king of Amalek, and have
utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשְּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֶרֶם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שֹׁמֵעַ
מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

כִּי חַטָּאת־קִסְם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים
הַפָּצָר יַעַן מֵאִסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאַסְךָ מִמְּלֹךְ: (ס)

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבַרְיָךְ
כִּי יֵרֵאתִי אֶת־הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא
אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מֵאִסְתָּה אֶת־דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסְךָ יְהוָה מִהַיּוֹת מֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַק
בְּכַנְף־מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרְעַת יְהוָה
אֶת־מַמְלָכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַיִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

וַיֹּאמֶר חַטָּאתִי עֲתָה כִּפַּרְתִּי נָא נִגְדִּי
זִקְנִי־עִמִּי וְנִגַּד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ:

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגָּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגָּג מֵעֵדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגָּג אֲכַן סָר מִרְּהֻמָּת: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen,
the chief of the devoted things, to sacrifice unto
the LORD thy God in Gilgal.'

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great
delight in burnt-offerings and sacrifices, As in
hearkening to the voice of the LORD? Behold, to
obey is better than sacrifice, And to hearken than
the fat of rams.

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And
stubbornness is as idolatry and teraphim. Because
thou hast rejected the word of the LORD, He hath
also rejected thee from being king.'

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I
have transgressed the commandment of the
LORD, and thy words; because I feared the people,
and hearkened to their voice.

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and
return with me, that I may worship the LORD.'

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with
thee; for thou hast rejected the word of the LORD,
and the LORD hath rejected thee from being
king over Israel.'

27 And as Samuel turned about to go away, he laid
hold upon the skirt of his robe, and it rent.

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent
the kingdom of Israel from thee this day, and
hath given it to a neighbour of thine, that is
better than thou.

29 And also the Glory of Israel will not lie nor
repent; for He is not a man, that He should
repent.'

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now,
I pray thee, before the elders of my people, and
before Israel, and return with me, that I may
worship the LORD thy God.'

31 So Samuel returned after Saul; and Saul
worshipped the LORD.

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag
the king of the Amalekites.' And Agag came
unto him in chains. And Agag said: 'Surely the
bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֲרִיבָה בֶן-תִּשְׁבָּל מִנָּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁפֹּה
שְׁמוּאֵל אֶת-אַגָּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל חֲרָמָתָה וְשָׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיהָ פָרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עַל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵלֶיךָ אֶל-עֲלֵעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָהּ
אֶתָּה אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחָהּ אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרָשָׁה
יִשְׂרָף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאַזְזָב וּשְׁנֵי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ הַשִּׁרְפָּה
הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִשׁ טָהוֹר אֶת אֲפֵר הַפָּרָה
וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר
וְהִיטָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת
לְמִי נֹדֶה חֲטָאת הוּא׃

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֶּס הָאִסָּף אֶת־אֲפֵר הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיטָה
לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם׃

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים׃

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטָּהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטָּהַר׃

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נֹדֶה לֹא־זָרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ׃

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהֱל
כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֶהֱל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל־כֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא׃

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל־אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל־לִחְרָב אוֹ בְּמֵת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם
אוֹ בַּקֶּבֶר יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֵפֶר שְׂרָפַת הַחֲטָאת
וְנָתַן עָלָיו מֵי־חַיִּים אֶל־כָּלִי׃

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֶזְזֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִטָּה עַל־הָאֶהֱל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים
וְעַל־הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֹּגֵעַ
בַּעֲצָם אוֹ בְּחִלֹּל אוֹ בְּמֵת אוֹ בַּקֶּבֶר׃

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַכִּבֶּס בְּגָדָיו וְדַחַץ בַּמַּיִם וַיִּטְהַר בָּעָרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the
unclean on the third day, and on the seventh day;
and on the seventh day he shall purify him; and
he shall wash his clothes, and bathe himself in
water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקְהָל
כִּי אֶת־מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה
לֹא־זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not
purify himself, that soul shall be cut off from the
midst of the assembly, because he hath defiled the
sanctuary of the LORD; the water of sprinkling
hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִנָּה
מִי־הִנִּידָה יַכֶּבֶס בְּגָדָיו וַחֲנֹגֵל בְּמִי
הַנִּידָה יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and
he that sprinkleth the water of sprinkling shall
wash his clothes; and he that toucheth the water
of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר־יַגֵּעַ־בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגָּעַת הַטָּמֵא עַד־הָעָרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth
shall be unclean; and the soul that toucheth him
shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל־אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּידָה הָיְתָה
דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in
their own land, they defiled it by their way and by
their doings; their way before Me was as the
uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפָּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־חַדָּם
אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for
the blood which they had shed upon the land,
and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בָּאֲרָצוֹת
כְּדַרְכָּם וַכְּעִלְלוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and
they were dispersed through the countries;
according to their way and according to their
doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם
וַיִּחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ קִדָּשִׁי בְּאָמַר לָהֶם
עַם־יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither
they came, they profaned My holy name; in that
men said of them: These are the people of the
LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחֱמַל עַל־שְׁמִי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house
of Israel had profaned among the nations,
whither they came.

לֵכֵן אֲמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנִי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קֹדֶשׁ אֲשֶׁר
חָלַלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

וְקִדְשָׁתִי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנִי יְהוָה
בְּהַקְדִּשְׁי בְכֶם לְעֵינֵיהֶם:

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אֲדַמְתְּכֶם:

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם
אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

וְאֶת־רוּחִי אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר־בָּחָקִי תֵלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתֵּיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֶּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

וַיִּזְכְּרֹתֶם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וְנִקְטַטְתֶּם בְּפִנְיֶיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוֹה
יִדְעֶה לָכֶם בְּשׁוֹי וְהִכְלִמוּ מִדְּרֻכֵּיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בַּיּוֹם שְׁתַּרְי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינַי כֹּל־עוֹבֵר:

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְלוּ הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגֶן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצִוְרוֹת יִשָּׁבוּ:

וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאָרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי אֲנִי יְהוֹה בְּנִיתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעֵתִי
הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוֹה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
(ס)

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה עוֹד זֹאת אֲדַבֵּר
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲדַבֵּר
אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם:

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כִּן תְּהִינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מִלְאוֹת צֹאן אָדָם וַיִּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוֹה:
(פ)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוֹה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית־אָבֹתָ שֶׂה לְבַיִת:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in
the land of Egypt, saying:

2 'This month shall be unto you the beginning of
months; it shall be the first month of the year to
you.

3 Speak ye unto all the congregation of Israel,
saying: In the tenth day of this month they shall
take to them every man a lamb, according to
their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיכָל מִשָּׁה וְלָקַח
הוא וּשְׁכֵנֹו הֶקְרָב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִקְסַת
נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל־הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָּכֶם
מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עַד־תִּשְׁרָאֵל בֵּין הָעַרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַפִּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בְּמַיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ
עַל־כַּרְעָיו וְעַל־קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִנְתַּר
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מְתִנִּיכֶם חֲגָרִים
נְעִלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמַקְלֵכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא
לִיתּוֹה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכִּיתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַפִּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵכֶם וְלֹא־יְהִיָּה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית
בְּהַפְתִּי בָּאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגָתֶם
אוֹתוֹ חֹג לִיתּוֹה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּקְוֶהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתִיכֶם
כִּי כָל־אֲכָל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה
לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צְבֹאֲוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּשְׁמֹרְתֶם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֹשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבִתְיֹכֶם
כִּי כָל־אֲכָל מִחֲמִצָּה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעַדַּת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֻזְרָח
הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מִחֲמִצָּה לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִתְּנוּ אֶל־הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנִּשְׂאִי יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֹּסֶף בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית־יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לְחֹדֶשׁ תִּקַּח תֶּקֶח פֶּרֶבֶן־בָּקָר תָּמִים
וְחִטָּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאֹת וְנָתַן
אֶל־מִזְבֹּחַ הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֹזֶרֶה לְמִזְבֵּחַ וְעַל־מִזְבֹּחַ שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֶׁגָּה
וּמִפְּתִי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת וְאֵכָל:

וְעָשָׂה הַנִּשְׂאִי בְיָוֶם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

וּשְׁבַעֲת יָמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעֲת אֵילִים תָּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאֹת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

בְּשַׁבְעֵי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלָה שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאֹת
כְּעוֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

And it shall be the prince's part to give the
burnt-offerings, and the meal-offerings, and the
drink-offerings, in the feasts, and in the new
moons, and in the sabbaths, in all the appointed
seasons of the house of Israel; he shall prepare the
sin-offering, and the meal-offering, and the
burnt-offering, and the peace-offerings, to make
atonement for the house of Israel.

17

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in
the first day of the month, thou shalt take a
young bullock without blemish; and thou shalt
purify the sanctuary.

18

And the priest shall take of the blood of the
sin-offering, and put it upon the door-posts of
the house, and upon the four corners of the settle
of the altar, and upon the posts of the gate of the
inner court.

19

And so thou shalt do on the seventh day of the
month for every one that erreth, and for him
that is simple; so shall ye make atonement for the
house.

20

In the first month, in the fourteenth day of the
month, ye shall have the passover; a feast of seven
days; unleavened bread shall be eaten.

21

And upon that day shall the prince prepare for
himself and for all the people of the land a
bullock for a sin-offering.

22

And the seven days of the feast he shall prepare a
burnt-offering to the LORD, seven bullocks and
seven rams without blemish daily the seven days;
and a he-goat daily for a sin-offering.

23

And he shall prepare a meal-offering, an ephah
for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin
of oil to an ephah.

24

In the seventh month, in the fifteenth day of the
month, in the feast, shall he do the like the seven
days; to the sin-offering as well as the
burnt-offering, and the meal-offering as well as
the oil.

25

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner
court that looketh toward the east shall be shut
the six working days; but on the sabbath day it
shall be opened, and in the day of the new moon
it shall be opened.

XLVI:1

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשָּׁעַר
הַזֶּה בַּשַּׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁי לַפָּנִי יִהְיֶה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂיא לִיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָם
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וּלְכִבְשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרֶכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם־הָאָרֶץ לַפָּנִי יִהְיֶה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא
דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צָפוֹנָה
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחָז (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאוֹתָם
יֵצְאוּ:

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה
אוֹשְׁלָמִים נִדְבָה לַיהוָה וּפָתַח
12 לֹא אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִי קָדִים וַעֲשֵׂה
אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֵׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרָי צֵאתוֹ:

And when the prince shall prepare a
freewill-offering, a burnt-offering or
peace-offerings as a freewill-offering unto the
LORD, one shall open for him the gate that
looketh toward the east, and he shall prepare his
burnt-offering and his peace-offerings, as he
doth on the sabbath day; then he shall go forth;
and after his going forth one shall shut the gate.

וְלִבְשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לְיוֹם לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

And thou shalt prepare a lamb of the first year
without blemish for a burnt-offering unto the
LORD daily; morning by morning shalt thou
prepare it.

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵפָה וְשִׁמֶן שְׁלִישִׁית הֶהֱיִן
לָרֶס אֶת־הַסֵּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוּת
עוֹלָם תָּמִיד:

And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah,
and the third part of a hin of oil, to moisten the
fine flour: a meal-offering unto the LORD
continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועש') ק' יַעֲשׂוּ אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלָת תָּמִיד: (ס)

Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by morning,
for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נָחֳלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

Thus saith the Lord God: If the prince give a gift
unto any of his sons, it is his inheritance, it shall
belong to his sons; it is their possession by
inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְחָלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שָׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂיא אֲדָ נָחֳלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

But if he give of his inheritance a gift to one of
his servants, it shall be his to the year of liberty;
then it shall return to the prince; but as for his
inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְחָלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of
their possession; he shall give inheritance to his
sons out of his own possession; that My people be
not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָּם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמֶנִּית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and
as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִי
עַד מְמָהָר בַּמִּכְשָׁפִים וּבַמִּנְאָפִים
וּבַנֹּשְׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׂקִי
שָׁכַר-שְׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוֹם וּמִטִּי-גֵר
וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֶׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי-יִעֲקֹב
לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֵלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה
נָשׁוּב:

הֲיִקָּבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה קֹבְעֵנוּדָה הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֶאֱרָים וְאַתִּי אַתֶּם
קֹבְעִים הֲגוֹי כָּלִי:

הָבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֶׂה אֶל-בֵּית
הָאוֹצָר וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נָא בָזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתָּח לָכֶם אֶת אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד-בְּלִי-דִי:

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וְלֹא-יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת-פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא-תִשְׁלַל לָכֶם
הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאַשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אִתָּם אֶרֶץ חֶפְץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:
(פ)

חֲזַקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאַמַּרְתֶּם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלֶיךָ:

אֲמַרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה-בִּצָּע
כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִצְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I
will be a swift witness against the sorcerers, and
against the adulterers, and against false swearers;
and against those that oppress the hireling in his
wages, The widow, and the fatherless, and that
turn aside the stranger from his right, and fear
not Me, Saith the LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of
Jacob, are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith
the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we
return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try Me
now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will
not open you the windows of heaven, and pour
you out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good,
and he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall
be a delightsome land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me,
Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we
spoken against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what
profit is it that we have kept His charge, and that
we have walked mournfully because of the LORD
of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that
work wickedness are built up; yea, they try God,
and are delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וַהֲיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יַחְמֹל אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וַשְׁכַּתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֶבֶדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בְּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל-זֵדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁע קֵשׁ וְלִהְיוֹת
אִתָּם הַיּוֹם הַזֶּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא-יֵעָזֹב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֹנֶף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם
כְּעֹגְלֵי מִרְבֵּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רַשָּׁעִים כִּי-יְהִיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכוֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֶבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וַהֲשִׁיב לִב-אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל-אֲבוֹתָם פֶּן-אָבּוֹא וְהִכִּיתִי
אֶת-הָאָרֶץ חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלֵחַ לָכֶם
אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]